

ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) กรุงเทพมหานคร

สารนิพนธ์
ของ
นางสาวนิธิวรรณ เชาว์นิติ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา

ตุลาคม 2546

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

172.4

น 614 ๓

ร. 3

ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) กรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ

ของ

นางสาวนิวิวรรณ เชาว์นิติ

พ.ย. 2546

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา

ตุลาคม 2546

h 231935 ร.3

นิธิวรรณ เชาว์นิธิ (2546). ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อทัศนคติวิชาสังคมศึกษาของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
(ฝ่ายมัธยม) กรุงเทพมหานคร สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา)
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ อาจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อทัศนคติต่อวิชา
สังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2546 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาดำ จำนวน 40 คน ซึ่งได้มาโดยวิธี
การสุ่มอย่างง่ายจากประชากร แล้วสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งหนึ่ง เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
กลุ่มละ 20 คน กลุ่มทดลองที่ได้รับการใช้กิจกรรมกลุ่ม และกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจ
กรรมกลุ่ม เครื่องมือใช้คือ โปรแกรมการใช้กิจกรรมกลุ่มและแบบทดสอบทัศนคติต่อวิชา
สังคมศึกษา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ t - test

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีทัศนคติทางบวกต่อวิชาสังคมศึกษามากกว่า
ก่อนได้รับการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีทัศนคติทางบวกต่อวิชาสังคมศึกษามากกว่า
ก่อนที่ไม่ได้รับการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีทัศนคติทางบวกต่อวิชา
สังคมศึกษามากขึ้นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม อย่างมีนัย
สำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

THE EFFECT OF GROUP WORK ON ATTITUDE TOWARDS_h SOCIAL SUBJECT
OF MATHAYOM SUKSA IV STUDENTS OF SRINAKHARINWIROT UNIVERSITY
PRASARNMIT DEMONSTRATION SCHOOL (SECONDARY) IN BANGKOK

AN ABSTRACT
BY
MISS NITHIWAN CHAONITHI

Presented in Partial fulfillment of the requirements
for The Master of Education degree in Educational Psychology
at Srinakharinwirot University
october 2003

Nithiwan chaonithi . (2003). *The Effect of Group work on Attitude towards social studies of mathayom suksa IV Students of Srinakharinwirot University Prasarnmit Demonstration School (secondary)* in Bangkok . Master's Project , M.Ed. (Educational Psychology). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor : Mrs. Wilailuck Pongsopar.

The purpose of this experimental research was to study the effect of group works on attitudes towards social studies of mathayom suksa IV students of Srinakharinwirot University Prasarnmit Demonstration School (Secondary) in Bangkok in the academic year 2003. The 40 subjects were randomly selected from mathayom suksa IV students whose scores on attitudes towards social studies were low. Then they were randomly divided into the experimental group and the control group. Each group consisted of 20 students. The experimental group was exposed to group works whereas the control group was not . The instruments were a group works program and attitudes towards social studies questionnaires. The data was analysed by t- test.

The results were as follows :

1. The attitudes towards social studies of mathayom suksa IV students who were exposed to group works was significantly increased than before the experiment at the .01 level
2. The attitudes towards social studies of mathayom suksa IV students who were not exposed to group works was significantly increased than before the experiment at the .01 level
3. The attitudes towards social studies of mathayom suksa IV exposed to group works was significantly increased than those who were not exposed to group works at the .01 level

อาจารย์ที่ปรึกษา ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการสอบได้
พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา ของมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

(อาจารย์ วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

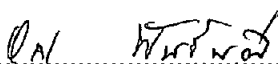
(รองศาสตราจารย์ เวชณี กรีทอง)

คณะกรรมการสอบ

(อาจารย์ วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา)

ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร. อารี พันธุ์มณี)

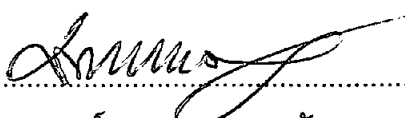
กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ เวชณี กรีทอง)

กรรมการ

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

(รองศาสตราจารย์ ดร. คมเพชร จันตุภกุล)

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

วันที่ 10 เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2546

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยดี โดยได้รับความกรุณาจาก อาจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ รศ.ดร.อารี พันธุ์ณี ประธาน สอบสารนิพนธ์ รองศาสตราจารย์เวธนี กริทอง กรรมการสอบปากเปล่าสารนิพนธ์ ที่กรุณา ให้คำแนะนำพร้อมทั้งชี้แนะแนวทางตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ผู้วิจัยขอกราบ ขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างยิ่งไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณของรองศาสตราจารย์เวธนี กริทอง ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรรณ รัตน์ พลอยเลื่อมแสง อาจารย์ ดร.พาสนา จุลรัตน์ เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจเครื่องมือที่ ใช้ในการวิจัย ที่กรุณาให้คำปรึกษาและแนะนำ

ขอขอบพระคุณ อาจารย์ชวลิต สูงใหญ่ ที่กรุณาให้คำปรึกษาและแนะนำ ช่วยเหลือ ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ทำให้สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

ขอขอบพระคุณ นายแพทย์ธัญญลักษณ์ เชาว์นิติ ที่กรุณาสับสนุนทุนการศึกษาแก่ผู้ วิจัย ด้วยดีตลอดมา

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการ และคณาจารย์โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ที่กรุณาให้ความช่วยเหลือและให้คำแนะนำ

ขอขอบใจ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ที่ร่วมมือในการทำงานวิจัยเป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณ คุณณิธิมา ยุกตานนท์ คุณงามตา ดันนุกุล คุณกัลยาณี ดันนุกุล เด็กหญิงนิธิวดี เชาว์นิติ รวมทั้งเพื่อนๆ เอกจิตวิทยาการศึกษา ภาคพิเศษรุ่น 6 ทุกท่านที่ เป็นกำลังใจด้วยดีตลอดมา

คุณค่าและประโยชน์ของสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยน้อมระลึกถึงพระคุณของบิดา มารดา และคณาจารย์ทุกท่านที่มีส่วนในการวางรากฐานทางการศึกษาให้แก่ผู้วิจัย

นิธิวรรณ เชาว์นิติ

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	3
ความสำคัญการศึกษาค้นคว้า.....	3
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	3
ประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	4
ตัวแปรที่ศึกษา.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า.....	6
สมมุติฐานของการศึกษาค้นคว้า.....	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับข้อ.....	7
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม.....	7
งานวิจัยในประเทศ.....	18
งานวิจัยในต่างประเทศ.....	20
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อการเรียน.....	21
งานวิจัยในประเทศ.....	32
งานวิจัยในต่างประเทศ.....	34
3 วิธีการดำเนินการศึกษา.....	36
แหล่งข้อมูลและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	36
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	36
วิธีการดำเนินการสร้างเครื่องมือ.....	36
แบบแผนการทดลอง.....	41
การดำเนินการทดลอง.....	41
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	42
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	43
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	43
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	43

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	46
สังเขปความมุ่งหมาย สมมุติฐาน และวิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	46
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า.....	48
อภิปรายผล.....	48
ข้อเสนอแนะ.....	50
บรรณานุกรม.....	52
ภาคผนวก.....	61
ภาคผนวก ก.....	62
ภาคผนวก ข.....	98
ภาคผนวก ค.....	109
ภาคผนวก ง.....	113
ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์.....	116

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงแบบแผนการทดลอง.....	41
2 เปรียบเทียบทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม.....	44
3 เปรียบเทียบทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังไม่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม.....	44
4 เปรียบเทียบทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม.....	45
5 แสดงคะแนนทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรม.....	110
6 แสดงคะแนนทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในกลุ่มทดลองก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรม.....	111
7 แสดงคะแนนทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในกลุ่มควบคุมก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรม.....	112

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่งในการพัฒนาประเทศ การศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเยาวชนและประชาชนให้มีคุณภาพ ผู้ที่สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิต เศรษฐกิจ สังคม ครอบครัว และประเทศชาติได้ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ พื้นฐานที่ดี รู้จักคิด ปรับตัว แก้ปัญหา มีทักษะในการทำงาน และพัฒนาตนเองให้มีขีดความสามารถสูงสุดตามความถนัดที่มีอยู่ ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวจะเกิดได้ที่โรงเรียน (กรมวิชาการ. 2533 : 11)

โรงเรียนเป็นสถาบันที่ได้รับความคาดหวังความศรัทธาจากสังคมในการพัฒนาความรู้ และจริยธรรมให้แก่เยาวชนนักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างฉลาด มีคุณธรรม และก่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและส่วนรวม จึงกล่าวได้ว่า การเปลี่ยนแปลงสภาพของสังคมในปัจจุบัน ส่งผลต่อประเทศไทยโดยตรง โรงเรียนจึงมีส่วนสำคัญที่จะจัดการเรียนการสอน ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง การศึกษาเป็นกระบวนการที่ทำให้ผู้เรียนได้รู้จักและแสวงหาความรู้ด้วยตนเองในรูปแบบของวิธีการที่หลากหลาย และรักที่จะเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งต่อสังคมยุคข่าวสาร ข้อมูลข่าวสารและสังคมแห่งการเรียนรู้ และเป็นการศึกษาที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา ให้โอกาสผู้เรียนมีบทบาทร่วมในการพัฒนาตนเองอย่างเต็มศักยภาพ (รุ่ง แก้วแดง. 2541 : 61-62)

การเรียนการสอนและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ครูจะต้องพัฒนาจิตใจของเด็กให้เกิดความรู้สึกในระดับทัศนคติ ซึ่งจะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมภายนอกของเด็ก หากนักเรียนเกิดทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเรียนนั้น เป็นเหตุให้ผู้เรียนเกิดความท้อแท้ เบื่อหน่าย หหมดกำลังใจในการเรียน จนก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ ขึ้น ทั้งด้านความคิด ความรู้สึกและพฤติกรรมการแสดงออกในระหว่างการศึกษาเล่าเรียน ทำให้นักเรียนมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อวิชาที่เรียน มีผลการเรียนที่ตกต่ำ มีความประพฤติที่ไม่เหมาะสม ไม่ประสบความสำเร็จในการศึกษาเท่าที่ควรเป็น ปัญหาต่อสถานศึกษา ครู เพื่อน รวมทั้งผู้ปกครองด้วยและผลที่ตามมาคือ นักเรียนบางคนต้องเรียนซ้ำหรือลาออกจากสถานศึกษากลางคัน หรือเรียนแล้วไม่สามารถหางานทำได้ นับว่าเป็นการสูญเสียทางการศึกษาอย่างมาก (มาพนันตร สวัสดิวัฒน์. 2542 : 2 – 3) ฉะนั้นในการเรียนการสอน ครูจึงควรปลูกฝังทัศนคติที่ดีให้กับนักเรียน เพื่อให้ให้นักเรียนเกิดความรู้สึกรักเรียน และอยากมาโรงเรียน

จากการที่ผู้วิจัยได้สอนอยู่ที่โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) และใช้แบบสอบถามสำรวจทัศนคติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ต่อวิชาสังคมศึกษา จำนวน 248 คน นักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษามีความรู้สึก ดังนี้ นำเบื่อ เพราะเนื้อหาต้องท่องจำและไม่มีประโยชน์ จำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 49.2 ไม่มีความรู้สึก จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 22.6 สนุกน่าสนใจ จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 14.9 มีประโยชน์ต่อตนเอง นักเรียนจำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 12.09 เครียด จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.2 ทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาเป็นดังนี้ นำเบื่อไม่อยากเรียน จำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 60.48 เรียนสบาย จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 21.77 ชอบสนุกสนาน จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 9.69 ให้ความรู้รอบตัว จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 8.06 สำหรับในด้านพฤติกรรมของนักเรียนขณะเรียนวิชาสังคมศึกษาคือ ถ้าเนื้อหาและอาจารย์ผู้สอนน่าสนใจจะตั้งใจเรียน จำนวน 174 คน คิดเป็นร้อยละ 70.16 นำเบื่อไม่ว่าเนื้อหาหรืออาจารย์ผู้สอนเป็นใคร จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 25.6 รู้สึกเฉย ๆ จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 4.83

ผลจากการสำรวจทัศนคติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) แสดงว่านักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษาขาดความสนใจและความกระตือรือร้นในการเรียนและมีความรู้สึกเฉย ๆ ต่อการเรียนวิชาสังคมศึกษา ทัศนคติต่อการเรียนวิชาสังคมศึกษา ซึ่งรวมถึงทัศนคติของนักเรียนต่อโรงเรียน ต่อครู วิธีการสอนของครู และคุณค่าในการศึกษาเป็นส่วนใหญ่ที่ทำให้บุคคลประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวในการเรียน ทัศนคติต่อการเรียนมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน (ขจรสุดา เหล็กเพชร : 2522 : 14) ดังนั้นถ้าสามารถค้นหาว่ากระบวนการเรียนการสอนมีปัจจัยใดบ้างที่จะทำให้ให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีก็จะทำให้เกิดความอยากเรียนในวิชาเหล่านั้น ในทางตรงกันข้ามถ้าทัศนคติไม่ดี ก็ไม่ปรารถนาจะเรียนวิชาเหล่านั้นเช่นเดียวกัน (กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. 2528 : 172)

การพัฒนาทัศนคติ คือ การพัฒนาความรู้ ความรู้สึกและแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมในการเรียนวิชาสังคมศึกษา สามารถพัฒนาทัศนคติได้หลายวิธีเช่น กิจกรรมกลุ่ม, การให้คำปรึกษา, การเสริมแรง เป็นต้น ในที่นี้ผู้วิจัยสนใจที่ใช้กิจกรรมกลุ่มในการพัฒนาทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษา กิจกรรมกลุ่มเป็นกระบวนการที่นำเอาประสบการณ์มาแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน เพื่อให้สมาชิกเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ต้องการ ในขณะที่ทำกิจกรรมกลุ่มจะเกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่มซึ่งวิธีการดังกล่าวจะทำให้แต่ละบุคคลในกลุ่มเกิดการพัฒนาตนเองและการทำกิจกรรมกลุ่มมีส่วนช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ของตนเองได้ดียิ่งขึ้น รู้จักข้อบกพร่องเกิดความเข้าใจบุคคลอื่น และรู้จักซึ่งกันและกัน จนทำให้สามารถพัฒนาตนทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญาได้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น(วินิจ เกตขำ

เพชร จัตรศุภกุล. 2522 : 170 – 172) กิจกรรมกลุ่มจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อวิชาสังคมศึกษา ย่อมส่งเสริมให้นักเรียนแต่ละคนมีความตั้งใจเรียนในวิชา มากขึ้น เมื่อครูสอนนักเรียนจะสนใจ พร้อมทั้งร่วมมือในการทำกิจกรรมทางการเรียนการสอนในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียนตามที่ได้รับมอบหมาย จะทำให้การเรียนการสอนประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายได้เป็นอย่างดี

กิจกรรมกลุ่มสามารถพัฒนาทัศนคติต่อการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทศนีย์ เจริญเลิศ (2538 : 54 – 55) ได้ศึกษาผลการใช้กิจกรรมกลุ่มสามารถพัฒนาทัศนคติการเรียนวิชาภาษาอังกฤษผลการวิจัย พบว่านักเรียนมีทัศนคติต่อวิชาภาษาอังกฤษสูงขึ้น พบว่าสูงขึ้น และ จันทิมา ลิ้มปีเจริญ (2522 : 9) กล่าวว่า กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์จะช่วยให้สมาชิกในกลุ่มมีการพัฒนาในด้านทัศนคติ ค่านิยม และ พฤติกรรมเพราะกระบวนการกลุ่มเป็นกิจกรรมที่นำไปสู่การปฏิบัติจริง สู่การวิเคราะห์ให้ผู้เรียนรู้จักตนเองและผู้อื่นมากขึ้น

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัย จึงสนใจศึกษาผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) กรุงเทพมหานคร

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
2. เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาก่อนและหลังไม่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
3. เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มกับนักเรียนที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาครั้งนี้จะทำให้ทราบถึงผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ซึ่งจะเป็นข้อมูลสำหรับคณะครูอาจารย์ของโรงเรียน อาจารย์แนะแนว อาจารย์ผู้สอนวิชาสังคมศึกษา ตลอดจนผู้บริหารนำมาใช้ปรับปรุง และส่งเสริมการนำกิจกรรมกลุ่มไปใช้ในการสอนวิชาสังคมศึกษาแก่นักเรียนได้เหมาะสมต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า -

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ปีการศึกษา 2546 จำนวน 254 คน ที่มีทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาค่ำ จำนวน 63 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ปีการศึกษา 2546 จำนวน 254 คน ที่มีทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาค่ำ โดยวิธีการสุ่มอย่างง่ายแล้วสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จำนวน 40 คน แล้วแบ่ง เป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 20 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ วิธีการพัฒนาทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาคือกิจกรรมกลุ่ม
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษา

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. กิจกรรมกลุ่ม หมายถึง การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ นักเรียน โดยนักเรียนมี ปฏิสัมพันธ์กันภายในกลุ่ม มีส่วนร่วมในกิจกรรม วิเคราะห์ แลกเปลี่ยน ประสบการณ์กัน และสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้จากกิจกรรมกลุ่ม โดยใช้เทคนิคเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม ได้แก่ สถานการณ์จำลอง การอภิปรายกลุ่ม บทบาทสมมติ กรณีตัวอย่างและเกม โดยมี ขั้นตอนของกิจกรรม ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ ในขั้นนี้เริ่มจากการชี้แจงวัตถุประสงค์ กติกา กฎระเบียบ แนวทางการทำกิจกรรมและการนำเข้าสู่กิจกรรม

ขั้นที่ 2 ขั้นมีส่วนร่วม เป็นขั้นที่นักเรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรม นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมโดยผลัดเปลี่ยนกันแสดง ในแต่ละกิจกรรม ในฐานะเป็นสมาชิกของกลุ่ม โดยเลือก เทคนิคให้เหมาะสมกับเนื้อหา

ขั้นที่ 3 ขั้นวิเคราะห์ เป็นขั้นที่นักเรียนร่วมกันอภิปรายผลเกี่ยวกับทัศนคติต่อการเรียนวิชาสังคมศึกษา ร่วมกันและแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้หลังจากร่วม กิจกรรม จะช่วยให้นักเรียนเกิดความรู้สึกที่ดีต่อวิชาสังคมศึกษา

๑๕๐๖/๒๕๔๖

ขั้นที่ 4 ขั้นสรุปและประเมินผล เป็นขั้นที่นักเรียนจะรวบรวมความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ จากกิจกรรมกลุ่มและนำมาประเมินผลการเรียนรู้ของตนเองและกลุ่ม และสามารถนำผลที่ได้ไปปรับปรุงตนเองและกลุ่มให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อการเรียนวิชาสังคมศึกษา

2. ทัศนคติต่อการเรียนวิชาสังคมศึกษา หมายถึง ความรู้ ความรู้สึกและแนวโน้มนำการแสดงพฤติกรรมที่มีต่อการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียน ดังนี้

2.1 ด้านความรู้ ได้แก่ เนื้อหา โครงสร้าง ความสำคัญและประโยชน์ของวิชาสังคมศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

2.2 ด้านความรู้สึก ได้แก่ ความชอบ ความพอใจ ความสนใจ และความสนุกในการเรียนวิชาสังคมศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

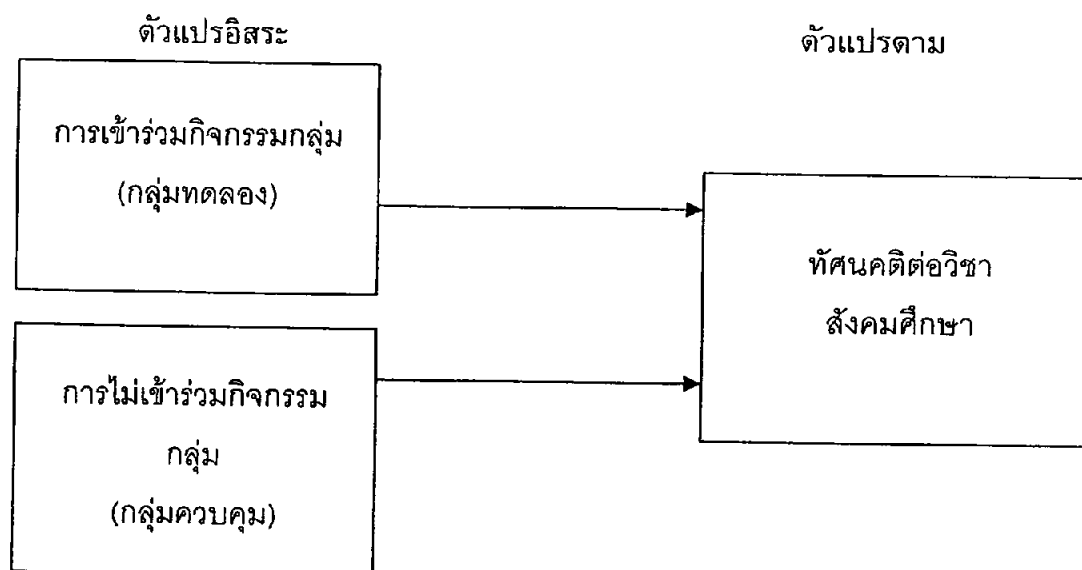
2.3 ด้านแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรม ได้แก่ เตรียมอุปกรณ์การเรียน เตรียมตัวให้พร้อมก่อนการเรียน ตั้งใจเรียน ถามคำถาม มาเรียนสม่ำเสมอ ทบทวนบทเรียน และคิดว่าเพิ่มเติมในการเรียนวิชาสังคมศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

3. วิชาสังคมศึกษา หมายถึง รายวิชาสังคมศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ได้แก่ วิชาประวัติศาสตร์ วิชาสังคมวิทยา วิชามนุษยศาสตร์ และวิชาพระพุทธศาสนา

4. กลุ่มทดลอง หมายถึง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) กรุงเทพมหานคร ที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม จำนวน 20 คน

5. กลุ่มควบคุม หมายถึง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) กรุงเทพมหานคร ที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม จำนวน 20 คน

กรอบแนวคิด

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนมีทัศนคติทางบวกต่อวิชาสังคมศึกษามากขึ้นหลังจากเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
2. นักเรียนมีทัศนคติทางบวกต่อวิชาสังคมศึกษามากขึ้นหลังจากไม่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
3. นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีทัศนคติทางบวกต่อวิชาสังคมศึกษามากกว่านักเรียนไม่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้มีความมุ่งหมายที่จะศึกษาผลของการกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อทัศนคติวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและการวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม
 - 1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม
 - 1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติและทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษา
 - 2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติและทัศนคติต่อวิชา
 - 2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อวิชา

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม

1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม

1.1.1 ความหมายของกิจกรรมกลุ่ม

คมเพชร ฉัตรศุภกุล (2522 : 14) กล่าวว่า กิจกรรมกลุ่ม หมายถึง การนำเอาประสบการณ์มาวางแผนแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ต้องการในสมาชิกแต่ละคน และการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มโดยรวม การเกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่มโดยวิธีการดังกล่าวนี้ ประสบการณ์ในกลุ่มจะทำให้เกิดการพัฒนาด้านตัวบุคคลทุกคน

บุหงา วชิระศักดิ์มิ่งคล (2526 : 35) กล่าวว่า กิจกรรมกลุ่ม หมายถึง กิจกรรมใดๆ ที่ให้สมาชิกในกลุ่มได้มีส่วนร่วมในการกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดร่วมกันเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เนื่องจากมีโอกาสวิเคราะห์พฤติกรรมของตนเองและผู้อื่น ตลอดจนได้วิเคราะห์สถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในกลุ่มโดยการช่วยเหลือและสนับสนุนจากผู้นำกลุ่มตลอดเวลาที่ร่วมทำกิจกรรมเหล่านั้นและมีผลทำให้บุคคลมีความเจริญงอกงามในทุก ๆ ด้าน

ศุภวดี บุญญวงศ์ (2527 : 2) ได้ให้ความหมายของกิจกรรมกลุ่มไว้ว่า กิจกรรมกลุ่ม หมายถึง การร่วมกันวางแผน การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างสมาชิกต่อสมาชิกภายในกลุ่มหรือสมาชิกต่อกลุ่ม หรือกลุ่มต่อสมาชิก โดยมีผู้นำกลุ่มซึ่งได้รับการฝึกฝนมาเป็นอย่างดีช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้สมาชิกมีปฏิสัมพันธ์และมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้สมาชิกได้

พัฒนาบุคลิกภาพที่เป็นประโยชน์ต่อการทำงานกลุ่มได้เรียนรู้เกี่ยวกับการทำงานของกลุ่มและประสบความสำเร็จในการทำงานในครั้งนี้ด้วย

จารุลักษณ์ พินพรหมราช (2529 : 6) กล่าวว่า กิจกรรมกลุ่ม หมายถึง ประสบการณ์การเรียนรู้ ซึ่งได้มาจากการที่ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กันมีการร่วมมือในการแก้ปัญหาหรือกระทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่งร่วมกัน และผู้เรียนแต่ละคนจะเรียนรู้สิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง โดยการวิเคราะห์พฤติกรรมของผู้เรียนและผู้เข้าร่วมกลุ่มซึ่งเกิดขึ้นในขณะนั้น ทำให้เกิดการเรียนรู้ในด้านการทำงานและด้านอื่น ๆ อันเป็นประโยชน์ต่อสมาชิกทุกคน

ประนอม เดชชัย (2531 : 100 - 101) กล่าวว่า กิจกรรมกลุ่ม หมายถึง กิจกรรมต่างๆ ที่ดำเนินการโดยกลุ่ม ทำเป็นกลุ่ม กิจกรรมประเภทนี้จะช่วยฝึกประสบการณ์ต่าง ๆ ของผู้เรียนให้พัฒนาขึ้น เช่น ช่วยให้ผู้เรียนมีทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่นฝึกทักษะทางสังคม ฝึกให้ผู้เรียนยอมรับมติของกลุ่มเพื่อพัฒนาความเป็นประชาธิปไตยของผู้เรียน

ทัศนีย์ เจริญเลิศ (2538 : 12) กล่าวว่า กิจกรรมกลุ่ม หมายถึง การที่บุคคลมารวมกันโดยนำประสบการณ์ในด้านต่าง ๆ ของแต่ละคนมารวมกันวางแผนการทำงาน ซึ่งจะทำให้เกิดความร่วมมือในการทำงานเพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ ตามจุดประสงค์ที่วางไว้ และจะส่งผลต่อการพัฒนาของบุคคลในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะด้านสังคม คือ ทำให้เข้าใจตนเองและผู้อื่น สามารถปรับตัวอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

จากความหมายของกิจกรรมกลุ่มสรุปได้ว่ากิจกรรมกลุ่มหมายถึงวิธีจัดประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง โดยการมีปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่ม มีการร่วมมือร่วมกันในการแก้ปัญหาหรือกระทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่งร่วมกัน อันก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านการรับรู้อันจะช่วยให้ผู้เรียนได้มีการพัฒนาในด้านต่างๆ ตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้

1.1.2 ลักษณะของกลุ่ม

กัลลี (ชูศักดิ์ สิงห์อุตร. 2522 : 36 - 37 ; อ้างอิงจาก Gulley. 1963) กล่าวว่า กลุ่มมีความหมายลึกซึ้งกว่าการที่บุคคลมาอยู่ร่วมกัน แต่กลุ่มจะต้องประกอบด้วยลักษณะที่สำคัญ 3 ประการ คือ

1. มีวัตถุประสงค์ร่วมกัน และวัตถุประสงค์นั้นต้องสนองตอบความต้องการของสมาชิกแต่ละคนด้วย
2. ผลของการทำงานจะเกิดความร่วมมือของสมาชิกทุกคนในกลุ่ม
3. มีการสื่อสารทางวาจาหรือมีความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกโดยวิธีใด

วิธีหนึ่ง

โลเซอร์ (Loeser. 1957 : 5 – 19) ได้กล่าวถึงลักษณะของกลุ่ม ดังนี้

1. สมาชิกภายในกลุ่มมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน
2. มีจุดมุ่งหมายร่วมกัน
3. ขนาดของกลุ่มจะมีความสัมพันธ์กับหน้าที่ของสมาชิกในกลุ่ม
4. บรรยากาศภายในกลุ่มจะอยู่ในลักษณะของการยอมรับมีความพึงพอใจซึ่งกันและกัน

5. สมาชิกจะได้ใช้ความสามารถในแนวทางที่เหมาะสมของตนเอง

ศุภาวดี บุญญวงศ์ (2527 : 6) กล่าวถึงลักษณะของกลุ่ม ดังนี้

1. จะต้องประกอบด้วยสมาชิกตั้งแต่สองคนขึ้นไป
2. สมาชิกภายในกลุ่มจะต้องมีปฏิสัมพันธ์กัน พึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน

และมีความสัมพันธ์กันทางด้านจิตใจ

3. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกจะมีจุดมุ่งหมายร่วมกัน
4. กลุ่มสามารถตอบสนองความต้องการของสมาชิก

จากคำจำกัดความข้างต้นสรุปได้ว่า ลักษณะที่สำคัญของกลุ่ม คือ ประกอบด้วยบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปมารวมกันโดยมีจุดมุ่งหมายเดียวกัน มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างสมาชิกและสนองตอบความต้องการของสมาชิกทุกคน

1.1.3 จุดมุ่งหมายของกิจกรรมกลุ่ม

เบนเนท (Bennet. 1963 : 5 – 9) ได้สรุปจุดมุ่งหมายโดยทั่วไปของกิจกรรมกลุ่มในการแนะแนว ดังนี้

1. กิจกรรมกลุ่มได้เปิดโอกาสให้สมาชิกของกลุ่มได้เรียนรู้ทางการศึกษา อาชีพ สังคมและส่วนตัว จากการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น เช่น

1.1 การปฐมนิเทศนักเรียนที่เข้าใหม่ เพื่อให้เขาได้รับประโยชน์จากโรงเรียนมากที่สุด

1.2 การได้มีโอกาสศึกษาถึงปัญหาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เป็นกลุ่ม และช่วยให้ได้รับประสบการณ์กลุ่มในชีวิตที่โรงเรียนของเขาอันจะช่วยให้พฤติกรรมของบุคคลและกลุ่มเป็นไปในแนวทางที่สังคมยอมรับ

1.3 การศึกษากลุ่มถึงเรื่องปัญหาของการเจริญเติบโต เพื่อรู้จักปรับตัวให้สมกับวัยอย่างมีเหตุผล

1.4 การศึกษากลุ่มเพื่อให้เกิดเจตคติที่ดีต่อตนเอง พัฒนาความสนใจ ความสามารถ บุคลิกภาพ ลักษณะเด่นของตนเอง และการปรับตัวทางสังคมและส่วนตัว

1.5 การศึกษากลุ่มเพื่อหาวิธีการที่มีประสิทธิภาพที่จะส่งเสริมการเรียนรู้

1.6 การศึกษากลุ่มถึงเรื่องชีวิตการทำงานและการปรับตัวต่ออาชีพ

ความก้าวหน้าทางด้านอาชีพ

1.7 ช่วยกลุ่มให้เรียนรู้ที่จะสร้างโครงการและวางแผนอาชีพในระยะยาว
ที่เหมาะสม

1.8 ช่วยกลุ่มให้เรียนรู้ที่จะสร้างโครงการและวางแผนการศึกษาในระยะ
ยาวที่เหมาะสม

1.9 ช่วยพัฒนามาตรฐาน ค่านิยมของบุคคลอันจะช่วยให้เขาสามารถ
เลือกประสบการณ์ในด้านต่าง ๆ ของชีวิตและพัฒนาปรัชญาของตนเองได้

2. กิจกรรมกลุ่มก่อให้เกิดผลทางการบำบัดรักษาจากการที่ได้ปลดปล่อยความ
ตึงเครียดทางอารมณ์ ได้มีความเข้าใจและได้ข้อคิดจากปัญหาต่างๆ ของบุคคลมากขึ้น
ทั้งศึกษาปัญหาของบุคคลที่คล้ายคลึงกันในบรรยากาศที่อ่อนโยนและนำมาแก้ไขปรับปรุง
บุคลิกภาพและวิถีทางชีวิต กิจกรรมกลุ่มเปิดโอกาสให้บุคคลได้วินิจฉัยตนเองและผู้อื่น

3. กิจกรรมกลุ่มช่วยให้บุคคลบรรลุจุดหมายของการแนะแนวอย่างมีประสิทธิภาพ

4. กิจกรรมกลุ่มช่วยให้การให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลมีประสิทธิภาพมากขึ้น
เพราะกลุ่มช่วยให้เข้าใจภูมิหลังและลักษณะทั่วไปของปัญหาต่าง ๆ

วินิจ เกตุขำ และคมเพชร จิตรศุภกุล (2522 : 170 – 172) ได้กล่าวถึง
จุดหมายของกิจกรรมกลุ่มว่า เพื่อนำมาพัฒนาบุคคลโดยอาศัยผู้จัดกิจกรรมกลุ่มที่มี
ความสามารถตลอดจนรู้กระบวนการของการจัดกิจกรรมกลุ่มเป็นอย่างดี สาเหตุที่เราใช้กิจกรรม
กลุ่มเพื่อพัฒนาบุคคลนั้นก็เพราะการเรียนรู้โดยการทำกิจกรรมต่าง ๆ จะทำให้บุคคลได้รับ
ประสบการณ์ตรง นอกจากจะได้ปฏิบัติแล้ว ยังเกิดความรู้สึกต่างๆ ขึ้นด้วย ผลจากการ
ปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มจะทำให้บุคคลเกิดความซาบซึ้งประทับใจมากกว่าการที่จะสอนให้บุคคลมี
การพัฒนาตนเอง โดยใช้เวลาเพียงอย่างเดียว จุดหมายของกิจกรรมกลุ่มอาจแบ่งได้
ดังต่อไปนี้

1. เพื่อให้เกิดความเข้าใจตนเอง การอยู่ร่วมกับสมาชิกอื่นในกลุ่มจะมีส่วนช่วยให้
บุคคลเกิดการเรียนรู้ของตนเองได้ดีขึ้น เช่น รู้ความสามารถบางประการของตน รู้จัก
ข้อบกพร่องบางอย่าง ทั้งนี้เพราะกลุ่มจะมีปฏิกริยาให้เห็นข้อเท็จจริงได้

2. เพื่อใช้กิจกรรมกลุ่มทำให้เกิดความเข้าใจบุคคลอื่นเมื่อสมาชิกในกลุ่มได้ทำ
กิจกรรมร่วมกันก็ย่อมจะทำให้เกิดการเรียนรู้และรู้จักซึ่งกันและกันดีขึ้น

3. การใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อให้สามารถทำงานร่วมกันได้ดีขึ้น

การจัดกิจกรรมกลุ่มเพื่อให้เกิดการพัฒนาทางด้านใจแก่สมาชิกขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายว่าต้องการจะให้เกิดการเรียนรู้ในด้านใดก็จัดให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายนั้น

จากจุดมุ่งหมายดังกล่าวข้างต้นนี้ สรุปได้ว่า กิจกรรมกลุ่มที่ได้จัดขึ้นมีจุดมุ่งหมายที่จะได้รับประโยชน์ในเรื่องการพัฒนาดนทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม ผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มจะรู้จักปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมรอบด้านของตนได้ง่าย และเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ บุคลิกภาพที่ดี

1.1.4 ขนาดของกลุ่มที่ใช้ในกิจกรรมกลุ่ม

ออตตาเวย์ (Ottaway. 1966 : 7) กล่าวว่า กลุ่มที่ใช้ในกิจกรรมกลุ่มควรมีขนาดเล็ก เพราะจะช่วยให้สมาชิกมีโอกาสแสดงออกอย่างเป็นอิสระโดยทั่วถึงกัน โดยสมาชิกไม่ต้องใช้เสียงดังมากนัก ทุกคนในกลุ่มก็จะได้ยินอย่างทั่วถึง ดังนั้นกลุ่มควรมีขนาดอย่างมากที่สุด 12 คน หรือถ้ามากกว่านั้นก็ไม่ควรเกิน 15 คน เพราะมีฉะนั้นแล้วจะทำให้แบบแผนพฤติกรรมผิดไปจากเดิม ขนาดกลุ่มที่เหมาะสมที่สุดควรมีจำนวนสมาชิก 9 – 12 คน จึงจะทำให้การทำกิจกรรมกลุ่มบังเกิดผลดีที่สุด

วัตสัน และแฮร์ (Deighton. 1971 : 225 ; citing Watson and Hare. n.d.)

กล่าวว่า กลุ่มที่ใช้จัดกิจกรรมกลุ่มควรมีขนาดไม่ใหญ่มาก และควรมีจำนวน 5 คน เป็นอย่างน้อย แต่บางทีก็อาจกำหนดให้มีจำนวน 12 – 15 คนก็ได้ เพื่อเหตุผลทางเศรษฐกิจ เพราะจะทำให้สิ้นเปลืองน้อยลง แต่ก็ควรมีการแบ่งออกเป็นกลุ่มย่อย 2 กลุ่ม เพื่อให้มีขนาดเหมาะสม ถ้ากลุ่มมีขนาดใหญ่เกินไป โอกาสที่สมาชิกจะมีส่วนร่วมจะลดน้อยลง อาจทำให้กลุ่มแตกแยกกันง่ายขึ้น

ทรัมป์ และมิลเลอร์ (Deighton. 1971 : 225 ; citing Trump and Miller. n.d.)

มีความเห็นว่า สมาชิกของกลุ่มที่จัดกิจกรรมกลุ่มควรมีประมาณ 12 – 15 คน กลุ่มไม่ควรเล็กกว่านี้ เพราะจะทำให้สิ้นเปลือง แต่ถ้าขนาดใหญ่ไปกว่านี้ก็ไม่ใช่ เพราะสมาชิกจะขาดโอกาสในการมีส่วนร่วมอย่างทั่วถึง

นอกจากนี้ คมเพชร จิตรศุภกุล (2530 : 26) ได้กล่าวว่า ขนาดของกลุ่มในการทำงานกลุ่มไม่ควรเกิน 15 คน เพราะในกลุ่มที่มีสมาชิกมากเกินไปความจำเป็น สมาชิกจะต้องทำงานซ้ำซ้อนกัน บางคนอาจจะรับผิดชอบทั้งหมด ในขณะที่คนอื่นรู้สึกคับข้องใจที่ไม่มีงานทำในกลุ่ม ไม่มีโอกาสได้ใช้ทักษะที่ตนเองมีอยู่ แต่ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับความจำเป็นของสถานการณ์ จุดมุ่งหมายของกลุ่ม แหล่งที่จะให้ความช่วยเหลือในกลุ่ม และระดับวุฒิภาวะของบุคคลในกลุ่ม

จากข้อความดังกล่าว สรุปได้ว่า ขนาดของกลุ่มที่เหมาะสมในการทำกิจกรรมกลุ่ม ซึ่งจะทำให้การทำกิจกรรมเกิดผลดี ไม่ควรเกิน 20 คน เพื่อที่สมาชิกได้มีส่วนร่วมในการ

ทำงานทุกคน สมาชิกก็จะได้เรียนรู้ซึ่งกันและกัน ช่วยเหลือกัน และรับฟังปัญหาซึ่งกันและกัน จะส่งผลให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีภายในกลุ่ม รวมถึงการที่สมาชิกจะได้แสดงความสามารถของตนเองได้เต็มที่ สำหรับการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้กลุ่มขนาด 20 คน

1.1.5 ลำดับขั้นของกระบวนการกลุ่ม

ผกา บุญเรือง (2525 : 101) ได้เสนอขั้นตอนในการจัดกิจกรรมกลุ่มไว้ดังต่อไปนี้

1. ขั้นนำ คือ การปูพื้นผู้เรียนให้มีความพร้อมในการเรียน หรือการสร้างบรรยากาศให้เหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนรู้ที่จะตามมา

2. ขั้นกิจกรรม คือ การให้ผู้เรียนลงมือทำอะไรอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติตามกิจกรรมที่เตรียมไว้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์ตรงที่จะสามารถนำมาวิเคราะห์ได้ในภายหลัง

3. ขั้นอภิปรายและวิเคราะห์ คือ การให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแสดงความรู้สึก ความคิดเห็น หลังจากที่ได้ทำกิจกรรมเสร็จไปแล้ว ในขั้นนี้ผู้ดำเนินการจะต้องเป็นผู้นำทาง ช่วยให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ และอภิปรายร่วมกัน จนเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

4. ขั้นประยุกต์ใช้และสรุป เมื่อผู้เรียนได้เกิดความเข้าใจตามที่ต้องการแล้ว ผู้ดำเนินการจะต้องช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดต่อไป ถึงการนำเอาการเรียนรู้ที่ได้รับไปใช้ในชีวิตจริง เสร็จแล้วผู้ดำเนินการและผู้เรียนช่วยกันสรุปถึงการเรียนรู้ทั้งหมดที่เกิดขึ้น

ศุภวดี บุญญวงษ์ (2527 : 133 – 134) กล่าวถึงขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรมไว้ดังนี้คือ

1. ขั้นการมีส่วนร่วม ระยะนี้นักเรียนจะเข้ามามีส่วนร่วมในฐานะสมาชิกคนหนึ่งของกลุ่มและเป็นผู้ลงมือปฏิบัติหรือคิดค้นแสวงหาสิ่งที่ต้องการการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผลการเรียนรู้จะเกิดจากผู้เรียนโดยตรง ผู้ที่มีส่วนร่วมมาก็จะได้รับสถานการณ์เรียนรู้มากขึ้นด้วย

การมีส่วนร่วมของนักเรียนในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นการมีส่วนร่วมในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1.1 ทางด้านร่างกายคือ การเรียนรู้ที่นักเรียนลงมือปฏิบัติ หรือกระทำ กิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือการค้นคว้าสืบสวนสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งจะต้องอาศัยการแสดงออกทางกาย วาจา ในการสื่อความหมายกับผู้อื่น เพื่อก่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน

1.2 ทางด้านจิตใจ คือ การที่นักเรียนเกิดความรู้สึกเกี่ยวกับสิ่งที่ได้ลงมือปฏิบัติกันอย่างแท้จริง ความรู้สึกที่เกิดขึ้นนี้จะนำไปสู่การรับรู้แนวคิด และการเรียนรู้ทางด้านเนื้อหาเป็นอย่างดี และช่วยให้นักเรียนสามารถจำเนื้อหาได้นานอีกด้วย

1.3 ทางด้านสติปัญญา หรือสมอง คือ การเรียนรู้ที่เกิดจากการเห็นจริงมี การค้นพบสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ มีการสร้างแนวความคิดจากสิ่งที่ได้รับรู้นั้น จะทำให้การเรียนรู้มีความหมายต่อผู้เรียนมากขึ้น และเป็นแนวทางในการพัฒนาความคิดและเหตุผลในการพิจารณาไตร่ตรองในการทำงาน การตัดสินใจ การวิเคราะห์และสรุปสิ่งที่เรียนรู้นั้นด้วยตนเอง

2. ขั้นวิเคราะห์ นักเรียนจะร่วมกันวิเคราะห์ประสบการณ์การเรียนรู้ที่ตนเองได้ ซึ่ง จะช่วยให้นักเรียนมีความรู้อย่างกว้างขวาง สามารถประเมินความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่มวิธีการ ผลของการเรียนรู้ ตลอดจนช่วยให้นักเรียนรู้จักตนเองดีขึ้น

3. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ ขั้นนี้นักเรียนจะรวบรวมแนวคิดที่ตนค้นพบ และแนวคิดที่ได้จากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่นแล้วสรุปเป็นหลักการของตนเอง ซึ่งจะได้ 2 ลักษณะ คือ

3.1 การประยุกต์เพื่อการปรับปรุงบุคลิกภาพหรือการพัฒนาตนเองให้เหมาะสมยิ่งขึ้น รวมทั้งการปรับตัวให้เข้ากับคนอื่น ตลอดจนการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น หรือการมีมนุษยสัมพันธ์อันดีกับผู้อื่น

3.2 การประยุกต์เพื่อใช้กับการแก้ปัญหาต่าง ๆ ในอนาคตและเพื่อใช้ในการปรับปรุง ควบคุมธรรมชาติและสังคมให้ดีขึ้นกว่าเดิมตลอดจนช่วยกันคิดประดิษฐ์สิ่งใหม่ ๆ ขึ้น

4. ขั้นประเมินผล นักเรียนจะเป็นผู้ประเมินผลการเรียนรู้ของตนเอง และของกลุ่มจากการอภิปราย ให้ข้อเสนอแนะ และติชมร่วมกับสมาชิกคนอื่น ๆ ในกลุ่ม

สมพงษ์ จิตระดับ (2530 : 43 – 44) ได้เสนอขั้นตอนของกิจกรรมกลุ่มไว้ดังต่อไปนี้ คือ

1. ขั้นนำ ได้แก่ การเริ่มบทเรียนที่น่าสนใจ การให้คำแนะนำ กติกาคำสั่งต่าง ๆ การแบ่งกลุ่ม การรับมอบหมายงานที่กำหนดให้ เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมในขั้นต่อไปเกิดความเข้าใจตรงกันและสามารถดำเนินไปได้ด้วยดี และควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ศึกษา ทบทวน และซักถามความเข้าใจด้วย

2. ขั้นกิจกรรม ได้แก่ การดำเนินบทบาท และหน้าที่หรือกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมายการแยกย้ายตามกลุ่ม การเสนอความคิดเห็น การหาข้อสรุปคำตอบที่ต้องการ การเสนอผลงาน และการแสดงออก

3. ขั้นอภิปราย ได้แก่ การซักถาม การวิพากษ์วิจารณ์ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และประสบการณ์ และการเสนอแนววิธีการต่าง ๆ

4. ขั้นสรุปและการนำไปใช้ ได้แก่ การประมวลเนื้อหา กิจกรรม ประสบการณ์ และความคิดเห็น ใน 2 ลักษณะ คือ สรุปสิ่งที่เรียนรู้ทั้งหมดตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ และเกิดความคิดรวบยอดเป็นหลักการ แนวคิดที่ชัดเจน มีแนวทางข้อเสนอหลาย ๆ ด้านที่เป็นประโยชน์และสามารถปฏิบัติได้

จากลำดับขั้นกระบวนการกลุ่ม สรุปได้ว่า การสร้างบรรยากาศให้เหมาะสมและสร้างความเข้าใจที่ตรงกัน มีการเลือกกิจกรรมที่เหมาะสม รวมทั้งช่วยกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และสรุปจะส่งผลให้นักเรียน ประเมินตนเองได้ และนำไปใช้ในชีวิตจริงต่อไป

1.1.6 กิจกรรมที่ใช้ในกิจกรรมกลุ่ม

ทิศนา แคมมณี (2522 : 201 – 202) ได้เสนอการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนที่สอดคล้องกับทฤษฎีกลุ่มสัมพันธ์ไว้หลายวิธี ดังนี้

1. เกม (Game) คือ การที่ผู้เรียนลงเล่นด้วยตนเองภายใต้ข้อตกลงหรือกติกาบางอย่างที่กำหนดไว้ ซึ่งผู้เรียนจะต้องตัดสินใจทำอย่างใดอย่างหนึ่ง วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์ความรู้สึกนึกคิดและพฤติกรรมต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ และผู้เรียนจะเกิดความสนุกสนานในการเรียนด้วย

2. บทบาทสมมติ (Role – Playing) วิธีการนี้ มีลักษณะเป็นสถานการณ์สมมติเช่นเดียวกับเกมแต่มีการกำหนดบทบาทของผู้เล่นแล้วให้นักเรียนสวมบทบาทนั้น แล้วแสดงออกมาตามธรรมชาติ โดยอาศัยบุคลิกภาพ ประสบการณ์ และความรู้สึกนึกคิดของตนเป็นหลัก วิธีการนี้มีส่วนช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสศึกษาวิเคราะห์ถึงความรู้สึก และพฤติกรรมของตนอย่างลึกซึ้งและยังช่วยส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ที่น่าสนใจ และนำติดตามอีกด้วย

3. กรณีตัวอย่าง (Case Study) คือ การนำกรณีหรือเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจริง ๆ นำมาดัดแปลงและใช้เป็นตัวอย่างในการให้ผู้เรียนได้ศึกษา วิเคราะห์และอภิปรายกันเพื่อสร้างความเข้าใจและฝึกฝนหาทางแก้ไขปัญหานั้น การอภิปรายช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน และนำเอากรณีต่าง ๆ ซึ่งคล้ายคลึงกับชีวิตจริงมาใช้ ซึ่งช่วยให้การเรียนรู้มีลักษณะใกล้เคียงความเป็นจริงและมีความหมายกับผู้เรียนมากขึ้น

4. สถานการณ์จำลอง (Simulation) คือ การจำลองสถานการณ์จริงหรือสร้างสถานการณ์ให้ใกล้เคียงกับความเป็นจริงแล้วให้ผู้เรียนลงไปในสถานการณ์นั้น และมีปฏิริยาตอบโต้กัน วิธีนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสทดลองแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ซึ่งในสถานการณ์จริงผู้เรียนไม่กล้าแสดงออก เพราะจะเสี่ยงต่อผลที่จะได้รับจนเกินไป

5. ละคร (Acting or Dramatization) คือ การที่ผู้เรียนได้ทดลองแสดงบทบาทตามบทบาทที่เขียนหรือกำหนดไว้ให้ โดยผู้แสดงจะต้องพยายามแสดงบทบาทที่กำหนดไว้โดยไม่นำเอาบุคลิกภาพและความรู้สึกนึกคิดของตนเข้าไปเกี่ยวข้อง วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้ประสบการณ์ที่จะเข้าใจความรู้สึก เหตุผลและพฤติกรรมของผู้อื่น ๆ ทำให้เกิดความเห็นอกเห็นใจกัน นอกจากการที่ผู้เรียนได้มีโอกาสแสดงละครร่วมกัน จะช่วยฝึกให้ผู้เรียนเกิดความรับผิดชอบในการเรียนรู้ร่วมกัน และได้ฝึกการทำงานร่วมกัน

6. กลุ่มย่อย (Small Group) เป็นวิธีการที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนในการแสดงออก และช่วยให้ผู้เรียนได้ข้อมูลเพิ่มเติมมากขึ้น

จากกิจกรรมที่ใช้ในกิจกรรมกลุ่ม สรุปได้ว่า กิจกรรมที่นำมาใช้มีผลต่อการแสดงพฤติกรรม และการเรียนรู้ของนักเรียน จึงควรเลือกกิจกรรมให้เหมาะสมกับสถานการณ์และวัยของนักเรียน

1.1.7 ประโยชน์ของกิจกรรมกลุ่ม

พัชนี วรกวิน (2522 : 149 – 150) ได้กล่าวถึง ผลของการจัดกลุ่ม หรือ กิจกรรมกลุ่มไว้หลายด้าน และสอดคล้องกับผลการศึกษาของกิบบ์ (Gibb) คือ ผลในด้านทัศนคติต่อตนเองการได้เข้าร่วมกลุ่มนั้นเป็นการแสดงถึงการยอมรับของกลุ่ม ทำให้เกิดความรู้สึกภาคภูมิใจ ความอบอุ่นใจและรู้สึกว่าตนเองนั้นมีคุณค่า ทำให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเองและในการเข้าร่วมกลุ่มนั้น จะต้องมีส่วนร่วมซึ่งกันและกัน มีการกระทำร่วมกันซึ่งเป็นโอกาสให้ได้ทำความเข้าใจตนเอง และสมาชิกอื่นในกลุ่มพยายามแก้ไขข้อบกพร่องของตนเอง ทำให้มีภาพแห่งตนดีขึ้นและยังมีผลต่อทัศนคติต่อผู้อื่น ยอมรับเหตุผล ความคิดเห็น เคารพสิทธิและหน้าที่ซึ่งกันและกัน ซึ่งจะมีผลต่อการให้ความร่วมมือในการทำงานกลุ่ม หากได้รับการยอมรับจากสมาชิก รู้สึกว่าสมาชิกในกลุ่มหวังดีต่อตน สมาชิกแต่ละคนมีทัศนคติที่ดีต่อกัน ก็จะทำให้เกิดความสามัคคีกันขึ้น และเมื่อลงมือทำงาน ก็จะได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี

นอกจากสมาชิกของกลุ่มจะได้รับผลประโยชน์โดยตรงดังกล่าวมาแล้ว พนม ลัมอารีย์ (ม.ป.ป. 56 – 57) ยังได้กล่าวถึงผลพลอยได้อื่น ๆ อันเกิดจากการรวมกลุ่มไว้ดังนี้

1. กลุ่มจัดเป็นสนามสำหรับทดสอบความสามารถของสมาชิก เช่น ในกรณีที่คนเก่งแต่ไม่มีโอกาสที่จะพูดที่ไหน ก็จะอาศัยกลุ่มเป็นที่ทดลองหรือแสดงความสามารถให้คนอื่นเห็น
2. กลุ่มเป็นที่แลกเปลี่ยนประสบการณ์ เจตคติ ความคิดเห็น ช่วยปรับปรุงเจตคติและนิสัยใจคอของสมาชิก และให้สมาชิกเป็นกำลังใจให้กันและกัน

3. กลุ่มร่วมเสริมสร้างความมีวินัยให้แก่ตนเอง เมื่อสมาชิกเข้าร่วมกลุ่มจะต้องมีการปฏิบัติกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ ปฏิบัติตามกฎหมายเกณฑ์ร่วมกัน ซึ่งจะช่วยให้สมาชิกมีความอดทนด้วย

4. กลุ่มช่วยให้เกิดความรู้สึกปลอดภัยให้ความอบอุ่น ให้กำลังใจ ให้ความรู้และกลุ่มยังเป็นเครื่องบำรุงขวัญสมาชิก ด้วยการทำให้สมาชิกเกิดความรู้สึกว่า เขาเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม เป็นที่รักและได้รับการยกย่องจากกลุ่ม จะช่วยให้สมาชิกมีความเข้าใจตนเองดีขึ้น เกิดความรู้สึกปลอดภัย และเชื่อมั่นในตนเอง

นอกจากนี้ คมเพชร ฉัตรศุภกุล (2530 : 15 – 19) ได้กล่าวถึง คุณค่าของกิจกรรมกลุ่ม (Values in Group Activities) ว่า นอกเหนือจากความสำเร็จของกิจกรรมที่ทำแล้ว กิจกรรมกลุ่มยังมีคุณค่าด้านอื่น ๆ อีก ได้แก่

1. คุณค่าในด้านการพัฒนาการ (Developmental Values) เช่น การสนองความต้องการพื้นฐานของบุคคล การสร้างพัฒนาการด้านอารมณ์และสังคม การพัฒนาการด้านเจตคติ ความสนใจ ความสามารถ และปกติวิสัยทางสังคม คุณค่าด้านอาชีพ ตลอดจนความเจริญงอกงามด้านความรู้และทักษะ

2. คุณค่าด้านการวินิจฉัย (Diagnostic Values) สำหรับผู้นำกลุ่มเมื่อมีการทำกิจกรรมกลุ่มจะทำให้มีโอกาสดังกล่าวสมาชิกในกลุ่มแต่ละคนทำให้ได้รับความเข้าใจเป็นอย่างดีในตัวเอง

3. คุณค่าในด้านการบำบัด (Therapeutic Values) ในการรวมกลุ่มของบุคคลนั้นจะมีค่าต่อการบำบัดได้เป็นอย่างดี ในโรงพยาบาล คลินิก จะนำวิธีการทางกลุ่มไปใช้ในการรักษาคนไข้ โดยทำการบำบัดทางจิตวิทยากับคนไข้เป็นกลุ่ม (Group Psychotherapy) สำหรับในโรงเรียน ผู้เรียนที่มีปัญหาคล้ายคลึงกัน อาจได้รับความช่วยเหลือโดยการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม (Group Counseling) แต่สำหรับผู้เรียนที่มีปัญหาเพียงเล็กน้อยจะได้รับประโยชน์จากการร่วมกิจกรรมกลุ่ม เช่น การแก้ปัญหาทางอารมณ์ การพัฒนานิสัยของตนเอง เป็นต้น

4. คุณค่าต่อโรงเรียนและชุมชน (Values to the School and Community) การเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มจะช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสด้านการพัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ ทำให้บุคคลที่มีความสามารถ มีคุณค่า สร้างประโยชน์ให้แก่โรงเรียนและชุมชนได้ และโรเจอร์ส (Rogers, 1970 : 121 – 122) ได้กล่าวถึง ผลการศึกษาวิจัยของ กิบบ์ (Gibb) ที่พบว่า วิธีการกลุ่มจะให้ผลส่งเสริมสร้างสรรคทางด้านจิตวิทยามาก กล่าวคือ จะมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านการรับรู้ ทางด้านความรู้สึก มีความจริงใจและเป็นไปอย่างธรรมชาติ มีการเปลี่ยนแปลงทางความสามารถในการควบคุมความรู้สึกต่าง ๆ ของตนเอง มีการแสดงพฤติกรรมที่ตรงกับความรู้สึกของตน มีแนวทางในการสร้างแรงจูงใจ หมายถึง การเข้าใจใน

ตนเอง (Self – Actualization) การรู้จักตัดสินใจด้วยตนเอง มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านเจตคติทั้งต่อตนเองและผู้อื่น หมายความว่าบุคคลจะยอมรับตนเอง พัฒนาในเรื่องคุณค่าของตนเอง เข้าใจตนเอง และมีความมั่นคงยิ่งขึ้นในด้านเจตคติที่ดีต่อผู้อื่น ได้แก่ การใช้อำนาจลดน้อยลง มีการยอมรับผู้อื่นมากขึ้น ลดการสั่งสอนและควบคุมผู้อื่น ผู้อื่นมีส่วนร่วมในกิจกรรมมากขึ้นและมีความรู้สึกพึ่งพากันและกัน (Interdependence) เชื่อในความสามารถของบุคคล มีการแก้ปัญหาโดยการทำงานเป็นกลุ่มและเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม

จากประโยชน์ของกิจกรรมกลุ่ม สรุปได้ว่า กิจกรรมกลุ่มจะส่งผลต่อการพัฒนาตนเองและส่งผลถึงการสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น และทำให้บุคคลที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีวินัยและความรับผิดชอบในตนเองมากขึ้น

1.1.8 หลักในการเรียนการสอนโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม

กิจกรรมกลุ่มเป็นการสอนที่เน้นเป็นพิเศษในเรื่องพฤติกรรมของบุคคลที่มีผลกระทบต่อกัน ดังนั้น หลักในการจัดกิจกรรมกลุ่ม จึงควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้ (ทิตนา แคมมณี, 2522 : 200)

1. ยึดผู้เรียนเป็นจุดศูนย์กลาง เน้นให้ครูพยายามจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมอย่างทั่วถึง เพราะการที่ผู้เรียนได้มีบทบาทต่าง ๆ กันจะช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้จากกลุ่มได้มากขึ้น
2. ยึดหลักการค้นคว้าด้วยตนเองเป็นกระบวนการที่สำคัญในการเรียนรู้ ซึ่งเน้นให้ครูพยายามจัดการเรียนการสอนส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ค้นหาและพบคำตอบด้วยตนเอง ซึ่งจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้มากกว่าการเรียนรู้ที่ได้รับการบอกเล่าจากผู้อื่น
3. ยึดความสำคัญของกระบวนการเรียนรู้ เป็นเครื่องมือที่จำเป็นในการแสวงหาความรู้และคำตอบ ดังนั้น ครูจึงควรพยายามให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ถึงกระบวนการและวิธีการที่ได้มาซึ่งคำตอบนั้น ๆ
4. ยึดกลุ่มว่าเป็นแหล่งความรู้ที่สำคัญ เน้นให้ครูพยายามจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้จากกลุ่มให้มาก
5. หลักในการสอนที่ยึดความสำคัญของการนำไปสู่การนำความรู้ไปใช้ในการใช้ชีวิตว่าเป็นสิ่งที่จะช่วยให้การเรียนรู้มีความหมายมากขึ้น ครูจึงควรพยายามจัดกระบวนการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสคิดค้นแสวงหาแนวทางที่จะนำความรู้ ความเข้าใจที่ได้รับจากการเรียนไปใช้ในชีวิตประจำวัน

หลักในการเรียนการสอนโดยกิจกรรมกลุ่ม สรุปได้ว่า ครูจะต้องจัดกิจกรรมให้นักเรียนอย่างทั่วถึง ค้นหา วิเคราะห์และพบคำตอบได้ด้วยตนเอง รวมทั้งเรียนรู้จากกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรม และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม

1.2.1 การวิจัยในประเทศ

ลัดดาวรรณ ณ ระนอง (2525 : 52) ได้ทดลองใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนทุ่งมหาเมฆ กรุงเทพฯ โดยแบ่งออกเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 14 คน ผลการศึกษาพบว่านักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีการพัฒนาด้านความมีวินัยในตนเองสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และยังมีพัฒนาการทางวินัยในตนเองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมตตา จินดารักษ์ (2525 : 41) ได้ศึกษาผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มในการพัฒนาความสามารถในการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรีกรุงเทพฯ จำนวน 28 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 14 คน กลุ่มทดลองได้รับการฝึกกิจกรรมกลุ่มจำนวน 12 ครั้ง กลุ่มทดลองได้รับข้อเสนอแนะพบว่า ความสามารถในการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนในกลุ่มทดลองก่อนและหลังการฝึกกิจกรรมกลุ่ม นักเรียนมีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนที่ได้รับการฝึกด้วยกิจกรรมกลุ่มมีความสามารถในการปรับตัวสูงกว่านักเรียนที่ได้รับข้อเสนอแนะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บุญศรี จิงธนาเจริญเลิศ (2530 : 48) ได้ศึกษาเรื่องผลการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการปรับตัวกับเพื่อนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนนทรีวิทยา กรุงเทพมหานคร โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 14 คน ผลการศึกษาพบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้กิจกรรมกลุ่มมีการปรับตัวกับเพื่อนสูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เยาวภา กันทรวิชัยกุล (2530 : 40) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับผลการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อพฤติกรรมไม่ตั้งใจเรียนในห้องเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียน ปาโมกข์วิทยาภูมิ จังหวัดอ่างทอง โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 7 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนทดลองซึ่งใช้กิจกรรมกลุ่ม มีพฤติกรรมไม่ตั้งใจเรียนในห้องเรียนลดลงกว่ากลุ่มควบคุมที่ได้รับข้อเสนอแนะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ลัดดา แซ่ปึ้ง (2530 : 60 - 64) ได้ทำการทดลองโดยใช้กิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพเพื่อลดพฤติกรรมไม่ตั้งใจเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการทดลองพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลอง ซึ่งได้รับการสอนโดยใช้กิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ มีพฤติกรรมไม่ตั้งใจเรียนลดลงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนแบบปกติมีพฤติกรรมลดลงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และภายหลังการทดลองพบว่า

นักเรียนกลุ่มทดลองมีพฤติกรรมไม่ตั้งใจเรียนลดลงมากกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สาส์ จบศรี (2531 : 48) ได้ศึกษาเรื่องผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนคลองสิบสาม "ผิวนครราษฎร์บำรุง" จังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่านักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการสอนโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม มีความเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตยสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จริยา วิไลวรรณ (2532 : 94) ได้ศึกษาเรื่องผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อเจตคติต่อการเรียนวิชาพลศึกษาของนักเรียนชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดลำปาง ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษากลุ่มทดลองที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีเจตคติต่อการเรียนวิชาพลศึกษา สูงกว่านักศึกษากลุ่มควบคุมที่ได้รับข้อเสนออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จรินทร์ อินทุวิศาลกุล (2533 : 46 – 48) ได้ศึกษาเรื่องการใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดของผู้เข้ารับการอบรมในศูนย์ส่งเสริมและฝึกอาชีพภาคกลาง กรมประชาสัมพันธ์ ผลการศึกษาพบว่า ภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลองซึ่งเป็นสมาชิกที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีความสามารถในการคิดสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

หรรษา แดงภักดี (2536 : 57 - 58) ได้ศึกษาเรื่องผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อคุณธรรมความมีน้ำใจนักกีฬาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดโสธรวรารามวรวิหาร จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการศึกษาพบว่าภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลองซึ่งเป็นนักเรียนที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีคุณธรรม ความมีน้ำใจนักกีฬาด้านความเป็นรู้จักแพ้ รู้จักอภัย และด้านความสามัคคีดีดกว่านักเรียนที่ได้รับข้อเสนออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สุนารี เหล่าพานิช (2541 : 77) ได้ศึกษาผลการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการกระทำผิดของเยาวชนที่กระทำผิดซ้ำในสถานฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิง บ้านปรานีจำนวน 42 คน โดยเป็นกลุ่มทำผิด 2 ครั้ง 12 คน และเหลือ 10 คน นำมาเป็นกลุ่มทดลอง พบว่า เยาวชนที่กระทำผิด ฐานความผิดครอบครองเฮโรอีนเพื่อเสพ และขายมีทัศนคติต่อการกระทำผิดลดลง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 หลังเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่มภายในประเทศ สรุปได้ว่า กิจกรรมกลุ่มสามารถนำมาปรับพฤติกรรมนักเรียนให้ดีขึ้น และลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ลงไป ซึ่งการนำกิจกรรมกลุ่มเข้ามาใช้ร่วมในการเรียนการสอนของนักเรียนจะส่งผลให้นักเรียนเกิดทัศนคติที่ดีต่อการเรียนของนักเรียนในทางที่ดีขึ้น

1.2.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

ริชาร์ดสัน และฮอลล์เวิร์ท (วาสิณี ชูสงค์. 2525 : 29 ; อ้างอิงจาก Richardson and Hallworth. 1968 : 124) ได้ทดลองสอนเรียงความภาษาอังกฤษชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 2 โดยแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มทดลองสอนโดยกระบวนการ กลุ่มสัมพันธ์ กลุ่มควบคุมสอนด้วยวิชาสอนแบบเก่า ผลปรากฏว่า กลุ่มทดลองมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนและเรียนเนื้อหาได้มากกว่ากลุ่มควบคุม

เทรปปา และไฟร์ค (Treppa and Frike. 1972. 466 – 468) ได้ฝึกกิจกรรมกลุ่ม กับกลุ่มทดลองจำนวน 11 คน และกลุ่มควบคุมไม่ได้รับการฝึกเลยจำนวน 11 คน พบว่า กลุ่มที่ได้รับการฝึกกิจกรรมกลุ่มมีการเปลี่ยนแปลงความเข้าใจในตนเองไปในทางที่ดีขึ้นในด้านความสามารถ ในการควบคุมตนเอง คุณค่าของการมีชีวิตอยู่ การนับถือตนเอง การยอมรับตนเองและความเข้าใจในความเป็นมนุษย์สัมพันธ์และความคิดเกี่ยวกับตนในอุดมคติ

เล็กซ์ (Lex. 1973 : 6093 - A) ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงเจตคติของนักศึกษาด้วยวิธีการสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ในมลรัฐอินเดียนา ผู้วิจัยแบ่งนักศึกษาออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มควบคุมใช้วิธีสอนแบบเก่า กับกลุ่มทดลองใช้วิธีการสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ผลการวิจัยปรากฏว่าการพัฒนาจิตใจทางด้านศาสนาของผู้เรียนทั้ง 2 กลุ่ม ในระหว่างการทดสอบก่อนสอนและทดสอบหลังสอน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่จากการรายงานของกลุ่มทดลองพบว่า นักศึกษารู้สึกพอใจต่อประสบการณ์ที่ได้รับเพราะได้รับแรงกระตุ้นให้เกิดการอภิปรายอย่างอิสระในเรื่องค่านิยม และทุกคนยินดีร่วมในกิจกรรมกลุ่มและอยากเรียนแบบกลุ่มสัมพันธ์อีกต่อไป

แมคเคลเลอร์ (Mc.Kellar. 1977 : 4045 - A) ได้ศึกษาผลของการศึกษาพฤติกรรมกล้าแสดงออกกับอาสาสมัคร ที่เป็นนักศึกษาระดับวิทยาลัยจำนวน 69 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้โปรแกรมการฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกกับกลุ่มทดลอง 5 สัปดาห์ ส่วนกลุ่มควบคุมไม่ได้รับการฝึกใด ๆ ทั้งสิ้น ผลปรากฏว่า เมื่อเปรียบเทียบคะแนนจากแบบทดสอบก่อนและหลังการฝึกกลุ่มทดลอง มีพฤติกรรมกล้าแสดงออกเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้นักศึกษาในกลุ่มทดลองยังมีทัศนคติต่อคน

เองว่า เป็นคนกล้าแสดงออกมากขึ้น มีความมั่นใจในตนเองและต้องการเข้าร่วมกลุ่มมากขึ้นด้วย

เดอร์ชมิทท์ (Durschmidt. 1977 : 3953 – A) ได้ทำการศึกษาผลของการใช้กระบวนการกลุ่มเพื่อพัฒนาความเข้าใจในตนเองของนักศึกษาในกลุ่มทดลองจำนวน 38 คน โดยการให้เข้าร่วมกลุ่มการสัมมนาที่เปิดโอกาสให้แต่ละบุคคลได้แสดงศักยภาพที่แท้จริงของตนเอง ส่วนกลุ่มควบคุมจำนวน 63 คน ยังคงให้เรียนตามปกติ ผลปรากฏว่า เมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแล้ว กลุ่มทดลองมีการยอมรับตนเองดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนการเข้าใจตนเองทั้งสอง กลุ่มนั้นไม่แตกต่างกัน

✓ เบิร์คเฮาเซอร์ (Birkhanser. 1985 : 103) ศึกษาผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีความสัมพันธ์ต่ออัตมโนทัศน์ของนักเรียนระดับประถมศึกษา ผลการศึกษาพบว่ากิจกรรมกลุ่มสามารถพัฒนาอัตมโนทัศน์ของนักเรียนได้

เดวิส (Davis. 1988 : 3263) ศึกษาผลการใช้ทักษะกระบวนการกลุ่มในการเรียนคณิตศาสตร์ หน่วยการแก้ปัญหามีต่อผลสัมฤทธิ์และทัศนคติในการเรียนวิชาดังกล่าวของนักเรียนเกรด 7 จำนวน 104 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พบว่าผลสัมฤทธิ์และทัศนคติในการเรียนของนักเรียนทั้งสองกลุ่มแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ในขณะเดียวกันก็พบว่านักเรียนในกลุ่มทดลองมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันดีกว่านักเรียนในกลุ่มควบคุม

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่มในต่างประเทศ สรุปได้ว่า กิจกรรมกลุ่มสามารถพัฒนานักเรียน ทำให้นักเรียนมีความใส่ใจในการเรียนมากกว่าการสอนแบบเก่า และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดี สามารถพัฒนาจิตใจ มีประชาธิปไตย มีน้ำใจเป็นนักกีฬา ความคิด และวินัยในตนเองสูงขึ้น รวมทั้งการปรับคนให้เข้ากับสังคมรอบด้านของนักเรียน

2. เอกสารและการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อการเรียน

2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติและทัศนคติต่อการเรียน

2.1.1 ความหมายของทัศนคติ

มีผู้ให้ความหมายของทัศนคติแตกต่างกันดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2525 : 328) ได้ให้ความหมายของทัศนคติไว้ว่า เป็นท่าที หรือความรู้สึกของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งสมบูรณ์ ชิตพงศ์ (2519 : 14) ก็ได้ให้ความหมายที่สอดคล้องกันว่า ทัศนคติเป็นความคิดเห็น ท่าทีความรู้สึก เอนเอียงทาง จิตใจของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด ภายหลังจากการที่ให้บุคคลได้มีประสบการณ์ในสิ่งนั้น

พฤติกรรมเช่นนี้ไม่อาจสามารถวัดได้โดยตรง แต่สามารถสังเกตและวัดได้จากพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกต่อสิ่งนั้น โดยอาจแสดงให้เห็นได้ในลักษณะความเชื่อ ท่าทางความคิดเห็น

พัชนี วรกวิน (2522 : 60) กล่าวว่า ทศนคติ คือ ความรู้สึกความคิดเห็น ความเชื่อ หรือแนวโน้มที่พร้อมที่จะกระทำต่อสิ่งแวดล้อมในการตอบสนองในลักษณะที่ชอบหรือไม่ชอบ ซึ่งสอดคล้องกับ โรดิช (Rokeach. 1970 : 112) ที่กล่าวว่า ทศนคติเป็นการผสมผสานหรือจัดระเบียบของความเชื่อที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งผลรวมของความเชื่อนี้จะเป็นตัวกำหนดแนวโน้มของบุคคลในการที่จะมีปฏิกิริยาตอบสนองในลักษณะที่ชอบหรือไม่ชอบ

กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์ (2528 : 172) ก็ได้กล่าวว่า ทศนคติ คือความรู้สึกของบุคคลที่ได้จากการเรียนรู้ และประสบการณ์ แล้วแสดงภาวะของร่างกายและจิตใจในด้านความพร้อมที่จะเข้าหา เมื่อเกิดความรู้สึกชอบ เรียกว่า ทศนคติที่ดีหรือทศนคติทางบวกหรือแสดงความพร้อมที่จะหลีกเลี่ยงเมื่อเกิดความรู้สึกไม่ชอบเรียกว่า ทศนคติที่ไม่ดีหรือทศนคติทางลบ

พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2530 : 193) ได้ให้ความหมายของทศนคติว่า หมายถึงความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่างๆ อันเป็นผลเนื่องมาจากการเรียนรู้ ประสบการณ์และเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมหรือแนวโน้มที่จะตอบสนองต่อสิ่งเร้านั้น ๆ ไปในทางสนับสนุนหรือคัดค้านก็ได้

เธอร์สโตน (Thurstone. 1964 : 49) กล่าวว่า ทศนคติเป็นตัวแปรทางจิตวิทยาอย่างหนึ่งที่สังเกตได้ไม่ง่าย เป็นความโน้มเอียงภายในแสดงออกให้เห็นได้โดยพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง ทศนคดียังเป็นเรื่องของความชอบ ไม่ชอบ ความลำเอียง ความคิดเห็น ความรู้สึก และความเชื่อในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

ออซูเบล โนแวก และฮานีเซียน (สุวิทย์ วาษาไฮ. 2534 : 41 ; อ้างอิงจาก Ausubel, Novak and Hanesian. 1978 : 425) กล่าวว่าทศนคติ คือ ความรู้สึก ความเชื่อ หรือค่านิยมที่เกิดจากองค์ประกอบปทัสถานทั้งทางด้านอารมณ์และสติปัญญา

นิวคอมบ์ (Newcomb. 1950 : 128) ได้กล่าวถึงทศนคติว่า เป็นความรู้สึกเอนเอียงของจิตใจ ที่มีต่อประสบการณ์ซึ่งคนเราได้รับอาจมากหรือน้อยก็ได้ ทศนคติแสดงออกได้ทางพฤติกรรมซึ่งแบ่งเป็น 2 ลักษณะใหญ่ ๆ คือ การแสดงออกในทางลักษณะพึงพอใจ ชอบหรือเห็นด้วยลักษณะนี้เรียกว่า ทศนคติเชิงบวกหรือเชิงนิมาน (Positive Attitude) อีกลักษณะหนึ่ง คือ การแสดงออกในลักษณะที่ไม่พึงพอใจ ไม่ชอบไม่เห็นด้วย เบื่อหน่ายลักษณะเช่นนี้เรียกว่า ทศนคติเชิงลบหรือเชิงนิเสท (Negative Attitude)

ฮิลการ์ด (Hilgard. 1962 : 614) อธิบายว่าเจตคติหมายถึงแนวโน้มของการกระทำที่เข้าหรือถอยหนีจากวัตถุ (Object) สังกัป (Concept) หรือสถานการณ์ต่าง ๆ (Situations)

อัลพอร์ท (Allport. 1978 : 256) ได้กล่าวว่า ทศนคติ หมายถึง สภาวะความพร้อมทางด้านจิตใจ ซึ่งเกิดขึ้นจากประสบการณ์ สภาวะความพร้อมนี้จะเป็แรงที่จะกำหนดทิศทางของปฏิกิริยาของบุคคลที่จะมีต่อบุคคล สิ่งของ หรือสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง

จากความหมายของทศนคติดังกล่าว ความพร้อมทางจิตใจของบุคคลหนึ่งซึ่งจะแสดงออกมาทางพฤติกรรม ซึ่งมีสาเหตุมาจากการพบประสบการณ์ การรับรู้ทางอารมณ์ ความเชื่อ ทศนคติที่ปรากฏนั้นอาจจะมีทั้งดีและไม่ดีขึ้นอยู่กับความรู้สึตามสภาวะร่างกาย และจิตใจของบุคคลนั้น ทศนคติเป็นสิ่งที่ไม่สามารถวัดออกมาได้ หรือประเมินค่าได้

2.1.2 องค์ประกอบของทศนคติ

ไตรแอนดิส (Triandis. 1971 : 2 – 3) ได้แบ่งองค์ประกอบของทศนคติออกเป็น 3 ประการ คือ

1. องค์ประกอบด้านความรู้ (Cognitive Component) ได้แก่ ความรู้และแนวความคิดที่บุคคลมีต่อสิ่งเร้าไม่ว่าบุคคลหรือสถานการณ์ใดๆ ก็ตาม ความรู้และแนวความคิดดังกล่าวจะเป็นสิ่งกำหนดลักษณะและทิศทางของทศนคติของบุคคล กล่าวคือ ถ้าบุคคลมีความรู้และแนวความคิดต่อสิ่งเร้าใจ ครบถ้วนแล้วบุคคลนั้นก็จะมีเจตคติต่อสิ่งเร้านั้นไปในทางบวกหรือลบชัดเจนยิ่งขึ้น

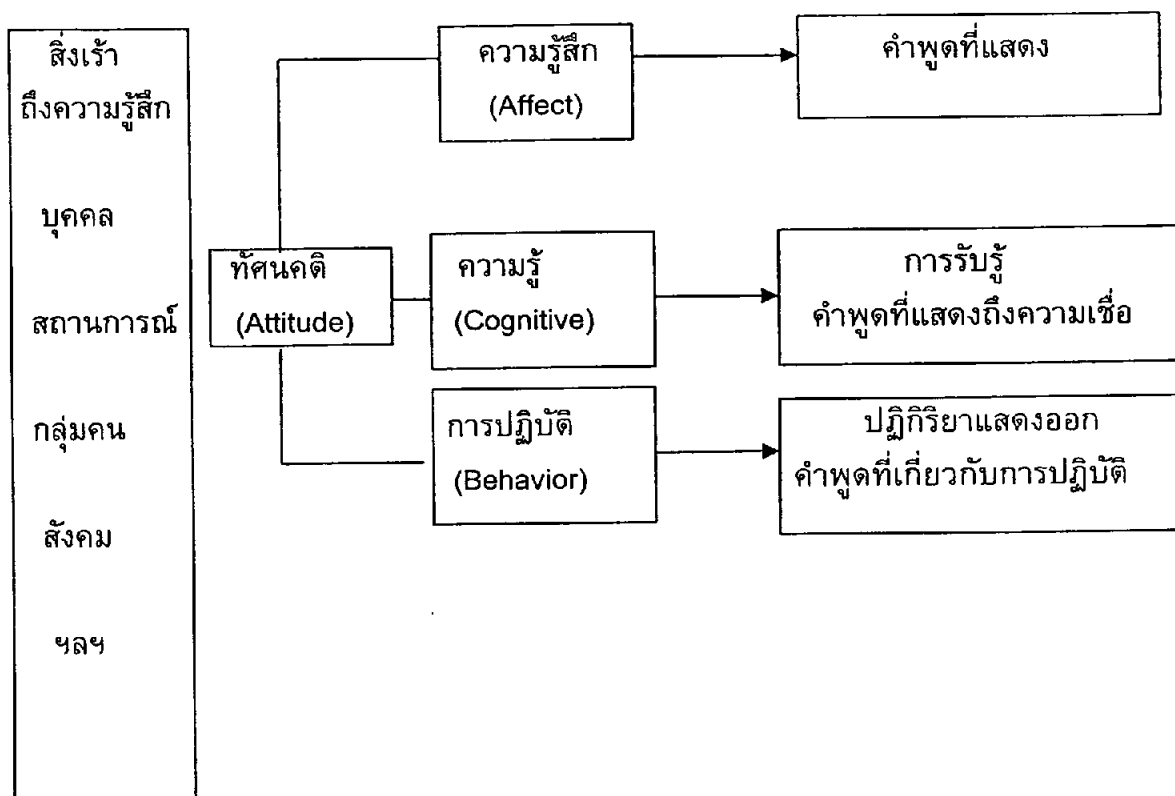
2. องค์ประกอบด้านความรู้สึก (Affective Component) ได้แก่ อารมณ์หรือความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งเร้า อารมณ์หรือความรู้สึกดังกล่าวจะเป็นสิ่งกำหนดทิศทางและลักษณะของทศนคติของบุคคล กล่าวคือ ถ้าบุคคลมีความรู้สึกที่ดีต่อสิ่งใด บุคคลก็จะมีทศนคติไปในทางบวกต่อสิ่งนั้น แต่ถ้าบุคคลมีอารมณ์หรือความรู้สึกที่ไม่ดีต่อสิ่งนั้น บุคคลก็จะมีทศนคติทางลบต่อสิ่งนั้น

3. องค์ประกอบด้านความพร้อมในการกระทำ (Behavioral Component) ได้แก่ พฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกต่อสิ่งเร้าอย่างใดอย่างหนึ่ง พฤติกรรมดังกล่าวจะเป็นสิ่งที่บอกลักษณะและทิศทางเจตคติของบุคคล กล่าวคือ ถ้าพฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกต่อสิ่งเร้านั้นชัดเจนแน่นอน ทิศทางก็จะมีลักษณะชัดเจน แน่นนอน และเป็นทิศทางบวกหรือลบชัดเจนด้วย

องค์ประกอบทั้ง 3 ด้านนี้ จะต้องสอดคล้องกัน ถ้าองค์ประกอบด้านใดด้านหนึ่งเปลี่ยนแปลงไป ทศนคติของบุคคลนั้นจะเปลี่ยนแปลงไปด้วย ดังแสดงในภาพประกอบ 1

ตัวแปรอิสระที่วัดได้

ตัวแปรร่วม

ตัวแปรตาม
(ตัวแปรที่ขึ้นอยู่กับสิ่งอื่นที่วัดได้)

ภาพประกอบ 1 องค์ประกอบของทัศนคติ

(ศิริรัตน์ ภูสกลเจริญศักดิ์. 2531 : 30 ; อ้างอิงจาก Triandis. 1971 : 3)

ลักษณะของทัศนคติ

ได้มีผู้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะของทัศนคติไว้มากมาย อาทิเช่น

สุชา จันทน์เอม และสุรางค์ จันทน์เอม (2521 : 100 – 101) ได้สรุปแนวความคิดเกี่ยวกับทัศนคติ มีธรรมชาติและลักษณะที่สำคัญดังต่อไปนี้

1. ทัศนคติเป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้หรือเกิดจากประสบการณ์ของบุคคล ไม่ใช่สิ่งที่ติดตัวมาแต่กำเนิด คนเราได้รับทัศนคติจากประสบการณ์ต่าง ๆ ในชีวิต บางครั้งยังได้รับการเอาอย่าง ซึ่งเริ่มตั้งแต่เด็ก ๆ ยังอยู่ในวัยที่มีอายุน้อย ๆ สิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก เช่น บิดา มารดา สัตว์เลี้ยงต่าง ๆ ตลอดจนเพื่อนฝูงของเด็กมีอิทธิพลต่อการสร้างทัศนคติของเด็กในระยะเริ่มต้นทั้งสิ้น

2. บุคคลแต่ละคนย่อมมีทัศนคติต่อสถานการณ์เดียวกัน หรือต่อบุคคลเดียวกัน แตกต่างกันไปได้หลายลักษณะ แล้วแต่ประสบการณ์ของบุคคลนั้น

3. ทัศนคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อาจจะเป็นสิ่งที่ถาวรตลอดไป หรือชั่วคราวก็ได้ ทัศนคติบางอย่างอยู่ในสภาพไม่มั่นคงก็พร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงได้ ส่วนทัศนคติที่มั่นคงถาวรย่อมมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมและบุคลิกภาพของบุคคลมาก และการเปลี่ยนแปลงย่อมมีได้ยาก อย่างไรก็ตาม การแนะนำที่ดี ตลอดจนวิธีการสอนที่ดีของครู ย่อมทำให้เด็กเปลี่ยนทัศนคติไปในทางที่พึงประสงค์ได้เช่นเดียวกัน

ทัศนคติที่เกิดขึ้นมาต่อคนเรา จึงควรเป็นลักษณะทัศนคติที่ดีต่อการเรียน ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จกับการเรียน การสร้างทัศนคติที่ดีให้กับเด็ก ควรสร้างตั้งแต่ยังเป็นเด็กเล็ก ๆ จะทำให้เด็กมีทัศนคติที่ดีติดตัวไป ส่งผลถึงความสำเร็จในการเรียนของเด็ก

2.1.3 การเปลี่ยนแปลงทัศนคติและทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ

ในเรื่องการเปลี่ยนแปลงทัศนคตินี้ ได้มีผู้แสดงความคิดเห็นไว้ต่าง ๆ กัน อาทิ เช่น

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2520 : 84) กล่าวถึง ทัศนคติว่า ทัศนคติของบุคคลสามารถจะถูกทำให้เปลี่ยนแปลงได้หลายวิธี อาจจะโดยวิธีที่บุคคลได้รับข่าวสารต่าง ๆ ซึ่งข่าวสารนั้น อาจจะมาจากบุคคลอื่น หรือมาจากอุปกรณ์สื่อมวลชนต่าง ๆ ข่าวสารที่ได้รับนี้จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงส่วนประกอบของทัศนคติทางด้านความรู้หรือการรับรู้ (Cognitive Component) เป็นที่เชื่อกันว่า ถ้าประสบการณ์ส่วนใดส่วนหนึ่งเปลี่ยนแปลง ส่วนประกอบด้านอื่นก็มีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงด้วยเช่นกัน เช่น ถ้าประสบการณ์ของทัศนคติทางด้านความรู้เปลี่ยนแปลง ก็มีแนวโน้มที่จะทำให้ประสบการณ์ด้านอารมณ์ (Affective Component) และประสบการณ์ทางด้านการปฏิบัติ (Behavioral Component) เปลี่ยนแปลงด้วย

ในทำนองเดียวกันนี้ ไพบูลย์ อินทริวิชา (2517 : 49) ได้ให้ความเห็นว่า ทัศนคติเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ โดยจัดสภาพการณ์ใหม่ สร้างแรงจูงใจหรือให้ข้อเท็จจริงที่ถูกต้องในเรื่องเหล่านั้นใหม่ ด้วยเหตุผลด้วยการกระทำ หรือการจัดสภาพแวดล้อมทางสังคมให้ร่วมสัมพันธ์กับบุคคล มีทัศนคติที่พึงปรารถนา

สำหรับ เอ็ดเวิร์ด (Edward. 1957 : 200 – 202) ได้กล่าวถึงลักษณะการเปลี่ยนแปลงทัศนคติไว้ 4 ประการ สรุปได้ดังนี้

1. ทัศนคติจะเปลี่ยนแปลงได้ เมื่อได้รับการจูงใจ
2. ทัศนคติจะเปลี่ยนแปลงได้เมื่อเกิดการเรียนรู้และได้รับประสบการณ์โดยตรง

3. ทักษะคิดจะเปลี่ยนแปลงได้เมื่อบุคคลได้รับความรู้ใหม่เพิ่มเติมขึ้นและยอมรับในคุณสมบัติหรือสถานการณ์ของสิ่งนั้น

4. ทักษะคิดจะเปลี่ยนแปลงได้ เมื่อมีการกระทำและมีส่วนร่วมในการปฏิบัติจริง

ส่วน เคลแมน (ซูชีพ อ่อนโคกสูง. 2518 : 7 ; อ้างอิงจาก Kalman. n.d.) ได้อธิบายถึงการเปลี่ยนแปลงทัศนคติว่า สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามสภาพแวดล้อมของสังคมดังนี้

1. การยินยอม (Compliance) คือ การยอมรับอิทธิพลจากผู้อื่น เพื่อให้เขาปฏิบัติในทางที่ตนต้องการหรือพอใจ

2. การเลียนแบบ (Identification) คือ การแสดงพฤติกรรม เพื่อให้เหมือนสมาชิกในสังคมหรือให้คนอื่นเห็นว่าตนเป็นคนเก่ง เพื่อจะมีสัมพันธภาพอันดีกับบุคคลอื่น

3. การรับอิทธิพลจากสิ่งต่าง ๆ เนื่องจากตรงกับค่านิยมที่มีอยู่ในตัวบุคคลเอง (Internalization)

นอกจากนี้ สุณีย์ ชีรดากร (2525 : 158 – 159) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับวิธีการเปลี่ยนทัศนคติว่าสามารถทำได้หลายวิธี ได้แก่

1. เปลี่ยนส่วนประกอบทางด้านความรู้ความเข้าใจ (Cognitive) ของผู้เรียนเพราะถ้าทัศนคติทางด้านความรู้เปลี่ยนแปลงก็มีแนวโน้มที่จะทำให้ส่วนประกอบทางด้านความรู้สึก (Affective) และส่วนประกอบทางด้านกระทำการเปลี่ยนแปลงด้วย ทำได้โดย

1.1 ใช้วิธีแนะแนว เช่น การอธิบาย ชี้แจง จัดอภิปราย หรือเชิญวิทยากรมาบรรยาย เพื่อให้ผู้เรียนทราบข้อเท็จจริงที่ถูกต้อง เพราะผู้เรียนอาจจะทราบมาเพียงครึ่ง ๆ กลาง ๆ หรือข้อมูลที่ทราบมาไม่ถูกต้องก็ได้

1.2 ให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ โดยการพาผู้เรียนไปชมของจริง เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้อง

2. เปลี่ยนโดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ เช่น

2.1 ใช้วิธีการวางเงื่อนไขแบบคลาสสิก (Classical Conditioning Learning) ของ พาโลฟ ใช้วิธีเชื่อมโยงสิ่งเร้า 2 อย่างขึ้นไป เช่น ต้องการให้ผู้เรียนเห็นโทษของยาเสพติดว่าเป็นสิ่งไม่ดี ไม่ควรปฏิบัติก็นำภาพคนติดยาเสพติดที่ดูแล้วน่ารังเกียจ ไปคู่กับยาเสพติด ทุกครั้งที่ผู้เรียนรับรู้เกี่ยวกับเรื่องยาเสพติด ก็จะต้องรับรู้โทษของยาเสพติดที่มีต่อคนในสภาพที่น่ารังเกียจ น่ากลัว ควบคู่กันไปทุกครั้ง จนกระทั่งผู้เรียนเกิดความรู้สึกเชื่อมโยงระหว่างยาเสพติดกับโทษของยาเสพติด ก็จะมีผลทำให้เกิดความรู้สึกรังเกียจและกลัวไม่กล้าแตะต้องยาเสพติด

2.2 ใช้วิธีการวางเงื่อนไขแบบการกระทำ (Operant Conditioning Learning) ของสกินเนอร์ วิธีนี้จะใช้ให้แรงเสริมต่อทัศนคติและจดให้แรงเสริมทัศนคติที่ไม่ต้องการให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรม ทำได้ดังนี้

2.2.1 ให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมในสถานการณ์ที่เป็นจริง

2.2.2 จำลองสถานการณ์แล้วให้ผู้เรียนแสดงบทบาทสมมติ

3. เปลี่ยนแปลงโดยอาศัยอิทธิพลของกลุ่ม (Group Pressure) โดยการให้ผู้เรียนได้เข้าไปร่วมในกลุ่มผู้เรียนที่ทำตนเป็นประโยชน์ของสังคม เพื่อให้ผู้เรียนตระหนักว่าการกระทำของตนไม่เหมือนกลุ่ม จึงพยายามเปลี่ยนพฤติกรรมของตนให้สอดคล้องกับสมาชิกในกลุ่ม หรืออาจจะใช้วิธีออกกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ให้ผู้เรียนปฏิบัติตามก็ได้ ฯลฯ

สุชา จันทน์เอม และสุรางค์ จันทน์เอม (2527 : 82) ได้กล่าวเพิ่มเติมถึงการเปลี่ยนแปลงของทัศนคติไว้ดังนี้คือ ถ้าพบว่า ผู้เรียนมีทัศนคติอันไม่พึงประสงค์ ผู้สอนควรจะแก้ไขเปลี่ยนแปลงทัศนคติของผู้เรียนให้เป็นไปในทางพึงประสงค์ วิธีการที่ผู้สอนอาจใช้ในการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของผู้เรียน มีดังต่อไปนี้

1. ชี้แจงอธิบายเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างแจ่มแจ้ง บางทีผู้เรียนอาจมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เพราะได้เรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องนั้นอย่างคร่ำครึๆ กลางๆ ถ้าผู้เรียนได้ทราบข้อเท็จจริงทั้งหมดผู้เรียนอาจเปลี่ยนแปลงทัศนคติได้

2. โดยเหตุที่อารมณ์มักมีส่วนในการสร้างทัศนคติมาก การให้ผู้เรียนได้ดูภาพยนตร์ หรือได้ฟังเรื่องราวที่ยั่วอารมณ์ให้ชอบสิ่งที่เด็กไม่ชอบมาก่อน ก็อาจช่วยให้ผู้เรียนเปลี่ยนทัศนคติได้มากเหมือนกัน

3. ด้วยเหตุที่สิ่งแวดล้อมทางสังคมมีอิทธิพลต่อทัศนคติ ดังนั้นถ้าผู้สอนต้องการแก้ไขทัศนคติของผู้เรียน ผู้สอนอาจจัดให้ผู้เรียนได้คบหาสมาคมกับเพื่อนที่มีทัศนคติดี บางทีผู้เรียนสามารถแก้ไขทัศนคติบางอย่างได้โดยอาศัยการเอาอย่างจากเพื่อน

4. การอ่านหนังสือที่ดีก็ช่วยผู้เรียนเปลี่ยนทัศนคติได้ในบางโอกาส แต่ผู้สอนต้องคอยอธิบายกับผู้เรียน และชี้ช่องให้ผู้เรียนมองเห็นจุดสำคัญหลังจากที่ได้อ่านหนังสือแล้ว

5. การจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้เรียนโดยการกระทำ อาจจะช่วยแก้ไขทัศนคติของเด็กได้มาก ในขณะที่ผู้เรียนได้รับประสบการณ์นั้น ๆ ผู้สอนจะต้องคอยดูแล และให้ความช่วยเหลืออยู่ด้วย ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความเข้าใจในเรื่องนั้นอย่างแจ่มแจ้ง

กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์ (2528 : 232 – 233) ได้กล่าวถึง การสร้างทัศนคติหรือการเปลี่ยนแปลงทัศนคติไปในทางที่ดีเกี่ยวข้องกับ การเรียน สรุปได้ดังนี้คือ

1. ให้การแนะแนวโดยพยายามชี้แจงหรืออธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจสิ่งใด ๆ อย่างมีเหตุและผลแนะแนวทางปฏิบัติต่อการเรียนรู้ให้ถูกต้องและเหมาะสมชี้ให้เห็นคุณและโทษของ

สิ่งนั้นอย่างแท้จริง โดยเฉพาะชี้ให้เห็นคุณประโยชน์ที่จะได้รับ ทั้งนี้เพราะมนุษย์มีแนวโน้มที่จะตอบสนองในทางบวกต่อสิ่งที่ทำคุณประโยชน์แก่ตนเอง

2. พยายามให้การเสริมแรงที่ตรงกับความถนัด และความต้องการแก่ผู้เรียนแต่ละคนเพื่อให้มีกำลังใจที่จะเรียนรู้มากกว่าการใช้การลงโทษ

3. พยายามให้ผู้เรียนได้ลงมือกระทำเองและมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่องานนั้น ๆ เช่น การสอนหัวข้อบางอย่าง ครูจะแบ่งเป็นกลุ่มให้ผู้เรียนค้นคว้าทดลองด้วยตนเอง ผู้เรียนจะเกิดความเข้าใจ ภาควิชาจิตตวิทยาเรียนนั้นๆ ทำให้ทัศนคติที่เคยไม่ดีต่อบทเรียนนั้นลดลง และในที่สุดกลายเป็นทัศนคติที่ดีได้

นอกจากนี้ ยังมีทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงทัศนคติหลายทฤษฎี ได้แก่

1. ทฤษฎีเสริมแรง (Reinforcement Theory) ฮอฟแลนด์, เจนนิส และเคลลี (Insko. 1967 : 199 – 203 ; citing Janis and Kelly. n.d.) ได้ร่วมกันศึกษาเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ โดยยึดหลักของการเสริมแรงว่า ทัศนคติจะเปลี่ยนแปลงเมื่อบุคคลเปลี่ยนความคิดเห็น (Opinion) อันเนื่องมาจากการได้รับประสบการณ์ ถ้าบุคคลมีประสบการณ์ที่ดีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เนื่องจากการได้รับการเสริมแรงทางบวก บุคคลจะมีทัศนคติที่ดีต่อสิ่งนั้น และในทางตรงกันข้ามบุคคลมีประสบการณ์ที่ไม่ดีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดเป็นไปในทางลบ เช่น เคยได้รับการลงโทษ บุคคลก็จะมีทัศนคติไม่ดีต่อสิ่งนั้น ดังนั้น การเรียนรู้จะเกิดได้มากน้อยเพียงใด ต้องอาศัยการเสริมแรง นอกจากนี้องค์ประกอบสำคัญที่ทำให้เกิดความคิดใหม่ๆ ได้แก่ ความสนใจ ความเข้าใจ และการยอมรับ ก่อนที่บุคคลจะเกิดความคิดเห็นใหม่ๆ จะต้องมีความสนใจในข่าวสารที่ได้รับก่อน เมื่อสนใจก็มีความเข้าใจเกิดขึ้น จึงยอมรับข่าวสารนั้น ๆ การยอมรับขึ้นอยู่กับสิ่งล่อใจ ซึ่งอยู่ในรูปต่าง ๆ กัน เช่น การให้เหตุผล หรือการสื่อสาร การชักจูง

2. ทฤษฎีการมีส่วนร่วม (Active Participation Theory) จากการศึกษาในจิตวิทยาสังคม ทัศนคติหรือพฤติกรรมจะเปลี่ยนได้ ถ้ามีส่วนร่วมในสถานการณ์นั้น ๆ ซึ่งทริแอนดิส (Triandis) ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องการทดลองของ เลวิน (Lewin) ได้ทำการทดลองเกี่ยวกับการบริโภคเครื่องในสัตว์ของประชาชนชาวอเมริกัน มีกลุ่มการฟังการบรรยายอย่างเดียวกับกลุ่มที่ฟังการบรรยายและมีการอภิปรายถึงประโยชน์และหลักโภชนาการจากการติดตามผล ปรากฏว่า กลุ่มที่มีการฟังบรรยายอย่างเดียวยุติปฏิบัติตามร้อยละสาม ส่วนกลุ่มที่มีการอภิปรายมีการกระทำตามถึงร้อยละสามสิบสอง จะเห็นว่าการมีส่วนร่วมจะมีผลต่อทัศนคติของบุคคลมาก ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การมีส่วนร่วมโดยตรง (Active Participation) จะมีการเกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติได้ยืนยาวกว่าโดยทางอ้อม (Passive Participation) (ประภาเพ็ญ สุวรรณ. 2520 : 79 ; อ้างอิงจาก Triandis. 1971)

3. ทฤษฎีความสมดุล (Balance Theory) ซาเทิน (Sartain. 1973 : 118) กล่าวว่าโดยปกติบุคคลจะพยายามรักษาความสมดุลของทัศนคติของตนเองไว้ คือ เมื่อทัศนคติที่ดีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งและได้รับข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับสิ่งนั้นในด้านที่ดีก็จะทำให้ทัศนคติที่มีต่อสิ่งนั้นอยู่ในสภาพสมดุลไม่เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม แต่ในทางตรงข้าม ถ้าบุคคลได้รับข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งนั้นๆ ในทางไม่ดี ก็จะทำให้เกิดความขัดแย้งกับทัศนคติเดิม ทำให้บุคคลเกิดความพยายามที่จะแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งนั้น ซึ่งอาจทำให้เกิดทัศนคติเปลี่ยนแปลงไปในทางยอมรับ หรือปฏิเสธข้อมูลใหม่ที่ได้รับก็ได้ เพื่อทำให้ความรู้สึกขัดแย้งนั้นลดน้อยลงมากที่สุด

นอกจากนี้ยังมีนักจิตวิทยาหลายท่านที่ได้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ โดยมีหลักการที่คล้ายคลึงกับทฤษฎีความสมดุลนี้ ได้แก่ ไคส์เลอร์, คอลลินส และมิลเลอร์ (Kiesler, Collins and Miller. 1969 : 155 – 190) ซึ่งกล่าวว่า ทัศนคติที่สอดคล้อง (Consistency) เป็นภาวะที่ทุกอย่างผสมกลมกลืนกัน ไม่มีความกดดันด้านใดด้านหนึ่ง หากบุคคลมีความคิด ความเข้าใจและความรู้สึกที่ไม่สอดคล้องกัน อันเนื่องมาจากการได้รับข้อมูลใหม่ หรือประสบการณ์ใหม่ ซึ่งขัดแย้งกับความคิดเห็นหรือทัศนคติเดิม เมื่อถึงระดับหนึ่งที่ไม่สามารถทนได้ ทัศนคติจะเปลี่ยนแปลงได้

1. ทฤษฎีการตัดสินทางสังคม (Social Judgement Theory) ซึ่ง เซอร์ฟ และ เซอร์ฟ (Sherif and Sherif. 1969 : 115) ได้ยืนยันว่า ทัศนคติเป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้ โดยการเรียนรู้นั้นจะสัมพันธ์กับหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ทางสังคม ประกอบกับการมีความคิดเกี่ยวกับตนเองอยู่ด้วย การเปลี่ยนแปลงทัศนคติจะเกิดขึ้นเมื่อมีความขัดแย้งระหว่างทัศนคติเดิมกับ ข้อมูลใหม่ที่ได้รับ บุคคลจะเปรียบเทียบทัศนคติเดิมกับข้อมูลใหม่ที่ได้รับ ถ้าทัศนคติเดิมขัดแย้งกับบรรทัดฐานของกลุ่ม (Group Norms) และข้อมูลใหม่มาจากแหล่งข้อมูลที่เป็นตัวแทนของกลุ่มก็จะทำให้บุคคลสงสัยว่า ทัศนคติของเขาอาจคลาดเคลื่อนไปจากบรรทัดฐานของกลุ่ม ซึ่งมีผลทำให้บุคคลนั้นมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงทัศนคติตามข้อมูลใหม่ที่ได้รับ เพราะเชื่อว่าถูกต้องตามมาตรฐานของกลุ่ม

จากทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ สรุปคือ ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทัศนคติเป็นสิ่งที่จัดทำขึ้นมาในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งจะเป็นประสบการณ์ตรงที่ผู้เรียนจะได้รับ โดยการเสริมแรง ประสบการณ์ตรง การค้นคว้าทดลองด้วยตนเอง จะส่งผลให้ผู้รับมีการปรับตัวให้เข้ากับสภาวะแวดล้อมได้ดียิ่งขึ้น และการรับทัศนคติด้วยวิธีใหม่ จะไปส่งผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติเดิมที่มีอยู่แล้ว ผู้วิจัยควรเลือกใช้ทฤษฎีให้เหมาะสมกับสถานการณ์, เวลา, สถานที่ จะยิ่งช่วยให้การเปลี่ยนแปลงทัศนคติได้ผลดียิ่งขึ้น และเกิดการเรียนรู้ที่ถาวร

2.1.4 ความหมายของทัศนคติต่อวิชา

ศิริรัตน์ ภูสกลเจริญศักดิ์ (2529 : 31) ได้ให้ความหมายของทัศนคติต่อการเรียนว่า หมายถึง ความคิดเห็น หรือความรู้สึกเอนเอียงของจิตใจที่มีต่อประสบการณ์ในเรื่องการเรียนรู้อันเดียวกับตัวครู การศึกษาและเพื่อน และแสดงออกในรูปพฤติกรรม 2 ลักษณะ คือ

1. ทัศนคติที่ดีต่อการเรียน หรือทัศนคติทางบวก (Positive Attitude) นักเรียนจะแสดงออกในลักษณะพึงพอใจในการเรียน สนใจการเรียนมีความรู้สึกว่าเป็นบุคคลที่น่าเคารพ สามารถถ่ายทอดความรู้ได้ดี เห็นคุณค่าของการศึกษา และเห็นว่าเพื่อนให้ความช่วยเหลือในเรื่องการเรียน

2. ทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเรียน หรือ ทัศนคติทางลบ (Negative Attitude) นักเรียนจะแสดงออกในลักษณะความไม่พึงพอใจ ไม่ชอบการเรียน ไม่ชอบครู ไม่ชอบเพื่อน ทำให้เกิดความท้อแท้ เบื่อหน่าย ขาดเรียนบ่อย ๆ

สุดฤทัย มุขยวงศา (2533 : 7) ได้อธิบายทัศนคติในการเรียนว่าเป็นสภาพทางอารมณ์ ความรู้สึก ความคิด ความเชื่อ และพฤติกรรมที่บุคคลที่แสดงออกเพื่อตอบสนองต่อครู โรงเรียน และระบบการศึกษาเกิดขึ้นจากประสบการณ์และการเรียนรู้ ซึ่งอาจแสดงออกได้ 2 ด้าน คือ

1. ทัศนคติทางที่ดีต่อการเรียน นักเรียนจะแสดงออกในลักษณะของความพึงพอใจ สนใจมาเรียนอย่างสม่ำเสมอ ยอมรับความสามารถและวิธีการสอนของครู เห็นคุณค่าของการศึกษา

2. ทัศนคติในทางที่ไม่ดีต่อการเรียน นักเรียนจะแสดงออกในลักษณะที่ไม่พึงพอใจ ไม่เห็นด้วย ไม่ชอบครู ไม่ตั้งใจเรียน ขาดเรียนบ่อย ๆ ไม่เห็นคุณค่าของการศึกษา

นอกจากนี้ จารุลักษณ์ พินพรหมราช (2528 : 8) กล่าวว่า ทัศนคติทางการเรียน หมายถึง ความรู้สึกที่มีต่อการเรียน โดยเฉพาะความรู้สึกที่มีต่อครูและการยอมรับคุณค่าของการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ วิชชุตา เดียวกุล (2529 : 14) ที่กล่าวว่า ทัศนคติทางการเรียน หมายถึง ความรู้สึก ความคิดเห็นที่มีต่อครู ต่อการศึกษาทั้งทางด้านการเรียนการสอนครอบคลุมเนื้อหา 2 ประการ คือ การยอมรับตัวครู และการยอมรับคุณค่าทางการศึกษา ซึ่งวัดได้โดยแบบสำรวจทัศนคติทางการเรียน

ทัศนีย์ เจริญเลิศ (2538 : 29) กล่าวว่า ทัศนคติต่อการเรียน หมายถึง ความรู้สึก ความคิด ความเชื่อ ของนักเรียนที่มีต่อประสบการณ์ที่เกี่ยวกับการเรียนไม่ว่าจะเป็นครู เพื่อน วิชาเรียน สภาพที่เอื้อต่อการเรียนที่โรงเรียนและที่บ้าน ซึ่งส่งผลให้แสดงพฤติกรรมออกมา 2 ลักษณะ คือ

1. ทักษะที่ดีต่อการเรียน นักเรียนจะแสดงออกในลักษณะของความพึงพอใจ เห็นด้วยสนใจ มาเรียนอย่างสม่ำเสมอ ยอมรับความสามารถ และพฤติกรรมของครู เห็นคุณค่าของการศึกษา

2. ทักษะที่ไม่ดีต่อการเรียน นักเรียนจะแสดงออกในลักษณะของการติ ไม่เห็นด้วย ไม่สนใจ ขาดเรียนบ่อย ๆ ไม่ชอบและไม่ยอมรับความสามารถและพฤติกรรมของครู ไม่เห็นคุณค่าของการศึกษา

จึงสรุปความหมายของทัศนคติต่อวิชา คือ การที่นักเรียนแสดงออกถึงความพึงพอใจและไม่พอใจต่อการเรียน มีผลมาจากครูผู้สอน ว่านักเรียนยอมรับมากหรือน้อยเพียงใด เป็นสิ่งสำคัญ วิชาเรียน เพื่อนร่วมห้อง รวมถึงสภาพครอบครัวที่มีผลต่อทัศนคติการเรียนของนักเรียน ครูผู้ปกครองและเพื่อนจึงเป็นบุคคลที่มีบทบาทจะช่วยให้เด็กนักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน

2.1.5. การเปลี่ยนแปลงทัศนคติต่อวิชา

ซิมบาร์โด (สุดฤทัย มุขยวงศา. 2533 : 8 ; อ้างอิงจาก Zimbardo. 1979 : 643) สรุปความคิดเห็นเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทัศนคติว่า ควรจะเป็นไปโดยการให้ข้อมูลใหม่ ๆ การสังเกตตัวแบบ การพิจารณาผลที่ตามมาของการกระทำของเรา การเปลี่ยนแปลงการให้รางวัลและการลงโทษต่อทัศนคติที่มีอยู่เดิม และการแก้ปัญหาความขัดแย้งทางจิตใจ

ทริยานดิส (Triandis. 1971 : 143) กล่าวว่า ทัศนคติสามารถเปลี่ยนแปลงได้ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ เช่น การได้รับข้อมูลใหม่จากบุคคลอื่น สื่อมวลชน หรือการได้รับประโยชน์โดยตรง ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในองค์ประกอบด้านความคิด ความเข้าใจ มีผลทำให้องค์ประกอบด้านความรู้สึกและพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปด้วย

ไพบูลย์ อินทริวิชา (2517 : 47) สรุปแนวความคิดในการเปลี่ยนแปลงทัศนคติว่า ทัศนคติเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้โดยการจัดสถานการณ์ใหม่ สร้างแรงจูงใจ หรือให้ข้อเท็จจริงที่ถูกต้องในเรื่องนั้นใหม่ ด้วยเหตุผล ด้วยการกระทำหรือจัดสภาพแวดล้อมทางสังคมให้สัมพันธ์กับบุคคล เพื่อให้มีทัศนคติที่พึงปรารถนา

พัชนี วรกวิน (2522 : 74) กล่าวว่า สถานการณ์ทางสังคมที่มีผลต่อการเปลี่ยนทัศนคติ ประกอบด้วย

1. การแนะนำให้เปลี่ยน การแนะนำมี 2 วิธี คือ แนะนำตามปกติ คือ คำแนะนำจากกลุ่มเพื่อน ผู้มีความสำคัญทางสังคม หรือแก่ตนเอง อีกวิธีหนึ่ง คือ การสะกดจิต ซึ่งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการสัมผัสและการเคลื่อนไหว

2. การทำให้เกิดความคล้อยตาม เป็นการสื่อสารทำให้ทราบว่า กลุ่มที่คล้ายท่านมีความคิดเห็นเป็นอย่างไร เป็นการแนะนำให้เขาเกิดความรู้สึกขึ้นมาเองว่าสมควรจะเปลี่ยนเพื่อให้สอดคล้องกับกลุ่มอื่น หลังจากที่ได้รับการบอกเล่าแล้ว

3. การอภิปรายกลุ่ม การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันโดยมีผู้นำอภิปรายจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติได้

4. การใช้ข้อมูลชักจูง เป็นการใช้ข้อมูลที่มาจากคนที่มีความสำคัญ หรือจากกลุ่มที่เหมือนกันมากเท่าใด ก็จะทำให้คนเปลี่ยนแปลงทัศนคติได้มากขึ้นเท่านั้น ผู้รับจะไม่มีสิทธิ์โต้แย้ง คัดค้าน หรือแสดงความคิดเห็นต่อที่มาจากข้อมูล

5. การปลูกฝังความเชื่อ เช่น การอบรมเลี้ยงดู การล้างสมอง การเจตนาให้ประสาทหลอน การทรมานร่างกาย เพื่อทำให้ประสาทเกิดความอ่อนแอ

อัจฉรา สุขารมณ์ (2527 : 184) เสนอแนะวิธีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขทัศนคติที่ดีต่อการเรียน คือ การให้การแนะแนว หรือคำแนะนำที่ถูกต้อง ถ้ามีทัศนคติที่ไม่ดีต่อวิชาเรียน อาจพูดถึงประโยชน์ที่ได้จากการเรียน และอาจใช้พลังกลุ่มช่วยในการเปลี่ยนแปลงนิสัยไม่ดีบางอย่าง และมีการให้แรงเสริมประเภทต่าง ๆ โดยเลือกหาแรงเสริมที่ตรงกับความต้องการของเด็กและในทำนองเดียวกัน กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2528 : 233) ก็ได้เสนอแนะวิธีการเปลี่ยนแปลงทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเรียน คือ ให้การแนะแนวโดยชี้แนะแนวทางการปฏิบัติต่อการเรียนรู้ให้ถูกต้อง และเหมาะสมชี้ให้เห็นคุณและโทษอย่างแท้จริง โดยเฉพาะชี้ให้เห็นคุณประโยชน์ที่ได้รับพยายามให้การเสริมแรงที่ตรงกับความถนัดและความต้องการแก่เด็กแต่ละคน เพื่อให้มีกำลังใจที่เรียนรู้มากกว่าการใช้การลงโทษ และพยายามให้เด็กได้ลงมือกระทำเอง

จากแนวความคิดดังกล่าว สรุปว่า การเปลี่ยนแปลงทัศนคติต่อการเรียนสามารถเปลี่ยนแปลงโดยอาศัยอิทธิพลของสิ่งแวดล้อม การเสริมแรง การสร้างแรงจูงใจ การจัดสถานการณ์ใหม่ การให้การแนะแนวหรือคำแนะนำที่ถูกต้อง เป็นสิ่งที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ การใช้วิธีการใดก็ตาม ต้องเลือกให้เหมาะสมกับสถานการณ์ และความต้องการของเด็ก การใช้สถานการณ์จริงของสังคม เป็นอีกวิธีที่จะช่วยส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติการเรียน

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อการเรียน

2.2.1 งานวิจัยในประเทศ

นภาพร เมฆรักวานิช (2515 : 66 – 67) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างนิสัยในการเรียน ทัศนคติในการเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนรัฐบาล จำนวน 400 คน โดยใช้แบบสำรวจนิสัยและทัศนคติใน

การเรียนรู้ นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีนิสัยและทัศนคติในการเรียนดีกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

วิญญู พูลศรี (2523 : 33 – 39) ศึกษาผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความวิตกกังวลในการเรียน นิสัย และทัศนคติในการเรียนของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษาระดับสูง วิทยาลัยครูเชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่าง 8 คน ผลการทดลองพบว่า กลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และคะแนนจิตพิสัย และทัศนคติในการเรียนสูงขึ้น

วีระวัฒน์ พูลทวี (2523 : 42) ศึกษาผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นิสัย และทัศนคติด้านการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอนุโมทย์ จังหวัดลำพูน กลุ่มตัวอย่าง 8 คน ผลการวิจัยสรุปว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และมีคะแนนจิตพิสัยและทัศนคติในการเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วิชชุดา เตียวกุล (2528 : 2) ศึกษาผลของการใช้กิจกรรมแนะแนวกลุ่มต่อนิสัยในการเรียน และทัศนคติทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 135 คน จากโรงเรียนวัดนวลนรดิศ แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 1 ห้องเรียน และกลุ่มควบคุม 2 ห้องเรียน ผลปรากฏว่ากลุ่มทดลองที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวกลุ่มมีนิสัยในการเรียนและทัศนคติทางการเรียนดีกว่ากลุ่มควบคุมทั้งสอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สุปรียา อันทิวโรทัย (2522 : 66 – 71) ศึกษาการใช้แม่แบบในการพัฒนาพฤติกรรมการเรียนรู้ และทัศนคติในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนจันทร์ประดิษฐารามวิทยาคม กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2528 จำนวน 36 คน ผลการศึกษาพบว่า ความแตกต่างของพฤติกรรมการเรียนรู้และทัศนคติการเรียนรู้ก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และคะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมการเรียนรู้และทัศนคติในการเรียนระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมหลังการทดลองแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ศิริรัตน์ ภูัสกลเจริญศักดิ์ (2529 : 63) ได้ศึกษาผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีของ โรเจอร์ ที่มีต่อทัศนคติในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนปทุมคงคา กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 16 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 8 คน กลุ่มทดลองเป็นกลุ่มที่ได้รับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม ควบคุมได้รับข้อเสนอแนะ ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มทดลองมีทัศนคติในการเรียนดีกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อำพัน ทันสม (2535 : 73) ได้ศึกษาผลของการให้คำปรึกษาแบบเหตุผลอารมณ์ที่มีต่อทัศนคติในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเมืองสรวงวิทยา

จังหวัดร้อยเอ็ด กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 16 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 8 คน กลุ่มทดลองได้รับการให้คำปรึกษาแบบเหตุผล – อารมณ์ กลุ่มควบคุมได้รับข้อสนเทศ ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มทดลองมีทัศนคติในการเรียนดีกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.2.2 การวิจัยในต่างประเทศ

มอริส (Morris. 1961 : 23) ศึกษาพบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะได้คะแนนนัยในการเรียน และทัศนคติในการเรียนสูงกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนเกรด 7 จำนวน 144 คน เกรด 8 จำนวน 130 คน และเกรด 9 จำนวน 97 คน โดยให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบสำรวจนัยในการเรียนและทัศนคติในการเรียนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซีแมนติก (Semantic Differential Instrument) มีบทบาทในการพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนน้อย

เบลคโซ (Bledsoe. 1971 : 121 – 122) ได้ศึกษาทัศนคติของนักเรียน โดยวิธีสังเกตครูที่สอนในชั้นเรียน และให้คะแนนการสังเกต กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา จำนวน 4,368 คน แยกเป็นกลุ่มตามระดับความสามารถทางการเรียน พบว่านักเรียนที่มีความสามารถทางการเรียนต่างกัน มีทัศนคติต่อครูต่างกัน กลุ่มที่มีความสามารถทางการเรียนสูง มีทัศนคติที่ดีกว่ากลุ่มที่มีความสามารถทางการเรียนต่ำ

โคเวล และเอ็นทวิสเซล (Cowell and Entwistle. 1971 : 85 – 89) ศึกษาพบว่าผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบเก็บตัว วิธีการเรียนและทัศนคติในการเรียนดีกว่าผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบแสดงตัวอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติแต่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบแสดงตัวและเก็บตัวไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ธอร์นเบอร์ก (Thornburg. 1985 : 181 – 185) ได้ทำการศึกษาเพื่อประเมินผลของทัศนคติของนักเรียนที่ออกจากโรงเรียนกลางคัน (Dropout) พบว่า 50 เปอร์เซ็นต์ ของนักเรียนจำนวน 509 คน เป็นผู้ที่ไม่มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อโรงเรียน แต่อีก 20 เปอร์เซ็นต์ แสดงทัศนคติทางการเรียนไม่ตัวอย่างรุนแรง ซึ่งแสดงออกในลักษณะต่าง ๆ เช่น กล่าวว่า หลักสูตรในการเรียนไม่มีประโยชน์ เบื่อการเรียน ครูที่สอนเน้นเรื่องคะแนนมากเกินไป ครูมีความลำเอียง กฎระเบียบ ข้อบังคับของโรงเรียนเข้มงวดเกินไป

คอยโว (Koivo. 1983 : 2624 – A) ศึกษาความสัมพันธ์ด้านการรับรู้ของนักเรียนในเรื่องนัยและทัศนคติในการเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลปรากฏว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีคะแนนนัยและทัศนคติในการเรียนดีกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อการเรียน ทั้งในประเทศและต่างประเทศสรุปได้ว่า ทัศนคติมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ต่อการเรียน ซึ่งจะใช้วิธีการพัฒนาได้หลายวิธี เช่น การใช้สถานการณ์จำลอง การใช้คำปรึกษา เป็นต้น วิธีการดังกล่าวจะช่วยส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติต่อการเรียน ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะใช้วิธีการกิจกรรมกลุ่มเข้ามาแก้ไขต่อทัศนคติการเรียนของนักเรียน โดยเลือกใช้วิธีการกิจกรรมกลุ่มที่เหมาะสม เช่น บทบาทสมมติสถานการณ์จำลอง เป็นต้น มาเปลี่ยนทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อวิชาสังคมศึกษาให้ดีขึ้น และช่วยให้นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ พัฒนาตนเองให้มีผลการเรียนดีขึ้น

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ปีการศึกษา 2546 จำนวน 254 คนที่มีทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาดำ จำนวน 63 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ปีการศึกษา 2546 ที่มีทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาดำ จำนวน 40 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่ายจากประชากร โดยขั้นตอนในการสุ่มตัวอย่างดังนี้

2.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 254 คน ตอบแบบสอบถามทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษา

2.2 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษา มาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด

2.3 ผู้วิจัยนำคะแนนทัศนคติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ทุกคนมาเรียงจากสูงไปต่ำแล้วคัดเลือกเฉพาะนักเรียนที่มีทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาดำ ได้จำนวน 63 คน ผู้วิจัยสอบถามความสมัครใจปรากฏว่านักเรียนสมัครใจทุกคน ผู้วิจัยจึงสุ่มนักเรียนอย่างง่ายมาจำนวน 40 คน แล้วสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งหนึ่งเป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 20 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ประกอบด้วย

1. โปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม
2. แบบสอบถามทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษา

วิธีการดำเนินการสร้างเครื่องมือ

1. โปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม มีลำดับขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

1.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่มและทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดเป็นเนื้อหาสำหรับการสร้างโปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม

1.2 ผู้วิจัยสร้างโปรแกรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า

1.3 ผู้วิจัยนำโปรแกรมที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน ได้แก่ รองศาสตราจารย์ เวชนี กรีทอง ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรณรัตน์ พลอยเลื่อมแสง และอาจารย์ ดร.พาสนา จุลรัตน์ ตรวจสอบความสอดคล้องในเรื่องเนื้อหา จุดประสงค์และกิจกรรม

1.4 ผู้วิจัยนำโปรแกรมที่ปรับปรุงแล้วในข้อ 1.3 ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร(ฝ่ายมัธยม) กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2546 ที่มีใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 20 คน เพื่อหาข้อบกพร่องแล้วนำมาปรับปรุงให้เหมาะสมอีกครั้งก่อนนำไปใช้จริง

โปรแกรมกิจกรรมกลุ่มที่ใช้ทดลองกับกลุ่มทดลองโดยทดลองทั้งสิ้น 12 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที เป็นเวลา 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันจันทร์ วันพุธ และวันพฤหัสบดี เวลา 16.00 – 16.50 น. ตั้งแต่วันที่ 7 กรกฎาคม 2546 - 31 กรกฎาคม 2546 (ดังรายละเอียดในภาคผนวก)

2. แบบสอบถามทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษา มีลำดับขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

2.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษา

2.2 ผู้วิจัยศึกษาแบบสอบถามทัศนคติต่อการเรียนของทัศนีย์ เจริญเลิศ

(2533 : 106 - 232) และนารีรัตน์ พูลเกษม (2541 : 79 - 110) แล้วนำมาสร้างข้อคำถามให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า และเหมาะสมกับกลุ่ม ตัวอย่างในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้

2.3 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน ชุดเดิมตรวจสอบหาความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity)

2.4 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน กรุงเทพมหานคร จำนวน 50 คน ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง

2.5 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษา นำมาตรวจสอบให้คะแนนตามที่กำหนด โดยเรียงคะแนน สูงสุดมายังคะแนนต่ำสุด แล้วแยกนักเรียนที่ได้คะแนนสูงสุดมายังคะแนนต่ำสุด แล้วใช้เทคนิค 25% กลุ่มสูง - กลุ่มต่ำ เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้ $t - test$ และพิจารณาเลือกข้อที่มีค่า t ตั้งแต่ 1.75 ขึ้นไปมาใช้ในการวิจัย ได้ค่า t ระหว่าง 1.81 – 7.65 จำนวน 70 ข้อ

2.6 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่คัดเลือกจำนวน 70 ข้อ ในข้อ 2.5 หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยใช้ สัมประสิทธิ์ แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .85

ตัวอย่างแบบสอบถามทัศนคติต่อการเรียนวิชาสังคมศึกษา

คำชี้แจง ในการตอบแบบทดสอบทัศนคติต่อการเรียนวิชาสังคมศึกษา

1. แบบสอบถามทัศนคติฉบับนี้เป็นแบบวัดความรู้ ความรู้สึก และพฤติกรรมของนักเรียนที่มีต่อการเรียนวิชาสังคมศึกษา คำตอบของนักเรียนมีความสำคัญอย่างยิ่งต่องานวิจัยในครั้งนี้ คำตอบของนักเรียนจะถูกเก็บไว้เป็นความลับ และแบบสอบถามทัศนคตินี้ไม่มีผลต่อคะแนนในวิชาสังคมศึกษาแต่อย่างใด ขอให้นักเรียนตอบด้วยความสบายใจ คำตอบที่ตอบไม่มีข้อใดถูกหรือผิด และขอให้นักเรียนโปรดตอบให้ตรงกับความรู้ ความรู้สึก และการกระทำของนักเรียนมากที่สุด

2. แบบสอบถามทัศนคติฉบับนี้แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านความรู้, ด้านความรู้สึก และด้านแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรม

เกณฑ์การตรวจให้คะแนน

ถ้าเป็นข้อความทางบวกให้คะแนนดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	มากที่สุด	เป็นประจำ	ให้	5 คะแนน
เห็นด้วย	มาก	เกือบทุกครั้ง	ให้	4 คะแนน
ไม่แน่ใจ	ปานกลาง	บางครั้ง	ให้	3 คะแนน
ไม่เห็นด้วย	น้อย	น้อยที่สุด	ให้	2 คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	น้อยครั้ง	น้อยครั้งที่สุด	ให้	1 คะแนน

ถ้าเป็นข้อความทางลบให้คะแนนตรงข้ามกับข้อความทางบวก

ก. ด้านความรู้

คำชี้แจง กรุณาขีดเครื่องหมาย / ลงในช่องใดช่องหนึ่งของขวามือซึ่งตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนมากที่สุดโดยมีเกณฑ์ดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความต้องการของนักเรียนมากที่สุด
เห็นด้วย	หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิดของนักเรียนมาก
ไม่แน่ใจ	หมายถึง ข้อความนั้นบางครั้งตรงกับความคิดของนักเรียนบ้าง และบางครั้งไม่ตรงกับความคิดของนักเรียน
ไม่เห็นด้วย	หมายถึง ข้อความนั้นไม่ตรงกับความคิดของนักเรียนมาก
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง ข้อความนั้นไม่ตรงกับความคิดของนักเรียนมากที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง
01	ก. ด้านความรู้ วิชาสังคมศึกษาที่เรียนอยู่ มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับชีวิต ประจำวัน					
02	วิชาสังคมศึกษาเป็นวิชา ที่มีเนื้อหาเข้าใจยาก					

ข.ด้านความรู้สึก

คำชี้แจง กรุณาขีดเครื่องหมาย / ลงในช่องใดช่องหนึ่งทางขวามือ ซึ่งตรงกับ
ความรู้สึกที่แท้จริงของนักเรียนมากที่สุด โดยเกณฑ์ดังนี้

มากที่สุด หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกที่เป็นจริงของนักเรียนมาก
ที่สุด

มาก หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกที่เป็นจริงของนักเรียนมาก

ปานกลาง หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกที่เป็นจริงของนักเรียน
ปานกลาง

น้อย หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกที่เป็นจริงของนักเรียนน้อย

น้อยที่สุด หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกที่เป็นจริงของนักเรียน
น้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อยที่สุด
01	ข. ด้านความรู้สึก ข้าพเจ้าชอบอ่านหนังสือพิมพ์หรือ นิตยสาร เพราะทำให้ได้รับความรู้ ในวิชาสังคม					
02	ข้าพเจ้ารู้สึกพอใจเมื่อทราบว่าครู งดสอนวิชาสังคมศึกษา					

ค. ด้านแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรม

คำชี้แจง กรณารับเครื่องหมาย / ลงในช่องใดช่องหนึ่งทางขวามือ ซึ่งตรงกับพฤติกรรมที่ยังเคยเกิดขึ้นหรืออาจเกิดขึ้นในอนาคตของนักเรียนวิชาสังคมศึกษา โดยมีเกณฑ์ดังนี้

เป็นประจำ	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงพฤติกรรมที่เคยเกิดขึ้นหรืออาจเกิดขึ้นหรืออาจขึ้นในอนาคตของนักเรียนเป็นประจำ
เกือบทุกครั้ง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงพฤติกรรมที่เคยเกิดขึ้นหรืออาจเกิดขึ้นหรืออาจขึ้นในอนาคตของนักเรียนแต่ไม่ทุกครั้ง
บางครั้ง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงพฤติกรรมที่เคยเกิดขึ้นหรืออาจเกิดขึ้นหรืออาจขึ้นในอนาคตของนักเรียนบางครั้ง
น้อยครั้ง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงพฤติกรรมที่เคยเกิดขึ้นหรืออาจเกิดขึ้นหรืออาจขึ้นในอนาคตของนักเรียนน้อยครั้งมาก
น้อยครั้งที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงพฤติกรรมที่เคยเกิดขึ้นหรืออาจเกิดขึ้นหรืออาจขึ้นในอนาคตของนักเรียนน้อยครั้งที่สุดจนเกือบจะไม่เกิดขึ้นเลย

ข้อที่	ข้อความ	เป็นประจำ	เกือบทุกครั้ง	บางครั้ง	น้อยครั้ง	น้อยครั้งที่สุด
01	ค. ด้านพฤติกรรม ข้าพเจ้าทบทวนเรียนวิชาสังคมศึกษา					
02	ข้าพเจ้าขาดเรียนวิชาสังคมศึกษา					

แบบแผนการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลอง แบบ Randomized Control Group Pretest – Posttest Design ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 แสดงแบบแผนการทดลอง Randomized Control Group Pretest – Posttest Design

กำหนดเข้ากลุ่ม	ทดสอบก่อน	ทดลอง	หลังทดสอบ
(R)E	T _{1E}	X	T _{2E}
(R)C	T _{1C}	~	T _{2C}

ความหมายของสัญลักษณ์

R	แทน	กลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่ม
E	แทน	กลุ่มทดลอง
C	แทน	กลุ่มควบคุม
T _{1E} , T _{2E}	แทน	การสอบก่อนและสอบหลังในกลุ่มทดลอง ตามลำดับ
T _{1C} , T _{2C}	แทน	การสอบก่อนและสอบหลังในกลุ่มควบคุม ตามลำดับ
X	แทน	การเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
~	แทน	การไม่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

การดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองด้วยตนเองตามแบบแผนการทดลอง Randomized Control Group Pretest – Posttest Design โดยแบ่งเป็น 3 ขั้น ดังนี้

1. ขั้นก่อนการทดลอง ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมตอบแบบสอบถามทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษา แล้วเก็บไว้เป็นคะแนนก่อนทดลอง (Pretest)
2. ขั้นดำเนินการทดลอง กลุ่มทดลอง ทดลองโดยการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มทดลอง จำนวน 12 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที เป็นเวลา 4 สัปดาห์ ในวันจันทร์, วันพุธและวันพฤหัสบดี เวลา 16.00 – 16.50 น. ตั้งแต่วันที่ 2 กรกฎาคม 2546 – วันที่ 31 กรกฎาคม 2546
3. ขั้นหลังการทดลอง ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมตอบแบบสอบถามทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาอีกครั้งหนึ่ง แล้วเก็บไว้เป็นคะแนนหลังการทดลอง (Posttest)
4. ผู้วิจัยนำคะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามทัศนคติต่อการเรียนวิชาสังคมศึกษาทั้งก่อนและหลังการทดลองมาวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลมีลำดับขั้น ดังนี้

1. เปรียบเทียบทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
2. เปรียบเทียบทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังไม่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
3. เปรียบเทียบผลต่างของทัศนคติต่อการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่
 - 1.1 ค่าเฉลี่ย (Mean)
 - 1.2 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
2. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่
 - 2.1 หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษา เป็นรายข้อของแบบทดสอบถามโดยใช้เทคนิค 25 % กลุ่มสูง – กลุ่มต่ำ แล้วทดสอบด้วย t - test
 - 2.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษา โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)
3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่
 - 3.1 เปรียบเทียบทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษา ก่อนและหลังได้รับและไม่ได้รับการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม โดยใช้ t – test แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (dependent Sample)
 - 3.2 เปรียบเทียบผลต่างของทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาที่ได้รับและไม่ได้รับการใช้กิจกรรมกลุ่มโดยใช้ t – test แบบเป็นอิสระต่อกัน (Independent Sample)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมายผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ใช้แทนความหมายดังต่อไปนี้

N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มทดลอง
$\bar{X}_{diff}$	แทน	ผลต่างของค่าคะแนนเฉลี่ย
S_{diff}	แทน	ผลต่างของค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณา t — distribution ก่อนและหลังการทดลอง
ΣD	แทน	ผลต่างของคะแนนการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มของ นักเรียนก่อนและหลังทดลอง
ΣD^2	แทน	ผลต่างของคะแนนการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มของ นักเรียนก่อนและหลังทดลองยกกำลังสอง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. เปรียบเทียบทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
 2. เปรียบเทียบทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังไม่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
 3. เปรียบเทียบทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
- ดังแสดงในตาราง 2, 3 และ 4 ตามลำดับ

ตาราง 2 แสดงการเปรียบเทียบทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังไม่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

กลุ่มทดลอง	N	ΣD	ΣD^2	t
ก่อนการทดลอง	20	441	36,525	2.63**
หลังการทดลอง	20			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 2 แสดงว่า ภายหลังจากเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในกลุ่มทดลองมีทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาดีขึ้นกว่าก่อนได้รับการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั่นคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาดีขึ้นหลังจากได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 1

ตาราง 3 แสดงการเปรียบเทียบทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังไม่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

กลุ่มควบคุม	N	ΣD	ΣD^2	t
ก่อนการทดลอง	20	199	7,219	2.68**
หลังการทดลอง	20			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 3 แสดงว่าภายหลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในกลุ่มควบคุมมีทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาดีขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั่นคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาดีขึ้นหลังจากไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 2

ตาราง 4 เปรียบเทียบทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

กลุ่มตัวอย่าง	<i>N</i>	$\bar{X}_{diff}$	<i>S_{diff}</i>	<i>t</i>
กลุ่มทดลอง	20	239.50	37.80	2.707**
กลุ่มควบคุม	20	231.50	17.63	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4 แสดงว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาดีกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั่นคือ การใช้กิจกรรมกลุ่มทำให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาดีกว่าการที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 3

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

บทย่อ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
2. เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาก่อนและหลังไม่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
3. เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มกับนักเรียนที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนมีทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาทางบวกมากขึ้นหลังจากเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
2. นักเรียนมีทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาทางบวกมากขึ้นหลังจากไม่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
3. นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษา ทางบวกมากกว่านักเรียนไม่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ปีการศึกษา 2546 จำนวน 254 คน ที่มีทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาดำ จำนวน 63 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ปีการศึกษา 2546 จำนวน 254 คน ที่มีทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาดำ โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย(Simple Random Sampling) จำนวน 40 คน แล้วสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งหนึ่ง แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 20 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ประกอบด้วย

1. โปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม
2. แบบสอบถามทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษา

วิธีดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองด้วยตนเองตามแบบแผนการทดลอง Randomized Control Group Pretest - Posttest Design โดยแบ่งเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นตอนการทดลอง ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมตอบแบบสอบถาม ทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษา แล้วเก็บไว้เป็นคะแนนก่อนทดลอง (Pretest)
2. ขั้นตอนการทดลอง กลุ่มทดลอง ทดลองโดยการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มทดลอง จำนวน 12 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที เป็นเวลา 4 สัปดาห์ ในวันจันทร์, วันพุธและวันพฤหัสบดี เวลา 16.00 - 16.50 น. ตั้งแต่วันที่ 2 กรกฎาคม 2546 - วันที่ 31 กรกฎาคม 2546
3. ขั้นหลังการทดลอง ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมตอบแบบสอบถามทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาอีกครั้งหนึ่ง แล้วเก็บไว้เป็นคะแนนหลังการทดลอง (Posttest)
4. ผู้วิจัยนำคะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามทัศนคติต่อการเรียนวิชาสังคมศึกษา ทั้งก่อนและหลังการทดลองมาวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
2. เปรียบเทียบทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลัง ไม่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
3. เปรียบเทียบผลต่างของทัศนคติต่อการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาทางบวกมากขึ้นกว่าก่อนได้รับการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาทางบวกมากขึ้นกว่าก่อนที่ไม่ได้รับการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาทางบวกมากกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

การศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้เป็นการศึกษาผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) กรุงเทพมหานคร ปรากฏผลดังนี้

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาทางบวกมากขึ้นเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 ที่ตั้งไว้ แสดงว่ากิจกรรมกลุ่มสามารถพัฒนาทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษา พบว่า การจัดกิจกรรมกลุ่มมีส่วนช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ การทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของฐิติพร คล้ายพันธ์ (2538 : 51 – 53) ศึกษาผลการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มที่มีเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเทศบาลบุญยานุสรณ์ จังหวัดสมุทรสาคร ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ดีขึ้นกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และงานวิจัยของเพ็ญศิริ งามจิต (2529 : 14) ศึกษาผลการเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาและทัศนคติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ต่อการสอนโดยใช้เทคนิคคิวซีกับการสอนตามคู่มือการสอนสังคมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมการสอนโดยใช้เทคนิคคิวซีมีทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากการสังเกตของผู้วิจัย พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีความร่วมมือและเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังมีการช่วยเหลือกันระหว่างกลุ่ม นักเรียนสามารถทำตามเทคนิคต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยกำหนด เช่น สถานการณ์จำลอง บทบาทสมมติเป็นต้น ได้เหมาะสมและสนุกสนานมีการช่วยกันสรุปและประเมินการทำกิจกรรมกลุ่มของเพื่อน รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะกับผู้วิจัย การใช้กิจกรรมกลุ่มสามารถช่วยนักเรียนรู้จักการทำงานกลุ่ม และช่วยกันแก้ปัญหาที่พบระหว่างการทำกิจกรรมกลุ่ม ทำให้นักเรียนไม่รู้สึกเบื่อหน่ายใน

การเรียนรู้ และเมื่อทำกิจกรรมกลุ่มไปหลายครั้ง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีความกล้าคิดและกล้าแสดงออกรวมทั้งทัศนคติต่อการเรียนดีขึ้นสอดคล้องกับหลักการของซิมบาร์โด (กรองแก้ว สารสิทธิ์ 2529 : 46 ; อ้างอิงจาก Simbarido 1969 : 20) กล่าวว่า กิจกรรมกลุ่มเป็นเครื่องมือที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านทัศนคติและพฤติกรรม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติคุณ บุญเสริม (2545 : 50) พบว่าบรรยากาศการเรียนการสอนมีความสัมพันธ์ ทางบวกกับทัศนคติต่อการเรียนวิชานาฏศิลป์ละครของนักเรียนชั้นต้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมกลุ่มสามารถพัฒนาทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ได้

2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม สามารถพัฒนาทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาทางบวกมากขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ 2 แสดงว่าทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนสามารถพัฒนาได้จากการสังเกต และสัมภาษณ์จากอาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ประจำวิชาพบว่านักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสามารถพัฒนาทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาได้ดีขึ้น หลังจากนักเรียนได้ทราบผลคะแนนในการตอบแบบสอบถามทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาก่อนการทดลอง นักเรียนปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนใหม่ โดยนักเรียนมีความตั้งใจเรียน สนใจเรียน และรับผิดชอบในการเรียนเพิ่มมากขึ้น และเมื่อให้นักเรียนทำแบบสอบถามทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาหลังการทดลอง พบว่านักเรียนมี ทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาดีขึ้น ถึงแม้ว่านักเรียนจะไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม นักเรียนสามารถพัฒนาทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาได้

3. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาทางบวกมากขึ้นกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ 3 แสดงกิจกรรมกลุ่มสามารถพัฒนาทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาได้ นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มได้รับประสบการณ์ตรง ทำให้สามารถพัฒนาความรู้ ความรู้สึก และแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมในการเรียนวิชาสังคมศึกษาได้ดีขึ้น

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของมณฑนา อังตระกูล (2524 : 45) ศึกษาผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนามโนภาพแห่งตนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนหนองเรือวิทยา จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีการเปลี่ยนแปลงมโนภาพแห่งตนได้ดีขึ้นกว่านักเรียนที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และงานวิจัยของ กธิกร ตรีสกุล (2536 : 61) ศึกษาผลการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีทัศนคติต่อวิชาชีพนาฏศิลป์ของนักเรียนนาฏศิลป์ชั้นกลางปีที่ 3 วิทยาลัยนาฏศิลป์กาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่านักเรียนทดลองที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีทัศนคติ

ต่อวิชาชีพนาฏศิลป์สูงขึ้นกว่านักเรียนนาฏศิลป์กลุ่มควบคุมที่ได้รับข้อเสนออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากการวิจัย พบว่านักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มและนักเรียนไม่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มก่อนการทดลอง มีความสนใจและให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี หลังจากทราบคะแนนนักเรียนในกลุ่มทดลองได้เข้าโปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม และนักเรียนในกลุ่มควบคุมไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม พบว่าหลังจากกลุ่มทดลองเข้าร่วมโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มครบตามที่กำหนด นักเรียนมีความสนใจและกระตือรือร้นในการเรียนวิชาสังคมศึกษามากขึ้นกว่านักเรียนในกลุ่มควบคุม สอดคล้องกับทฤษฎี แคมมณี และเยาวพา เดชะคุปต์ (2522 : 7) ได้กล่าว ประสพการณ์การเรียนรู้ที่ได้จากการเข้ากลุ่มจะช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสได้เรียนรู้จากการมีส่วนร่วมในการกระทำกิจกรรมที่ส่งเสริมการวิเคราะห์ความรู้สึก ความต้องการตลอดจนพฤติกรรมและความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่มซึ่งการฝึกเช่นนี้จะทำให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาบุคลิกภาพของตนเองได้เป็นอย่างดี และกมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2523 : 242) กล่าว การสอนที่พยายามให้เด็กลงมือกระทำเองและมีส่วนรับผิดชอบต่อสิ่งนั้น ๆ เช่น การสอนหัวข้อบางอย่าง ครูจะแบ่งเป็นกลุ่มให้นิสิตค้นคว้าทดลองด้วยตนเอง เด็กจะเกิดความเข้าใจ ภาควมมีใจต่อบทเรียนนั้น ๆ ทำให้ทัศนคติที่ไม่เคยไม่ดีต่อบทเรียนนั้นลดลง และในที่สุดกลายเป็นทัศนคติที่ดีได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เยาวภา กันทรวิชัยกุล (2530 : 40) ได้ศึกษาผลการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อพฤติกรรมไม่ตั้งใจเรียนในห้องเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนป่าโมกษวิทยาคม จังหวัดอ่างทองผลการศึกษาพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองซึ่งใช้กิจกรรมกลุ่มมีพฤติกรรมไม่ตั้งใจเรียนในห้องเรียนลดลงกว่ากลุ่มควบคุมที่ได้รับข้อเสนอ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ดังนั้นจากผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่าการได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มทำให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษามากกว่านักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า กิจกรรมกลุ่มสามารถพัฒนาทัศนคติในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ได้ขึ้น จึงควรมีการส่งเสริมให้ครูอาจารย์และผู้เกี่ยวข้อง เช่น อาจารย์แนะแนวที่มีความชำนาญในการใช้กิจกรรมกลุ่มสามารถนำไปพัฒนาทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษา

1.2 ในการนำกิจกรรมกลุ่มไปใช้ในการพัฒนาทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษา ผู้นำไปใช้ควรได้รับการฝึกอบรมให้เกิดความเข้าใจและเกิดความชำนาญเกี่ยวกับวิธีการและลำดับขั้นตอนของกิจกรรมกลุ่มก่อนนำไปใช้เพื่อให้ได้ผลตามที่ต้องการ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาทัศนคติวิชาสังคมศึกษา โดยทดลองกับนักเรียนในระดับชั้นอื่น ๆ เช่น นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1, 2, 3, 5, และ 6 เป็นต้น

2.2 ควรทดลองการใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาพฤติกรรมด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียน เช่น ความรับผิดชอบหรือความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นต้น

2.3 ควรทดลองใช้เทคนิคอื่นพัฒนาทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาของนักเรียน เช่น การปรับพฤติกรรมโดยการวางเงื่อนไขหรือการเสริมแรง เป็นต้น

2.4 ควรมีการติดตามผลหลังจากการทดลองเสร็จสิ้นโดยติดตามทุก 3 เดือน หรือ 6 เดือน เพื่อความคงทนของทัศนคติต่อการเรียนวิชาสังคมศึกษาของกลุ่มทดลอง

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. (2523). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- _____. (2528). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2533). *หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย (ฉบับปรับปรุง 2533)*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กรองแก้ว สานุสิทธิ์. (2529). *ผลการใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความเสียวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนมวกเหล็กวิทยา จังหวัดสระบุรี*. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ก่อ สวัสดิพานิชย์. (2517). *วิชาชุดครูประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา วิชาชุดครู ตอน 3 จิตวิทยา*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ก่องแก้ว เจริญอักษร. (2542). *กลวิธีการสอนสังคมศึกษา*. กรุงเทพฯ : ภาควิชามัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กสิการ ตรัสกุล. (2536). *ผลของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อทัศนคติต่อวิชาชีพนาฏศิลป์ของนักเรียนนาฏศิลป์ชั้นกลางปีที่ 3 วิทยาลัยนาฏศิลป์กาฬสินธุ์*. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (สาขาจิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ✓ ขจรสุดา เหล็กเพชร. (2522). *การสร้างแบบสำรวจเจตคติและทัศนคติในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาต้นต้น*. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- คมเพชร ฉัตรศุภกุล. (2522). *กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน*. กรุงเทพฯ : แสงรุ่งการพิมพ์.
- คมเพชร ฉัตรศุภกุล. (2522). *กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จรรยา วิไลวรรณ. (2532). *ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อเจตคติต่อการเรียนวิชาพลศึกษาของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยพลศึกษา จังหวัดลำปาง*. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จรินทร์ อินทุพิศาลกุล. (2533). *การใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดของผู้เข้ารับการศึกษาในศูนย์สงเคราะห์ และฝึกอาชีพภาคกลาง กรมประชาสงเคราะห์*. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (สาขาจิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- จรรววรรณ เพ็ญสุข. (2533). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและมนุษยสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาด้วยวิธีสอนแบบการเรียนรู้เป็นทีมที่จัดกิจกรรมด้วยการใช้กรณีตัวอย่างกับการสอนตามคู่มือครู. ปรินิพนธ์ กศ.ม.(สาขาการมัธยม) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จรรักษ์ณ พินพรหมราช. (2528). การเปรียบเทียบทัศนคติทางการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร ที่มีภูมิหลังทางครอบครัวและสิ่งแวดล้อมทางโรงเรียนแตกต่างกัน. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (สาขาสารัตถศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- จันทิภา ลิ้มปิเจริญ. (2522). กระบวนการกลุ่มในการเรียนการสอน. ภูเก็ต : ภาควิชาจิตวิทยา และแนะแนว วิทยาลัยครูภูเก็ต.
- ชูชีพ อ่อนโคกสูง. (2522). จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ชูศรี วงศ์รัตน. (2527). แบบแผนการทดลองและสถิติ. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ชูศักดิ์ สิงห์อุดร. (2532). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาโดยใช้เทคนิคการสอนแบบศึกษากรณีตัวอย่างกับการสอนตามแนวคู่มือการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จิตพร คล้ายพันธ์. (2538). ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเทศบาลศรีบุญยานุสรณ์ จังหวัดสมุทรสาคร. ปรินิพนธ์ กศ.ม กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- ทิตนา แหมมณี และเยาวภา เดชะคุปต์. (2522). กลุ่มสัมพันธ์ ทฤษฎีและแนวปฏิบัติเล่ม 1. กรุงเทพฯ : บรูพาซิลป์.
- ทัศนีย์ เจริญเลิศ. (2538). ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อทัศนคติต่อการเรียนวิชาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนชาณุวิทยา อำเภอ ชาณุวรลักษบุรี จังหวัดกำแพงเพชร. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (สาขาจิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- นภาพร เมษรักวานิช. (2515). ความสัมพันธ์ระหว่างนิสัยในการเรียน ทักษะคิดในการเรียน กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน. วิทยานิพนธ์ ค.ม.กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- นิภา วิจิตรศิริ. (2525). ผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความรับผิดชอบของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนหนองแคสกรกิจพิทยาสรรพ์ จังหวัดสระบุรี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน. ถ่ายเอกสาร.
- ✕ นาริรัตน์ พูลเกษม. (2541). ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อทัศนคติต่อวิชาชีพพยาบาลชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยมิชชัน กรุงเทพฯ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (สาขาจิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- บุหงา วชิระศักดิ์มงคล. (2526). กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียนจังหวัดพิษณุโลก. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (สาขาจิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- บุญศรี จิงธนาเจริญเลิศ. (2530). ผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการปรับตัวกับเพื่อนของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนนทรีวิทยา กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ประนอม เดชชัย. (2531). นวัตกรรมและแนวปฏิบัติสังคมศึกษา. เชียงใหม่ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ประภาเพ็ญ สุวรรณ. (2520). ทักษะคิด : การวัดการเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมอนามัย. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ผกา บุญเรือง. (2525). กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน. ชลบุรี : ภาควิชาแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน.
- พนม ลิ้มอารีย์. (ม.ป.ป.). กลุ่มสัมพันธ์. มหาสารคาม : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2531). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เจริญผล.
- พัชนี วรกวิน. จิตวิทยาสังคม. (2522). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สถานสงเคราะห์หญิงปากเกร็ด.
- ไพบุลย์ อินทวิชา. (2517). หลักและวิธีวัดเจตคติ. อนุสารเพื่อการวิจัย ฉบับที่ 3. กรุงเทพฯ : กองการวิจัยการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการศึกษาแห่งชาติ.
- เพ็ญศิริ งามจิตร. (2529). การศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาและทัศนคติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ต่อการสอนโดยใช้เทคนิคคิวซี(C) กับการสอนตามคู่มือการสอนสังคม. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยม) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- *มาฆฉัตร สวัสดิวัฒน์. (2542). ทศนคติที่มีต่อการเรียนการสอนทางด้านวิชาคอมพิวเตอร์ ของนักศึกษาในวิทยาลัยพาณิชยการ. สังกัดกรมอาชีวศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (สาขาธุรกิจศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- มัทนา อึ้งตระกูล. (2524). การใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนานิสภาพแห่งตนของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนหนองเรือวิทยา จังหวัดขอนแก่น. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยม) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เมตตา จินดารักษ์. (2525). ผลการใช้กิจกรรมกลุ่มในการพัฒนาความสามารถในการปรับตัว ทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เยาวภา กันทรวิชัยกุล. (2530). ผลการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อพฤติกรรมไม่ตั้งใจเรียนใน ห้องเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนป่าโมกษวิทยาภูมิ จังหวัดอ่างทอง. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรี นครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เยาวพา เตชะคุปต์. (2517). ทฤษฎีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์สำหรับการสอนในระดับประถมศึกษา. ปรินูญานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- รุ่ง แก้วแดง. (2541). ปฏิบัติการศึกษไทย. กรุงเทพฯ : มติชน.
- ลัดดา แซ่ป้ง. (2530). ผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพเพื่อลดพฤติกรรมไม่ตั้งใจเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ลัดดาวรรณ ณ ระนอง. (2525). การทดลองใช้กิจกรรมเพื่อพัฒนาความวินัยในตนเอง. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2528). หลักการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : ศึกษาภัณฑ์.
- วาสนี ชูสงค์. (2525). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิชาหลักสูตรภาษา เพื่อการสื่อสารชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทร วิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- วิชชุตา เตียวกุล. (2530). ผลการใช้กิจกรรมแนะแนวกลุ่มที่มีต่อนิสัยในการเรียนและทัศนคติในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 . ปรินุญานินพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร .
- วินิจ เกตุขำ และคมเพชร จัตรศุภกุล. (2522) . กระบวนการกลุ่ม. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์
- วิญญู พูลศรี. (2523). ผลของการให้คำปรึกษาเชิงจิตวิทยาเป็นกลุ่มต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนความวิตกกังวลในการเรียน นิสัย และทัศนคติทางการเรียนของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษาระดับสูง วิทยาลัยครูเชียงใหม่. ปรินุญานินพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- วีรวัฒน์ พูลศรี. (2523). ผลของการให้คำปรึกษาเชิงจิตวิทยาเป็นกลุ่มต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนิสัยและทัศนคติทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอนุโมงค์ จังหวัดลำพูน. ปรินุญานินพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ศิริรัตน์ ภูสกลเจริญศักดิ์. (2531). ผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีของโรเจอร์ที่มีต่อทัศนคติในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนพิบูลประชาสรรค์. ปรินุญานินพนธ์ คศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ทิศนา แคมมณี. (2522). กลุ่มสัมพันธ์: ทฤษฎีแนวปฏิบัติเล่มที่ 1. กรุงเทพฯ : บุรพาติลปการพิมพ์.
- ศุภวดี บุญญวงค์. (2527). กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน. สงขลา : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมพงษ์ จิตระดับ. (2530). การสอนจริยศึกษาในระดับประถมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สาลี จบศรี. (2531). ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนคลองสิบสาม "ผิวนครราษฎร์บำรุง" จังหวัดปทุมธานี. ปรินุญานินพนธ์ คศ.ม. (สาขาจิตวิทยาแนะแนว) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุชา จันท์เอม และ สุรางค์ จันท์เอม. (2518). หลักการศึกษาจิตวิทยาการสอน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แพรวพิทยา.
- สุนีย์ ชีรดากร. (2525). จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สถานสงเคราะห์หญิงปากเกร็ด.

- สุปรียา อันทิวโรทัย. (2525). ผลการใช้แบบในการพัฒนาพฤติกรรมการเรียน และทัศนคติในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนจันทร์ประดิษฐารามวิทยาคม. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุพจี เหล่าพานิช. (2541). ผลของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการกระทำผิดของเยาวชนที่กระทำผิดซ้ำในสถานฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิง บ้านปราณี กรุงเทพมหานคร. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (สาขาจิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุวิทย์ วงษ์ไฮ. (2531). การศึกษาเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตการศึกษา 10. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สำนักงานคณะกรรมการราชบัณฑิตยสถาน. (2525). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2525. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์.
- สุดฤทัย มุขยวงศา. (2523). ผลของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มโดยแนวความคิดแบบพิจารณาความเป็นจริงที่มีต่อนิสัยและทัศนคติในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. ปรินญาณิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- หรรษา แดงภักดี. (2536). ผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อคุณธรรมความมีน้ำใจนักกีฬาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดโสธรวรารามวรวิหาร จังหวัดฉะเชิงเทรา. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (สาขาจิตวิทยาแนะแนว) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อัจฉรา สุขารมณ. (2527). เอกสารประกอบคำสอนวิชาพื้นฐานจิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ .
- อำพัน ทันสม. (2535). ผลของการให้คำปรึกษาตามทฤษฎีการให้คำปรึกษา แบบเหตุผลอารมณ์ที่มีต่อทัศนคติในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเมืองสรวงวิทยา จังหวัดร้อยเอ็ด. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (สาขาจิตวิทยาแนะแนว) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- Allport, Gardow W. (1978, January). "The Handbook of Social Psychology," *The Nature of Attitudes and Attitude Change*. Massachusett : Weisley Publishing Co., 36(8) : 142.
- Bennet, Margaret E. (1963). *Guidance and Counseling in Group*. New York : McGraw-Hill Book Company.
- ✓ Birkhauser. Jhon C. (1985, July). "The Effect of Group Dynamic on Self Concept in the Elementary School Class room," *Dissertation Abstracts International*. 46(1) : 103 – A.
- Blesoe, Joseph R. (1971, November). "Factors Related to Pupil Observation Report of Teachers and Attitude Toward Their Teacher," *The Journal of Educational Research*. 65(6) : 121-122.
- Cowell M.D. and Entwistee. N.J. (1971, June). "The Relation ships Between Personality Study Attitude and Academic Achievement a Technical College," *The British of Educational Psychology*. 59(7) : 85 -89.
- Deighton, Lee C. (1971, February). "Small Group instruction," in *The Encyclopedia of Education*. New York : The Macmillan Company and Free Press. 38(16) : 197 – 204.
- ✓ Durschmidt, Barbara J. (1977, January). "Self – Actualization and the Human Potential Group Process in a Community College," *Dissertation Abstracts international*. 38(8) : 3953-A.
- Ellis, Albert. and John Whitelely. M. (1967). *The Theoretical and Empirical Foundation of Rational-Emotive Therapy*. California : Education and Supervision. 6 : 305-310.
- Edward, Allen Louis. (1957). *Techniques of Attitude Scale Construction*. New York : Appleton-Crofts.
- Hilgard, Ernest R. (1962). *Introduction to Psychology*, 3rd . New York : Harcourt, Brace and word.
- Koivo, Anne D. (1983, February). "The Relationship of Student Perception of Study Habits and Attitudes Based on Differences in Sex, Grade, and Academic Achievement," *Dissertation Abstracts International* . 43(6) : 2624-A.
- Kiesler, Charles A. and others. (1969). *Attitude Change*. New York : John Wiley and Sons.

- Lex, James Joseph. (1973, May). "Attitude Change to Seminary Students Associated with A Course in Group Dynamics," *Dissertation Abstracts International*. 33 (12) : 6093-A.
- McKellar, Carolyn Perkins. (1977, January). "The Effects of Assertive Behavior Training in College Sophomores and Graduate Students," *Dissertation Abstracts International*. 37(6) : 4145-A.
- Ottaway, A.K.G. (1966). *Learning Through Experiences*. London : Routhledge and Kengan Paul.
- Rogers, Carl R. (1970). *Encounter Groups*. New York : Harper and Row.
- Sartain, Aaron Q. and others. (1973). *Psychology Understanding Human Behavior*. 4th ed. Tokyo : McGraw – Hill Kopakusha.
- Thornburh, Hershall D. (1975, January). "Attitudinal Determinants in Holding Drop Out in School," *The Journal of Educational Research*. 68(9) : 181-185.
- Thurstone. (1964). *Attitude Theory and Measurement*. New York : John Wiley and Sons.
- Treppa, Jerry A. and Lawrence Frile. (1972, September). "Effect of Marathon Group Experience," *Journal of Counseling Psychology*. 19(8) : 466-468.
- Triandis, Harry C. (1971). *Attitude and Attitude Change*. New York : John Wiley and Sons.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.
โปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม

โปรแกรมการใช้กิจกรรมกลุ่ม

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
1	ปฐมนิเทศ	เปิดดวงใจ	เพื่อสร้างบรรยากาศที่ดี และนักเรียนได้รู้จักทำ ความคุ้นเคยซึ่งกันและกัน เพื่อให้นักเรียนทราบ รายละเอียดเกี่ยวกับ จุดมุ่งหมายและวิธีการ เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อ พัฒนาทัศนคติต่อวิชา สังคมศึกษา เพื่อให้นักเรียนทราบ ความหมายและลักษณะ ของทัศนคติต่อวิชาสังคม ศึกษา	1. ผู้วิจัยแนะนำตนเอง และให้นักเรียน แนะนำตนเองทีละคน แล้วให้นักเรียน ปฏิบัติกิจกรรม "เปิดดวงใจ" โดยมี ขั้นตอน ดังนี้ 1.1 ให้นักเรียนยืนเป็นวงกลม หันหน้าเข้าหากัน 1.2 ผู้วิจัยแจกกระดาษที่เป็นชิ้นส่วนของรูปหัวใจคนละ 1 ชิ้น แล้วให้นักเรียน หาชิ้นส่วนของรูปหัวใจมาต่อกันให้ สมบูรณ์ โดยใช้กระดาษขาวเชื่อม 1.3 เมื่อต่อรูปหัวใจได้ครบทุกคน ให้เวลาประมาณ 10 นาที ในการซักถาม ประวัติส่วนตัว 1.4 ให้นักเรียนแต่ละคู่ออกมาแนะนำ คู่ของตนให้แก่เพื่อนในห้องฟัง 1.5 เมื่อแนะนำตัวครบให้นักเรียน ช่วยกันสรุปวัตถุประสงค์และประโยชน์ ของกิจกรรมครูอธิบายเพิ่มเติม 2. เมื่อนักเรียนร่วมกิจกรรมกลุ่มรู้จักกัน แล้ว ผู้วิจัยอธิบายความหมายของการ เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม วัตถุประสงค์ ขั้นตอนในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม ความหมาย และความสำคัญของทัศนคติ ต่อวิชาสังคมศึกษา พร้อมชี้แจงการเข้าร่วมกิจกรรมครั้งต่อไป

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
				<u>การประเมินผล</u> : สังเกตความร่วมมือในการทำกิจกรรมกลุ่มของนักเรียน <u>อุปกรณ์</u> : 1. กระดาษแข็งชิ้นส่วนรูปหัวใจ 20 ชิ้น 2. กระดาษขาว
2.	เพื่อพัฒนาทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาด้านเนื้อหา	สถานการณ์จำลองเรื่องเข้าใจผิด	เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาสังคมศึกษา	1.ขั้นเตรียมการ ผู้วิจัยอธิบายวัตถุประสงค์ที่ต้องการจากสถานการณ์จำลอง เรื่อง เข้าใจผิดและนำเข้าสู่อุปกรณ์ 2. ขั้นมีส่วนร่วม ผู้วิจัยแจกเอกสาร สถานการณ์จำลองเรื่อง เข้าใจผิดให้นักเรียนและให้นักเรียน ช่วยเลือกเพื่อนออกมาแสดงตามบท สถานการณ์จำลอง 3. ขั้นวิเคราะห์ ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปตามวัตถุประสงค์และข้อคิดที่ได้รับจากสถานการณ์จำลอง พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม 4. ขั้นสรุปและประเมินผล สังเกตจากการร่วมกิจกรรม, การอภิปราย, เสนอแนะ และการสรุปผลที่ได้รับการทำกิจกรรม <u>อุปกรณ์</u> เอกสารสถานการณ์จำลองเรื่อง เข้าใจผิด

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
3.	เพื่อพัฒนา ทัศนคติ ต่อวิชา สังคม ศึกษาด้าน โครงสร้าง ความ สำคัญ ของ วิชา	อภิปราย กลุ่มเรื่อง สมชาย กับ สมหญิง	เพื่อให้นักเรียนทราบถึง โครงสร้างและความสำคัญ ของวิชาสังคมศึกษา	1. ขั้นเตรียมการ ผู้วิจัยอธิบายถึงวัตถุประสงค์ที่ต้อง จากการอภิปรายกลุ่ม เรื่อง สมชาย กับ สมหญิง และนำเข้าสู่กิจกรรม 2. ขั้นมีส่วนร่วม ผู้วิจัยแจกเอกสาร เรื่อง สมชายกับ สมหญิง และเปิดประเด็นให้นักเรียนแต่ละ กลุ่ม อภิปรายในแต่ละประเด็น 3. ขั้นวิเคราะห์ ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปตาม วัตถุประสงค์ และข้อคิดที่ได้รับจากการ อภิปรายกลุ่ม พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม 4. ขั้นสรุปและประเมินผล สังเกตจากการร่วมกิจกรรม การ เสนอความคิดเห็น และการอภิปราย ในแต่ละประเด็น และสรุปผลจากการทำ กิจกรรม <u>อุปกรณ์</u> เอกสาร เรื่อง สมชายกับ สมหญิง
4.	เพื่อพัฒนา ทัศนคติ ต่อวิชา สังคม ศึกษาด้าน ประโยชน์	เกม อย่า..... ตกขาว	เพื่อให้นักเรียนทราบถึง ประโยชน์ของวิชาสังคม ศึกษา	1. ขั้นเตรียมการ ผู้วิจัยอธิบายถึงวัตถุประสงค์ที่ ต้องการจากการเล่นเกม มีเหตุมีผลและ นำเข้าสู่กิจกรรม 2. ขั้นมีส่วนร่วม ผู้วิจัยเตรียมหนังสือพิมพ์รายวัน ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มละ 5 คน เลือกข่าวตามข้อที่กำหนดต่อไปนี้(โดย การจับฉลาก) 1.ข่าวเศรษฐกิจ

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
				2.ข่าวอาชญากรรม 3.ข่าวต่างประเทศ 4.ข่าวการเมือง ให้นักเรียนช่วยกันวิเคราะห์ ข่าวที่อ่านว่า มีประโยชน์หรือให้โทษต่อ สภาพสังคมในปัจจุบันอย่างไร พร้อมทั้ง เสนอแนะแนวทางที่เป็นประโยชน์ 3. ขั้นวิเคราะห์ ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปตาม วัตถุประสงค์ และข้อคิดที่ได้รับจากการ เล่นเกม พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม 4. ขั้นสรุปและประเมินผล สังเกตการเล่นเกม การสรุป การเสนอความคิดเห็นจากการทำกิจกรรม <u>อุปกรณ์</u> 1. เอกสารวิธีการเล่นเกม 2. หนังสือพิมพ์
5.	เพื่อพัฒนา ทัศนคติต่อ วิชาสังคม ศึกษา ด้าน ความชอบ ความพอใจ	สถานการณ์ จำลองเรื่อง เข้าใจแล้ว เพื่อน	เพื่อให้นักเรียนตระหนัก ถึงความชอบ ความพอใจ ในการเรียนวิชาสังคม ศึกษา	1. ขั้นเตรียมการ ผู้วิจัยอธิบายถึงวัตถุประสงค์ ที่ต้องการจากสถานการณ์จำลอง เรื่อง เข้าใจแล้วเพื่อน และนำเข้าสู่ กิจกรรม 2. ขั้นมีส่วนร่วม ผู้วิจัยเสนอเอกสารสถานการณ์ จำลอง เรื่อง เข้าใจแล้วเพื่อน แล้ว เสนอประเด็นให้ร่วมกันอภิปรายและ เลือกเพื่อนออกมาแสดงสถานการณ์ จำลอง 3. ขั้นวิเคราะห์ ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปตาม วัตถุประสงค์ และข้อคิดที่ได้รับจากการ

ครึ่ง ปี	ชื่อเรื่อง	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
				อภิปรายสถานการณ์จำลอง พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม 4. ขั้นสรุปและประเมินผล สังเกตจากการร่วมกิจกรรม การเสนอความคิดเห็น และการอภิปรายในแต่ละประเด็น และสรุปผลจากการทำกิจกรรม <u>อุปกรณ์</u> เอกสารสถานการณ์จำลอง เรื่อง เข้าใจแล้วเพื่อน
6.	เพื่อพัฒนาทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาด้านความสนใจเรียน	การอภิปรายกลุ่มเรื่องพยายามใหม่	เพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงผลลัพธ์ในความสนใจเรียน	1. ขั้นเตรียมการ ผู้วิจัยอธิบายถึงวัตถุประสงค์ที่ต้องการ จากการอภิปรายกลุ่มเรื่อง พยายามใหม่ และนำเข้าสู่วิจัยกิจกรรม 2. ขั้นมีส่วนร่วม ผู้วิจัยแจกเอกสารการอภิปรายกลุ่มเรื่องพยายามใหม่ แล้วเสนอประเด็นให้ร่วมกันอภิปราย 3. ขั้นวิเคราะห์ ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปถึงวัตถุประสงค์ และข้อคิดที่ได้รับจากการอภิปรายกลุ่ม พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม 4. ขั้นสรุปและประเมินผล สังเกตจากการร่วมกิจกรรม การเสนอความคิดเห็น และการอภิปรายในแต่ละประเด็น และสรุปผลจากการทำกิจกรรม <u>อุปกรณ์</u> เอกสารการอภิปรายกลุ่ม "พยายามใหม่"

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
7.	เพื่อพัฒนา ทัศนคติ ต่อวิชา สังคม ศึกษาด้าน ความสนุก ในการ เรียน	เกม “ท่อง โลกกว้าง”	เพื่อให้ นักเรียนเกิดความ สนุกและ มีความใส่ใจที่ เข้าเรียนวิชาสังคมศึกษา	1. ขั้นเตรียมการ ผู้วิจัยอภิปรายถึงวัตถุประสงค์ ที่ต้องการจากการเล่นเกม “ท่องโลก กว้าง” และนำเข้าสู่งิจกรรม 2. ขั้นมีส่วนร่วม 2.1 ผู้วิจัยพานักเรียนเข้า ห้อง Computer โดย Computer 1 เครื่อง ต่อ 2 คน 2.2 ผู้วิจัยกำหนดหัวข้อให้นักเรียน สืบค้นจากInternet โดยให้ใช้เวลา ประมาณ 30 นาที พร้อมทั้ง Print ออกมาให้พร้อม 3. ขั้นวิเคราะห์ ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปถึง วัตถุประสงค์ และข้อคิดที่ได้รับจาก การเล่นเกมพร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม 4. ขั้นสรุปและประเมินผล สังเกตจากการเข้าร่วมกิจกรรม ผลงานการเสนอความคิดเห็น และ การอภิปรายในแต่ละประเด็น และ สรุปผลการทำกิจกรรม
8.	เพื่อพัฒนา ทัศนคติ ต่อวิชาสังคม ศึกษาด้าน เตรียม อุปกรณ์ การเรียน การเตรียม ตัวให้พร้อม ต่อการเรียน	กรณี ตัวอย่าง เรื่องสุขชัย	เพื่อให้ นักเรียนเห็น ความสำคัญของการ เตรียมอุปกรณ์การเรียน การเตรียมตัวให้พร้อมต่อ การเรียน	1. ขั้นเตรียมการ ผู้วิจัยอธิบายถึงวัตถุประสงค์ที่ ต้องการ จากกรณีตัวอย่าง “สุขชัย” และนำเข้าสู่งิจกรรม 2. ขั้นมีส่วนร่วม ผู้วิจัยแจกเอกสารกรณีตัวอย่าง เรื่อง สุขชัย แล้วเปิดประเด็นให้ร่วมกัน วิเคราะห์ถึงการกระทำของสุขชัย 3. ขั้นวิเคราะห์ ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปตามวัตถุประสงค์

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
				ประสงค์ และข้อคิดที่ได้รับจากกรณีตัวอย่างของ ศุภชัย พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม 4. <u>ขั้นสรุปและประเมินผล</u> สังเกตจากการเข้าร่วมกิจกรรม การอภิปราย การวิเคราะห์ และการสรุปผลจากการเข้าร่วมกิจกรรม <u>อุปกรณ์</u> เอกสารกรณีตัวอย่างเรื่อง ศุภชัย
9.	เพื่อพัฒนาทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาด้านตั้งใจเรียน, ถามคำถาม	อภิปรายกลุ่มเรื่องสายไปแล้ว	เพื่อให้นักเรียนใส่ใจในการตั้งใจเรียน และถามคำถามในชั่วโมงเรียนวิชาสังคมศึกษา	1. <u>ขั้นเตรียมการ</u> ผู้วิจัยอธิบายถึงวัตถุประสงค์ที่ต้องการจากการอภิปรายกลุ่ม เรื่อง สายไปแล้ว และนำเข้าสู่อภิปราย 2. <u>ขั้นมีส่วนร่วม</u> ผู้วิจัยแจกเอกสาร เรื่อง สายไปแล้ว และเปิดประเด็นให้นักเรียนแต่ละกลุ่มอภิปราย ภายในกลุ่ม และสรุปออกมาแลกเปลี่ยนกันระหว่างกลุ่ม 3. <u>ขั้นวิเคราะห์</u> ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปตามวัตถุประสงค์ และข้อคิดที่ได้รับจากการอภิปรายกลุ่ม พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม 4. <u>ขั้นสรุปและประเมินผล</u> สังเกตจากการร่วมกิจกรรม การเสนอความคิดเห็น และการอภิปราย ในแต่ละประเด็น และสรุปผลจากการทำกิจกรรม <u>อุปกรณ์</u> เอกสารเรื่อง "สายไปแล้ว"

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
10.	เพื่อพัฒนาทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาด้านมาเรียนสม่ำเสมอ	บทบาทสมมติ เรื่อง ห้อง ม. 4/3	เพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงผลของการมาเรียนสม่ำเสมอ	1. ขั้นเตรียมการ ผู้วิจัยอธิบายถึงวัตถุประสงค์ที่ต้องการ จากการการเล่นบทบาทสมมติ ห้อง ม. 4/3 และนำเข้าสู่กิจกรรม 2. ขั้นมีส่วนร่วม ผู้วิจัยแจกเอกสารบทบาทสมมติ เรื่อง ห้อง ม.4/3 และเลือกนักเรียนมาเล่นบทบาทสมมติ และให้นักเรียนที่เหลือคอยตอบอธิบายว่าแต่ละคนเป็นอย่างไร 3. ขั้นวิเคราะห์ ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปตามวัตถุประสงค์ และข้อคิดที่ได้รับจากการเล่นบทบาทสมมติ พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม 4. ขั้นสรุปและประเมินผล สังเกตจากการร่วมกิจกรรม การเสนอความคิดเห็น และการอภิปรายในแต่ละประเด็น และสรุปผลจากการทำกิจกรรม <u>อุปกรณ์</u> เอกสารบทบาทสมมติ ห้อง ม. 4/3
11.	เพื่อพัฒนาทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาด้านบทบาทเรียน , ค้นคว้าเพิ่มเติม	กรณีตัวอย่าง เรื่อง "ดวงตา"	เพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงประโยชน์การบทบาทเรียนและการค้นคว้าเพิ่มเติมจากบทเรียนที่มีในวิชาสังคมศึกษา	1. ขั้นเตรียมการ ผู้วิจัยอธิบายถึงวัตถุประสงค์ที่ต้องการ จากกรณีตัวอย่าง เรื่อง "ดวงตา" และนำเข้าสู่กิจกรรม 2. ขั้นมีส่วนร่วม ผู้วิจัยแจกเอกสารกรณีตัวอย่าง เรื่อง "ดวงตา" แล้วเปิดประเด็นให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
				3. ขั้นวิเคราะห์ ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปตาม วัตถุประสงค์ และข้อคิดที่ได้รับจากการ อภิปราย กรณีตัวอย่างเรื่อง “ดวงดา” พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยสรุป เพิ่มเติม 4. ขั้นสรุปและประเมินผล สังเกตจากการร่วมกิจกรรม การ เสนอความคิดเห็น และการอภิปราย ใน แต่ละประเด็น และการสรุปผลจากการ เข้าร่วมกิจกรรม <u>อุปกรณ์</u> เอกสารกรณีตัวอย่างเรื่อง “ดวงดา”
12.	ปัจฉิมนิเทศ	ส่งต่อไป	1. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจ ถึงประโยชน์ในการใช้ กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนา ทัศนคติต่อวิชาสังคม ศึกษา 2. เพื่อให้นักเรียนสามารถ นำไปใช้ในการพัฒนา ทัศนคติต่อวิชาสังคม ศึกษา	1. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันแลกเปลี่ยน ความคิดเห็นหลังจากเข้าร่วมกิจกรรม กลุ่ม 2. ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปถึงสิ่งที่ได้จาก การเข้าร่วมกิจกรรมเพิ่มเติมหลัง อภิปราย 3. ผู้วิจัยกล่าวขอบคุณนักเรียนและกล่าว ปิดกิจกรรม การประเมินผล 1. สังเกตความสนใจในการเข้าร่วม กิจกรรมของนักเรียน 2. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็น การอภิปราย และสรุปผล

หมายเหตุ การทดลองแต่ละครั้งใช้เวลา 50 นาที

ครั้งที่ 1

ชื่อเรื่อง ปฐมนิเทศ

ชื่อกิจกรรม เปิดดวงใจ

เวลา 50 นาที

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อสร้างบรรยากาศที่ดีและนักเรียนได้รู้จักทำความคุ้นเคยซึ่งกันและกัน
2. เพื่อให้นักเรียนทราบรายละเอียดเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายและวิธีการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษา
3. เพื่อให้นักเรียนทราบความหมายและลักษณะของทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษา

อุปกรณ์ 1. กระดาษแข็งชิ้นส่วนรูปหัวใจ 20 ชิ้น
2. กระดาษขาว

วิธีการดำเนินการ

1. ผู้วิจัยแนะนำตนเอง และให้นักเรียนแนะนำตนเองที่ละคน แล้วให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรม “เปิดดวงใจ” โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1.1 ให้นักเรียนยืนเป็นวงกลมหันหน้าเข้าหากัน

1.2 ผู้วิจัยแจกกระดาษที่เป็นชิ้นส่วนของรูปหัวใจคนละชิ้น แล้วให้นักเรียนหาชิ้นส่วน

ของรูปหัวใจมาต่อกันให้สมบูรณ์ โดยใช้กระดาษขาวเชื่อม

1.3 เมื่อต่อรูปหัวใจได้ครบทุกคนให้เวลาประมาณ 10 นาที ในการซักถามประวัติส่วนตัว

1.4 ให้นักเรียนแต่ละคู่ออกมาแนะนำคู่ของตนให้แก่เพื่อนในห้องฟัง

1.5 เมื่อแนะนำตัวครบให้นักเรียนช่วยกันสรุปวัตถุประสงค์ และประโยชน์ของกิจกรรม ครูอธิบายเพิ่มเติม

2. เมื่อผู้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มรู้จักกันแล้ว ผู้วิจัยอธิบายความหมายของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม วัตถุประสงค์ ขั้นตอนในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม ความหมายและความสำคัญของทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษา พร้อมชี้แจงการเข้าร่วมกิจกรรมครั้งต่อไป

การประเมินผล สังเกตความร่วมมือการทำกิจกรรมของนักเรียน

ครั้งที่ 2

ชื่อเรื่อง	ทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาด้านเนื้อหา
ชื่อกิจกรรม	สถานการณ์จำลองเรื่อง เข้าใจผิด
เวลา	50 นาที
จุดมุ่งหมาย	เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับเนื้อหา วิชาสังคมศึกษา
อุปกรณ์	เอกสารสถานการณ์จำลอง เรื่อง “เข้าใจผิด”

วิธีการดำเนินการ

1. ขั้นเตรียมการ

ผู้วิจัยอธิบายวัตถุประสงค์ที่ต้องการ จากสถานการณ์จำลองเรื่องเข้าใจผิด และ
นำเข้าสู่กิจกรรม

2. ขั้นมีส่วนร่วม

ผู้วิจัยแจกเอกสาร สถานการณ์จำลอง เรื่องเข้าใจผิดให้นักเรียนและให้นักเรียน
ช่วยเลือกเพื่อนออกมาแสดงตามบทสถานการณ์จำลอง

3. ขั้นวิเคราะห์

ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปตามวัตถุประสงค์และข้อคิดที่ได้รับจากสถานการณ์จำลอง
พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

4. ขั้นสรุปและประเมินผล

สังเกตจากการร่วมกิจกรรม, การอภิปราย, ข้อเสนอแนะ และการสรุปผลที่ได้รับจาก
การทำกิจกรรม

2. เอกสารเรื่อง เข้าใจผิด

ตันกับต้อง เป็นนักเรียนห้อง ม.4/6 เขาทั้งสองมักจะไปไหนมาไหนด้วยกันเสมอ ทั้งสองมีส่วนคล้ายกันหลายเรื่อง สอบก็ได้คะแนนพอๆ กัน เว้นแต่ต้นชอบเรียนวิชาสังคมมาก แต่ต้องไม่ค่อยชอบเรียนวิชาสังคม

“ใกล้สอบเลขแล้ว เสาร์นี้ไปอ่านหนังสือที่บ้านเราเอาไหม” ต้นชวนต้อง

“ก็ดี เผื่อมีอะไรไม่เข้าใจจะได้ถามกันได้” ต้องรับปาก

ดังนั้นจึงไม่แปลกเลยที่คะแนนสอบเกือบทุกวิชาเขาจะได้พอๆ กัน

“พูชน์หน้าสอบสังคม ทำไงดี” ต้องบ่นให้เพื่อฟัง “ฉันขอยอมแพ้วิชานี้เลย เรียนอย่างไรก็ไม่รู้เรื่อง”

“อคติมั้ง ก็นายเคยไม่ชอบครูที่สอนสังคมตอน ม.ต้น นี่นา” ต้นแย้ง เขาพยายามหาเหตุผลร้อยแปดมาเพื่อให้ต้องรู้สึกดีกับวิชานี้

“จริงๆ นะ วิชาสังคมนี้ไม่ยากเลย ออกจะเป็นเรื่องใกล้ตัวเรามากด้วยซ้ำ” ต้นพยายามอีกครั้ง

ที่โต๊ะหินอ่อนหน้าบริเวณบ้านของต้น หลังจากที่ต้นกับต้องอ่านหนังสือวิชาเลขจบ ทั้งสองก็นั่งทบทวนทำแบบฝึกหัด ระหว่างนั้นคุณพ่อของต้นก็เดินเข้ามาหาทักทาย

“เป็นอย่างไงบ้างเด็กๆ ”

“สวัสดิ์ครับคุณพ่อ” ต้องยกมือสวัสดิ์คุณพ่อของต้น

“เดี๋ยวเที่ยงนี้ต้องอยู่ทานข้าวกันนะ ตอนนี้แม่กำลังผัดก๋วยเตี๋ยวอยู่ในครัว”

“ครับ” ต้องรับคำแล้วถามคุณพ่อของต้นว่า “คุณพ่อสบายดีไหมครับ”

“ช่วงนี้งานที่อำเภอค่อนข้างยุ่ง” พ่อของต้นตอบ พ่อของต้นเป็นนายอำเภอ “ใกล้สิ้นปีงบประมาณก็จะยุ่งเป็นธรรมดา”

คุณพ่อของต้นนั่งเล่าเรื่องงานที่อำเภอให้เด็กทั้งสองฟัง คุณพ่อเล่าเกี่ยวกับงานด้านการปกครอง ทุกวันนี้รัฐกระจายอำนาจมาสู่ท้องถิ่นมากขึ้น เด็กทั้งสองนั่งฟังด้วยความสนใจ

“อย่างนี้ประชาชนในท้องถิ่นก็มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของตนมากขึ้นสิครับ” ต้องถามอย่างสนใจ

ระหว่างที่คุณพ่อของต้นกำลังอธิบายเรื่องขั้นตอนการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เสียงคุณแม่ก็เรียกให้ทั้งหมดไปรับประทานอาหารกลางวันที่บ้าน

“ไ้วันหลังพ่อจะเล่าเรื่องอื่นๆ เกี่ยวกับการปกครองให้ฟังอีกนะ ตอนนี้ไปทานก๋วยเตี๋ยวกัน” คุณพ่อของต้นสัญญาเพราะเห็นว่าต้องสนใจ

วันต่อมาในชั่วโมงสังคม ครูอธิบายถึงโครงสร้างการบริหารระดับท้องถิ่น ก็ ยิ่งทำให้ต้องสนใจวิชานี้มากขึ้น “นี่ถ้าไม่ได้คุณพ่อของต้นมาแล้วเรื่องการทำงานที่อำเภอให้ฟังนะ เราก็ไม่คิดว่าการปกครองจะมีความสำคัญอะไรขนาดนี้ ตอนนี้เราเริ่มสนใจวิชาสังคมแล้วละสิ”

“ดีใจด้วยที่ต้องอยากเรียนวิชานี้ คุณพ่อเรายังเอ่ยปากถามถึงนายบ่อยๆ เลยว่าเมื่อไรจะมาเที่ยวบ้านอีก” ต้นรู้สึกดีใจที่ต้องสนใจวิชาสังคมมากขึ้น

“เราหวังว่าสอบคราวนี้นายคงทำคะแนนได้ดีขึ้นนะ” ต้นพูดต่อ

“อือ..” ต้องรับคำ แต่ยังไม่มั่นใจในการสอบ

หลายวันต่อมา ในชั่วโมงสังคม อาจารย์ประกาศผลการสอบที่นักเรียนสอบไปเมื่อวันพุธ ปรากฏว่าต้นกับต้องได้คะแนนมากที่สุดในห้อง อาจารย์ชมว่าต้องสามารถอธิบายโครงสร้างและบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานปกครองระดับท้องถิ่นได้ดีมาก

“เราไม่อยากจะเชื่อเลย” ต้องบอกกับต้น

“เห็นหรือยังล่ะว่าวิชาสังคมไม่ได้ยากอย่างที่นายคิด” ต้นยิ้ม

“เสาร์นี้เราไปเที่ยวบ้านนายอีกนะ เราจะไปขอบคุณคุณพ่อนายด้วย” ต้องบอกด้วยน้ำเสียงดีใจ

ตอนนี้ต้องเข้าใจแล้วว่าวิชาสังคมเป็นวิชาที่ไม่ยากอย่างที่คิด แต่มันยังมีความเกี่ยวข้องกับตัวเราอีกด้วย ในที่สุดวิชาสังคมก็ไม่ได้เป็นยาขมสำหรับต้องอีกเลย.

ครั้งที่ 3

ชื่อเรื่อง	ทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาด้านโครงสร้าง, ความสำคัญของวิชา
ชื่อกิจกรรม	อภิปรายกลุ่มเรื่อง สมชาย กับ สมหญิง
เวลา	50 นาที
จุดมุ่งหมาย	เพื่อให้นักเรียนทราบถึงโครงสร้างและความสำคัญของวิชาสังคมศึกษา
อุปกรณ์	เอกสารเรื่องสมชายกับสมหญิง

วิธีดำเนินการ

1. **ขั้นเตรียมการ**
ผู้วิจัยอธิบายถึงวัตถุประสงค์ที่ต้องการจากการอภิปรายกลุ่มเรื่องสมชายกับสมหญิง และนำเข้าสู่กิจกรรม
2. **ขั้นมีส่วนร่วม**
ผู้วิจัยแจกเอกสารเรื่องสมชาย กับสมหญิง และเปิดประเด็นให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม อภิปรายในแต่ละประเด็น
3. **ขั้นวิเคราะห์**
ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปตามวัตถุประสงค์ และข้อคิดที่ได้รับจากการอภิปรายกลุ่ม พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม
4. **ขั้นสรุปและประเมินผล**
สังเกตจากการร่วมกิจกรรม การเสนอความคิดเห็น และการอภิปรายในแต่ละประเด็น และสรุปผลจากการทำกิจกรรม

3. เอกสารเรื่อง สมชาย กับ สมหญิง

สมชายและสมหญิง เป็นนักเรียนชั้น ม.4/2 ในโรงเรียนมัธยมแห่งหนึ่ง สมชายมักจะนอนตื่นสายเป็นประจำ ทำให้เขามาโรงเรียนไม่ทัน โดยเฉพาะวิชาสังคมสมชายแทบจะมาเรียนไม่ทันเลย แต่สมชายก็ไม่ได้ใส่ใจ เพราะเขาคิดว่าเขาสามารถมาสอบซ่อมเอาที่หลังก็ได้ เขาจึงปล่อยปละละเลย จนอาจารย์ต้องบอกให้เพื่อนๆ มาเตือนสมชายไม่ให้ขาดเรียนบ่อย สมชายก็ยังคงไม่สนใจ และยังขาดเรียนวิชาสังคมอยู่บ่อยๆ การที่สมชายขาดเรียนวิชาสังคมบ่อยๆ นั้น ทำให้เขาเรียนตามเพื่อนๆ ไม่ทัน เขาก็เลยไม่สนใจวิชานี้เลย

ส่วน สมหญิง ไม่เคยขาดเรียนเลย โดยเฉพาะวิชาสังคม เพราะรู้ว่าเป็นวิชาบังคับ นักเรียนที่จะจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจะต้องสอบผ่านวิชาบังคับด้วย สมหญิงเคยมาเตือนสมชายอยู่บ่อยครั้ง แต่ก็ไม่เป็นผล

เมื่อใกล้วันสอบปลายภาคเรียน อาจารย์เรียกสมชายเข้าพบ และบอกให้เขารู้ตัวว่าเขาหมดสิทธิ์สอบ เพราะเขามีเวลาเรียนไม่ถึงร้อยละ 80 อาจารย์จึงบอกให้สมชายหาเวลามาเรียนนอกตาราง จะได้มีเวลาพอที่จะสอบ สมชายมาเรียนนอกตารางได้ 1 – 2 วัน ก็ไม่มาเรียนอีก อาจารย์จึงจนปัญญาที่จะช่วย เพราะเห็นว่านักเรียนโตะแล้ว ควรจะมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ของตนเอง ไม่จำเป็นที่จะต้องมาเตือนกับบ่อยๆ ได้แต่รอว่าเมื่อไรสมชายจะสำนึกและปรับปรุงตัว

แล้ววันสอบปลายภาคเรียนก็มาถึง มีเพียงสมชายคนเดียวที่ไม่ได้เข้าสอบ ผลสอบที่ออกมาเพื่อนๆ ของสมชายต่างก็สามารถสอบผ่านและเก็บหน่วยกิตวิชาสังคมได้ สมชายยังคงไม่สำนึก เขาคิดว่าแค่วิชาสังคมเพียงวิชาเดียวคงไม่มีผลอะไร เขาคงจบชั้นมัธยมปลายพร้อมเพื่อนๆ

เมื่อขึ้นชั้น ม.5 และ ม.6 สมชายยังมาโรงเรียนสายเหมือนเคย และยังคงขาดเรียนวิชาสังคมอยู่เป็นประจำ อาจารย์ที่ปรึกษาเห็นว่าเขาจะเรียนไม่จบตามหลักสูตร จึงได้เรียกสมชายเข้าพบอีกหลายครั้ง แต่สมชายก็คิดว่าอาจารย์คงขู่เพื่อให้เขากลับ

สมหญิงพยายามเข้ามาเตือนสมชายอีกหลายครั้งด้วยความเป็นห่วงกลัวว่าสมชายจะไม่จบพร้อมเพื่อนๆ แต่สมชายก็ไม่ใส่ใจกลับมาถามความหวังดีของเพื่อนเป็นความน่าเบื่อ น่ารำคาญ และรู้สึกไม่พอใจที่สมหญิงมาเตือนเขาบ่อยๆ และแล้ววันที่นักเรียนห้องนี้จะต้องสอบเป็นภาคเรียนสุดท้ายก็มาถึง เป็นการสอบเพื่อจะจบการศึกษาชั้นมัธยมปลาย ทุกคนสามารถทำข้อสอบได้ หลายคนเริ่มคุยกันถึงงานเลี้ยงปัจฉิมนิเทศ นักเรียนแบ่งกลุ่มกันจัดเพื่อจัดการแสดงของห้อง บางคนรู้สึกตื่นเต้น บางคนรู้สึกใจหายที่จะต้องจากเพื่อนๆ บางคนก็วาดฝันถึงอนาคตว่าจะต้องเข้าเรียนต่อในมหาวิทยาลัยที่ตนเองต้องการให้ได้ สมชายก็เช่นกันเขาคิดถึงมหาวิทยาลัยที่เขาต้องการเข้าเรียนต่อ

หลังจากวันสอบผ่านไป อาจารย์ฝ่ายวิชาการเรียกตัวสมชายเข้าพบ และแจ้งให้สมชายทราบว่าเขาเรียนไม่จบตามหลักสูตร เพราะวิชาสังคมที่เป็นวิชาบังคับนั้น สมชายติดมส. มาเกือบตลอด และสมชายก็ไม่เคยมาเรียนเพื่อเก็บเวลาเพิ่มเลย พอสมชายรู้ เขาก็ตกใจและเริ่มสำนึกผิด ตลอดเวลา 3 ปี เขาไม่เคยสนใจเรียนวิชาสังคมเลย เขาคิดถึงเพื่อนๆ ที่มาเดือน โดยเฉพาะสมหญิง เขามักจะแสดงที่ทำไม่พอใจเสมอๆ

เมื่อเพื่อนๆ ในห้องทราบข่าวของสมชายก็เสียใจ สมชายไม่ได้มางานเลี้ยงปัจฉิมนิเทศ เขารู้สึกละอายใจและไม่กล้ามาพบหน้าเพื่อนๆ สมชายต้องมาเรียนนอกตารางวิชาสังคมอีก 1 ปีการศึกษา เขาจึงจะสามารถจบตามหลักสูตรได้ เขาเสียเวลาไป 1 ปี เขาสำนึกถึงเวลาที่ต้องสูญเสียไป เขาคิดถึงสิ่งที่อาจารย์และเพื่อนๆ คอยเตือน เขาคิดว่าถ้าหากเขาสามารถย้อนเวลากลับไปเขาจะเชื่อในสิ่งที่อาจารย์และเพื่อนๆ เตือน

ครั้งที่ 4

ชื่อเรื่อง	ทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาด้านประโยชน์ของวิชาสังคมศึกษา
ชื่อกิจกรรม	เกม “อย่า.....ตกข่าว”
เวลา	50 นาที
จุดมุ่งหมาย	เพื่อให้นักเรียนทราบถึงประโยชน์ของวิชาสังคมศึกษา
อุปกรณ์	1. เอกสารวิธีการเล่นเกม 2. หนังสือพิมพ์

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นเตรียมการ

ผู้วิจัยอธิบายถึงวัตถุประสงค์ที่ต้องการจากการเล่นเกมมีเหตุมีผลและนำเข้าสู่

กิจกรรม

2. ขั้นมีส่วนร่วม

2.1 ผู้วิจัยเตรียมหนังสือพิมพ์รายวัน

2.2 ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มละ 5 คน เลือกข่าวตามข้อที่กำหนดต่อไปนี้
(โดยการจับฉลาก)

1. ข่าวเศรษฐกิจ
2. ข่าวอาชญากรรม
3. ข่าวต่างประเทศ
4. ข่าวการเมือง

2.3 ให้นักเรียนช่วยกันวิเคราะห์ข่าวที่อ่านว่า มีประโยชน์หรือให้โทษต่อสภาพสังคมในปัจจุบันอย่างไร พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางที่เป็นประโยชน์

3. ขั้นวิเคราะห์

ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปตามวัตถุประสงค์ และข้อคิดที่ได้รับจากการเล่นเกม พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

4. ขั้นสรุปและประเมินผล

สังเกตจากการเล่นเกม การสรุป การเสนอความคิดเห็นจากการทำกิจกรรม

ครั้งที่ 5

ชื่อเรื่อง	ทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาด้านความชอบ ความพอใจในการเรียน วิชาสังคมศึกษา
ชื่อกิจกรรม	สถานการณ์จำลอง เรื่อง เข้าใจแล้วเพื่อน
เวลา	50 นาที
จุดมุ่งหมาย	เพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงความชอบ ความพอใจในการเรียน วิชาสังคมศึกษา
อุปกรณ์	เอกสารสถานการณ์จำลอง เรื่องเข้าใจแล้วเพื่อน

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นเตรียมการ

ผู้วิจัยอธิบายถึงวัตถุประสงค์ที่ต้องการจากสถานการณ์จำลองเรื่องเข้าใจแล้วเพื่อน และนำเข้าสู่งิจกรรม

2. ขั้นมีส่วนร่วม

ผู้วิจัยเสนอเอกสารสถานการณ์จำลอง เรื่อง เข้าใจแล้วเพื่อน แล้วเสนอประเด็นให้ร่วมกันอภิปราย และเลือกเพื่อนออกมาแสดงตามสถานการณ์จำลองเรื่องเข้าใจหลังเพื่อน

3. ขั้นวิเคราะห์

ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปถึงวัตถุประสงค์ และข้อคิดที่ได้รับจากการอภิปรายสถานการณ์จำลอง พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

4. ขั้นสรุปและประเมินผล

สังเกตจากการร่วมกิจกรรม การเสนอความคิดเห็น และการอภิปรายในแต่ละประเด็น และสรุปผลจากการทำกิจกรรม

5. เอกสารเรื่อง เข้าใจแล้วเพื่อน

“มนุษย์เป็นสัตว์สังคม มนุษย์จึงจำเป็นต้องสร้างวัฒนธรรมและบรรทัดฐานในการอยู่ร่วมกันในสังคม นักเรียนจึงจำเป็นต้องตระหนักถึงความสำคัญของวิชาสังคม ครูขอให้นักเรียนไปศึกษาเพิ่มเติมจากเอกสารที่ครูแจกให้ นะคะ” เสียงอาจารย์กำลังอธิบายถึงความจำเป็นที่นักเรียนต้องเรียนวิชาสังคมให้นักเรียนชั้น ม.4/4 ฟัง

“นักเรียนคะ เราลองมาสร้างสังคมของนักเรียนห้อง ม.4/4 กัน โดยให้นักเรียนช่วยกันสร้างวัฒนธรรมประจำห้อง ตลอดจนกติกาการอยู่ร่วมกันในห้องเรียน จากนั้นประมาณ 1-2 เดือนครูจะให้นักเรียนอภิปรายเกี่ยวกับสังคมของห้องเรากันนะคะ”

หลังจากหมดชั่วโมงสังคม หัวหน้าห้องก็เรียกเพื่อนๆ ในห้องประชุมร่วมกันเพื่อทำงานตามที่อาจารย์มอบหมาย หัวหน้าห้องพยายามให้เพื่อนๆ ร่วมกันแสดงความคิดเห็น แต่ทุกคนก็ยังไม่มีความสนใจพอ ในที่สุดหัวหน้าห้องจึงให้เพื่อนๆ ทุกคนกลับไปค้นคว้าหาข้อมูลมาใหม่ จากนั้นวันรุ่งขึ้นตอนเที่ยงจะเรียกประชุมกันอีกครั้ง

วันรุ่งขึ้น หลังจากที่นักเรียนห้อง ม.4/4 รับประทานอาหารกลางวันแล้ว ก็มาประชุมกันที่ห้องเรียน คราวนี้ทุกคนช่วยกันเสนอแนะเพื่อให้งานสำเร็จ ทุกคนรู้สึกพอใจที่ตนเองได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของห้อง ห้อง ม.4/4 สามารถสร้างวัฒนธรรมประจำห้อง คือ ให้นักเรียนชายแสดงความเป็นสุภาพบุรุษ ทุกคนต้องช่วยเหลือพึ่งพาอาศัยกัน ส่วนนักเรียนหญิงก็ต้องเรียบร้อยเป็นกุลสตรี ทุกคนจะแสดงการทักทายกันทุกเช้าด้วยการไหว้ ส่วนกติกาของห้องก็เช่น ตั้งใจเรียน รักษาความสะอาด เป็นต้น

2 เดือนต่อมา อาจารย์ให้นักเรียนอภิปรายถึงสังคมของห้อง ม.4/4 นักเรียนผลัดกันอภิปรายถึงประเด็นปัญหาต่างๆ โดยเปรียบเทียบกับสังคมภายนอก การอภิปรายสร้างความพอใจให้แก่อาจารย์เป็นอย่างมาก อาจารย์ถึงกับมอบรางวัลและประกาศให้เป็น “สังคมตัวอย่าง” รางวัลที่ห้อง ม.4/4 ได้รับนี้ทำให้นักเรียนทุกคนภูมิใจมาก

หลังจากนั้นอาจารย์ก็ให้นักเรียนนำเอาเนื้อหาวิชาสังคมที่เรียน ไปเปรียบเทียบกับสภาพจริง จัดทำเป็นโครงงานต่างๆ นอกจากนี้ยังได้เชิญวิทยากรมาให้ความรู้แก่นักเรียน หรือแม้แต่การจัดกิจกรรมทัศนศึกษา ทำให้นักเรียนยังรู้สึกสนุกและชอบเรียนวิชาสังคมมากขึ้น นักเรียนมีความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของวิชานี้

การที่อาจารย์สอนให้นักเรียนได้นำความรู้จากสิ่งที่เรียนมาปฏิบัติจริง และสร้างให้นักเรียนเกิดความรู้สึกว่าวิชาสังคมเป็นวิชาที่ใกล้ตัว นักเรียนสามารถนำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ ทำให้นักเรียนเกิดความสุขที่จะเรียนรู้ ซึ่งทำให้ผลการเรียนของนักเรียนทุกคนในห้อง ม.4/2 ออกมาสูงกว่าเกณฑ์ที่อาจารย์กำหนดไว้ และนักเรียนทุกคนก็มีความสุขในการเรียนวิชาสังคม.

ครั้งที่ 6

ชื่อเรื่อง	ทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาด้านความสนใจเรียน
ชื่อกิจกรรม	การอภิปรายกลุ่มเรื่อง “พยายามใหม่”
เวลา	50 นาที
จุดมุ่งหมาย	เพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงผลลัพธ์ในความสนใจเรียน
อุปกรณ์	เอกสารการอภิปรายกลุ่ม “พยายามใหม่”

วิธีการดำเนินการ

1. **ขั้นเตรียมการ**
ผู้วิจัยอธิบายถึงวัตถุประสงค์ที่ต้องการจากการอภิปรายกลุ่ม เรื่อง พยายามใหม่ และนำเข้าสู่กิจกรรม
2. **ขั้นมีส่วนร่วม**
ผู้วิจัยแจกเอกสารการอภิปรายกลุ่ม “พยายามใหม่” แล้วเสนอประเด็นให้ร่วมกันอภิปราย
3. **ขั้นวิเคราะห์**
ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปถึงวัตถุประสงค์ และข้อคิดที่ได้รับจากการอภิปรายกลุ่ม พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม
4. **ขั้นสรุปและประเมินผล**
สังเกตจากการเข้าร่วมกิจกรรม การเสนอความคิดเห็น และการอภิปรายในแต่ละประเด็น และสรุปผลจากการทำกิจกรรม

6. เอกสารเรื่อง พยายามใหม่

หลังจากที่โรงเรียนประกาศผลสอบปลายภาคเรียนที่ 1 แล้ว ปรากฏว่าเด็กชายนิติ ได้คะแนนวิชาสังคมน้อยที่สุดในห้อง

นิติเป็นนักเรียนชั้น ม.2/1 โรงเรียนมัธยมแห่งหนึ่ง นิติไม่ชอบเรียนวิชาสังคม ศึกษาตั้งแต่อยู่ตอนเรียนอยู่ ม.1 แล้ว เพราะเนื้อหาเยอะ เข้าใจยาก และเกิดความรู้สึกว่าเป็น เรื่องไกลตัว

นิตินั่งซึมหลังจากที่รู้คะแนนสอบ

“ไม่เป็นไรหรอก สอบคราวหน้านายก็ตั้งใจใหม่ เดี่ยวพวกเราช่วยกันเอง” สมเดชเพื่อน ของนิติเข้ามาปลอบใจเพื่อนหลังจากที่เห็นเพื่อนซึมเมื่อรู้ผลสอบ

“ขอบใจนายมากนะ แต่เรา...”

“มันใจหน้อยสิ เรว่านายต้องทำได้ เห็นวิชาอื่นๆ นายก็สอบได้คะแนนดีนี่นา” สมเดชพูดให้กำลังใจเพื่อน

“เราไม่ค่อยชอบวิชานี้”

“เรว่านายยังไม่ตั้งใจเรียนวิชานี้เต็มที่มากกว่า”

เมื่อเปิดภาคเรียนที่ 2 สมเดชพยายามช่วยนิติทบทวนบทเรียนอยู่เสมอ นอกจากสมเดชแล้วยังมีเพื่อนๆ ในห้องอีกหลายคนผลัดเปลี่ยนกันมาเพื่อช่วยกันอธิบายบทเรียนให้นิติ ตอนนี้นิติเริ่มมีกำลังใจในการเรียนวิชาสังคมมากขึ้น เขาเริ่มเข้าใจเนื้อหา ผลการทดสอบเก็บคะแนนย่อยเขาก็สามารถทำคะแนนได้ดีขึ้น

“เห็นไหมนายได้คะแนนดีขึ้นแล้ว วิชาสังคมไม่ได้ยากเลย ขอเพียงแต่นายมีความตั้งใจ” สมเดชพยายามพูดให้กำลังใจเพื่อนทุกครั้งที่มีโอกาส

“ขอบใจพวกนายมากนะ ที่ทำให้เราเกิดความมั่นใจมากขึ้น”

“คนเรานั้นก็ต้องมีการผิดพลาดกันได้ ขึ้นอยู่ว่าเราจะใช้ประโยชน์จากความผิดพลาดนั้นอย่างไร ถ้าเราสามารถนำความผิดพลาดมาเป็นบทเรียนไว้เตือนใจตนเอง ก็ถือว่าการคิดที่ถูกทางแล้ว อย่างนายก็นำเอาผลสอบมาเป็นตัวกระตุ้นให้นายมีความตั้งใจมากขึ้น”

“ตอนแรกเราก็เสียใจนะที่เราทำไม่ได้ แต่เราก็มีเพื่อนดี ๆ อย่างพวกนายที่คอยให้กำลังใจ ให้คำแนะนำ และที่สำคัญพวกนายคอยอธิบายบทเรียนให้เราฟังบ่อย ๆ”

“ตอนนี้นายยังคิดอยู่หรือเปล่านั้นว่าวิชาสังคมยาก” สมเดชถาม

“มันก็มีบ้างนะ แต่เราก็พยายามมากขึ้น อะไรที่ไม่เข้าใจก็ถามอาจารย์ ถามเพื่อนๆ”

นิติตอบ

หลังจากสอบปลายภาคเรียนที่ 2 คราวนี้ผลสอบวิชาสังคมของนิติก็ดีขึ้น ส่วนหนึ่งเป็นเพราะเขาตั้งใจเรียนมากขึ้น อีกส่วนหนึ่งก็เพราะเขาได้คำแนะนำดีๆ จากเพื่อนๆ นั่นเอง.

ครั้งที่ 7

ชื่อเรื่อง	ทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาด้านความสนุกในการเรียน
ชื่อกิจกรรม	เกม “ห้องโลกกว้าง”
เวลา	50 นาที
จุดมุ่งหมาย	เพื่อให้นักเรียนเกิดความสนุกในการเรียนวิชาสังคมศึกษา

วิธีการดำเนินการ

1. ขั้นเตรียมการ

ผู้วิจัยอธิบายถึงวัตถุประสงค์ที่ต้องการจากการเล่นเกม “ห้องโลกกว้าง” และนำเข้าสู่ กิจกรรม

2. ขั้นมีส่วนร่วม

2.1 ผู้วิจัยพานักเรียนเข้าห้อง Computer โดยใช้ Computer 1 เครื่อง ต่อ 2 คน

2.2 ผู้วิจัยกำหนดหัวข้อให้นักเรียนสืบค้นจาก Internet โดยให้ใช้เวลาประมาณ 30 นาที พร้อมทั้ง Print ออกมาให้พร้อม

3. ขั้นวิเคราะห์

ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปถึงวัตถุประสงค์ และข้อคิดที่ได้รับจากการเล่นเกม พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

4. ขั้นสรุปและประเมินผล

สังเกตจากการเข้าร่วมกิจกรรม ผลงานการเสนอความคิดเห็น และการอภิปรายในแต่ละประเด็น และสรุปผลการทำกิจกรรม

ครั้งที่ 8

ชื่อเรื่อง	ทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาด้านการเตรียมอุปกรณ์การเรียน พร้อมต่อการเรียน
ชื่อกิจกรรม	กรณีตัวอย่าง เรื่อง สุขชัย
เวลา	50 นาที
จุดมุ่งหมาย	เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการเตรียมอุปกรณ์การเรียน การเตรียมตัวให้พร้อมต่อการเรียน
อุปกรณ์	เอกสารกรณีตัวอย่างเรื่อง สุขชัย

วิธีการดำเนินการ

1. **ขั้นเตรียมการ**
ผู้วิจัยอธิบายถึงวัตถุประสงค์ที่ต้องการจากกรณีตัวอย่าง “สุขชัย” และนำเข้าสู่กิจกรรม
2. **ขั้นมีส่วนร่วม**
ผู้วิจัยแจกเอกสารกรณีตัวอย่าง เรื่อง “สุขชัย” แล้วเปิดประเด็นให้ร่วมกันวิเคราะห์ถึงการกระทำของสุขชัย
3. **ขั้นวิเคราะห์**
ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปถึงวัตถุประสงค์ และข้อคิดที่ได้จากกรณีตัวอย่างของสุขชัย พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม
4. **ขั้นสรุปและประเมินผล**
สังเกตจากการเข้าร่วมกิจกรรม การอภิปราย การวิเคราะห์ และการสรุปผลจากการเข้าร่วมกิจกรรม

8. เอกสารเรื่อง ศุภชัย

“พรุ่งนี้นักเรียนอย่าลืมนำหนังสือแผนที่มาเรียนด้วยนะคะ เพราะเราจะเรียนกันเรื่องทวีปของเรา” อาจารย์สุจิตรา กำลังมอบหมายงานให้นักเรียนชั้น ม.2

“นักเรียนควรจะอ่านบทที่ 2 มาล่วงหน้าด้วยนะคะ เตรียมตัวอ่านมา เราจะได้เรียนรู้ได้เร็วขึ้น มีใครจะถามอะไรเพิ่มเติมไหมคะ .. ถ้าไม่มีวันชั่วโมงนี้พอแค่นี้ก่อนนะคะ”

วันรุ่งขึ้นศุภชัยกับเพื่อนอีก 2 คน ไม่ได้นำหนังสือแผนที่มา อาจารย์จึงดักเตือนและหักคะแนนนักเรียนทั้ง 3 คน

ศุภชัยไม่ค่อยใส่ใจในการเรียนและมักจะลืมหนังสือมาเรียนเป็นประจำ อย่างในชั่วโมงศิลปะ ศุภชัยก็ไม่มีอุปกรณ์วาดเขียนมาเรียน จึงต้องรบกวนยืมของเพื่อนๆ หรือแม้แต่ในชั่วโมงพลศึกษา บางครั้งศุภชัยก็ไม่แต่งชุดพลศึกษาเรียน พฤติกรรมของศุภชัยสร้างความเอือมระอาให้แก่อาจารย์แทบทุกคน เพื่อนๆ ของศุภชัยก็เช่นกัน พวกเขารู้สึกเบื่อหน่ายกับเสียงคำหยาบของอาจารย์ทุกคนที่มักจะตำหนิในต้นชั่วโมงเรียน ซึ่งเป็นการทำลายบรรยากาศในการเรียนของเพื่อนๆ

หลายวันต่อมาในชั่วโมงวิทยาศาสตร์ อาจารย์ให้นักเรียนทุกคนนำตัวอย่างน้ำผลไม้มาคนละ 1 ชนิด เพื่อที่จะนำมาทดลองเปรียบเทียบปริมาณวิตามินซี ปรากฏว่าศุภชัยเป็นนักเรียนเพียงคนเดียวที่ไม่ได้นำน้ำผลไม้มา ไม่มีเพื่อนคนไหนในห้องให้ศุภชัยเข้ากลุ่มทดลองด้วย เพราะรู้สึกเบื่อกับพฤติกรรมของเขา ที่มักจะยืมของเพื่อนๆ เอาเปรียบเพื่อนๆ อยู่เสมอ

วันหนึ่งอาจารย์ที่ปรึกษาเรียกศุภชัยเข้าพบและดักเตือนว่าเขาถูกหักคะแนนหลายครั้งจนบางวิชาเขาอาจจะสอบไม่ผ่าน อาจารย์พยายามให้โอกาสเขาปรับปรุงตัว เอาใจใส่ในการเรียนให้มากขึ้น เตรียมอุปกรณ์ต่างๆ ให้พร้อมที่จะเรียน จะได้ไม่ต้องถูกหักคะแนนอีก

ศุภชัยยังคงลืมหนังสือเรียน อุปกรณ์การเรียน เหมือนเคย เขายังไม่เห็นความสำคัญของคะแนนที่ถูกตัดไป เพราะเขาคิดว่าถูกตัดครั้งละไม่กี่คะแนนคงไม่มีผล

“เดี๋ยวตอนใกล้สอบ เราก็อ่านหนังสือเยอะๆ ทำคะแนนดีๆ ก็สอบผ่านเอง” เขายังคงคิดแบบเดิม

ใกล้สอบปลายภาค ศุภชัยเริ่มอ่านหนังสือ ทบทวนตำรา โดยยิ้มสมุดจดงานของเพื่อนไปดูบ้าง ยืมแบบฝึกหัดของเพื่อนไปลอกบ้าง เขามั่นใจว่าเขาจะสามารถทำข้อสอบได้ทุกวิชา

หลังจากที่สอบเสร็จ ศุภชัยรู้ตัวว่าเขาสามารถทำข้อสอบได้ เขาคิดว่าเขาคงจะสอบผ่านเหมือนกับทุกเทอม เขารู้สึกสบายใจ

“เป็นอย่างไรล่ะ ทำข้อสอบได้ไหม” เพื่อนคนหนึ่งของศุภชัยถามขึ้น

“สบายมาก ที่อ่านมาออกหลายข้อเลย” ศุภชัยตอบด้วยความมั่นใจ

วันประกาศผลสอบมาถึง อาจารย์ที่ปรึกษาขมนักเรียนว่าสามารถสอบได้คะแนนดีกันเกือบทุกคน แม้แต่ศุภชัย เขาสามารถทำคะแนนสอบได้ดี แต่ว่าเขาสอบตกหลายวิชา นั้นเป็นเพราะเขามีคะแนนเก็บไม่พอ เขาถูกหักคะแนนไปมากจนคะแนนสอบก็ช่วยอะไรเขาไม่ได้

ศุภชัยเสียใจมากที่รู้ว่าเขาสอบตก เขาเริ่มเห็นความสำคัญของคะแนนที่ถูกตัดไป แม้ว่าในแต่ละครั้งจะถูกตัดคะแนนไปไม่มาก แต่เมื่อนำมารวมกันก็ทำให้เขาเสียคะแนนโดยไม่จำเป็น

ครั้งที่ 9

ชื่อเรื่อง	ทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาด้านตั้งใจเรียน, ถ้ามคำถาม
ชื่อกิจกรรม	อภิปรายกลุ่มเรื่อง สายไปแล้ว
เวลา	50 นาที
จุดมุ่งหมาย	เพื่อให้นักเรียนใส่ใจในการตั้งใจเรียน และถ้ามคำถามในชั่วโมงเรียน วิชาสังคมศึกษา
อุปกรณ์	เอกสารเรื่อง สายไปแล้ว

วิธีการดำเนินการ

1. ขั้นเตรียมการ

ผู้วิจัยอธิบายถึงวัตถุประสงค์ที่ต้องการจากการอภิปรายกลุ่มเรื่อง สายไปแล้ว
และนำเข้าสู่อภิปราย

2. ขั้นมีส่วนร่วม

ผู้วิจัยแจกเอกสารเรื่อง สายไปแล้ว และเปิดประเด็นให้นักเรียนแต่ละกลุ่มอภิปราย
ภายในกลุ่ม และสรุปออกมาแลกเปลี่ยนกันระหว่างกลุ่ม

3. ขั้นวิเคราะห์

ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปถึงวัตถุประสงค์ และข้อคิดที่ได้จากการร่วมกัน
อภิปรายกลุ่มเรื่อง สายไปแล้ว พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

4. ขั้นสรุปและประเมินผล

สังเกตจากการเข้าร่วมกิจกรรม การอภิปราย การเสนอความคิดเห็น และการ
สรุปผลการเข้าร่วมกิจกรรม

9. เอกสาร เรื่อง สายไปแล้ว

"ดังนั้นการจัดระเบียบทางสังคมจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งสำหรับทุกสังคม เพื่อความเป็นอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข และสร้างความเจริญก้าวหน้าให้เกิดขึ้นแก่สังคม เอาล่ะครูขอจบบทเรียนนี้เพียงเท่านี้ละครับ มีนักเรียนคนไหนจะถามอะไรไหมครับ ?"

"มีใครยังสงสัยประเด็นไหนบ้าง" อาจารย์ประชมถามนักเรียนห้อง ม.4/9

"ถ้าไม่มีใครถาม พรุ่งนี้เราจะสอบกันนะครับ .. สำหรับวันนี้พอแค่นี้ก่อน"

หลังจากที่อาจารย์ประชมออกจากห้องไปแล้วนักเรียนก็เริ่มคุยกัน

"นี่ตุ๊ก ฉันมัวแต่นั่งเหม่อจึงเรียนไม่รู้เรื่องเลย แล้วเธอล่ะ?" แก้วหันไปถามเพื่อน

"ไม่เลย เราไม่ได้ฟังอาจารย์เลย เรากำลังลอกการบ้านเลขอยู่ ยังลอกไม่เสร็จเลย แต่ช่วงเอะเดียวเราก็ไปอ่านในหนังสือก็คงเข้าใจมั้ง" ตุ๊กตอบเพื่อนแล้วรีบลอกการบ้านต่อ

วันรุ่งขึ้นในชั่วโมงสังคม ก่อนสอบอาจารย์ถามนักเรียนอีกครั้งถึงประเด็นที่นักเรียนบางคนอาจยังไม่เข้าใจ แต่ก็ไม่มีใครถาม

"นี่แก้ว เธออ่านหนังสือมาแล้วหรือ" ตุ๊กแอบกระซิบถามแก้ว

"ยังเลย .. แล้วเธอล่ะ" แก้วส่ายหน้า ตุ๊กก็ส่ายหน้าบ้าง

ในข้อสอบอาจารย์ให้นักเรียนอธิบายความหมายของคำหลายคำในบทเรียนที่ได้สอนไปเมื่อวาน นักเรียนส่วนมากตอบคำถามไม่ได้ เพราะไม่ตั้งใจเรียน และไม่ได้อ่านหนังสือทบทวน

เมื่อผลสอบออกมา อาจารย์จึงถามนักเรียนถึงสาเหตุที่คะแนนไม่ดี แต่ก็ไม่มีนักเรียนคนใดบอกเหตุผลอาจารย์ ทุกคนได้แต่นั่งเงียบ

วันต่อมาอาจารย์สอนเรื่อง ลักษณะของสังคมไทย โดยพยายามยกตัวอย่างจากเหตุการณ์ในหนังสือพิมพ์ แต่ก็มึ้นักเรียนหลายคนไม่ตั้งใจเรียน แอบคุยกันบ้าง นั่งเหม่อลอยบ้าง รวมถึงแก้วกับตุ๊กที่ยังคงไม่ตั้งใจเรียน เมื่อใกล้หมดชั่วโมง อาจารย์ก็ให้นักเรียนถามคำถามเกี่ยวกับบทเรียนจะได้อธิบายซ้ำ แต่ก็ไม่มีใครถามอะไร เพราะนักเรียนไม่ตั้งใจเรียนจึงไม่รู้ว่าจะถามอะไร

"ถ้าอย่างนั้น ครูขอให้นักเรียนแต่ละไปทำรายงานเปรียบเทียบลักษณะของชุมชนชนบท - ชุมชนเมืองในสังคมไทย ส่งวันศุกร์หน้า"

นักเรียนหลายคนเริ่มกังวลในรายงานที่อาจารย์สั่ง พยายามไปค้นในหนังสือเล่มต่างๆ แต่ก็หาไม่พบ เพราะไม่รู้ว่าเริ่มจะหาอย่างไร แต่ก็ไม่มีใครไปถามอาจารย์

เมื่อวันกำหนดส่งรายงานมาถึง ปรากฏว่าทั้งห้องมีนักเรียนส่งรายงานเพียง 6 คน แถมรายงานทั้ง 6 เล่มที่ส่งมาก็ไม่มีเล่มไหนทำได้ถูกต้อง อาจารย์จึงถามนักเรียนถึงสาเหตุที่

นักเรียนไม่สามารถทำรายงานได้ แต่ก็ไม่มีนักเรียนคนใดบอกเหตุผลอาจารย์ ทุกคนได้แต่นั่งเงียบ

นักเรียนห้อง ม.4/9 ยังคงไม่ตั้งใจเรียน เมื่ออาจารย์สอนจบบทเรียนก็ไม่มีใครถามอะไร อาจารย์ก็คิดว่านักเรียนเข้าใจดีแล้ว เป็นอย่างนี้แทบทุกชั่วโมง

ปลายเดือนกันยายนเป็นช่วงสอบปลายภาค ก่อนสอบอาจารย์ทุกคนพยายามทบทวนเนื้อหาก่อนสอบ นักเรียนห้อง ม.4/9 ยังคงไม่ใส่ใจ ไม่ตั้งใจเรียน เมื่ออาจารย์เปิดโอกาสให้นักเรียนถามถึงประเด็นที่นักเรียนยังไม่เข้าใจ ก็ไม่มีใครถามอะไร อาจารย์จึงคิดว่านักเรียนเข้าใจเนื้อหาหมดแล้วและพร้อมที่จะสอบ

หลังสอบ ปรากฏว่านักเรียนห้อง ม.4/9 เกือบทุกคนทำข้อสอบวิชาสังคมไม่ได้ คนที่สอบผ่านก็ได้คะแนนไม่ตี่นัก เมื่ออาจารย์ถามนักเรียนถึงสาเหตุที่ทำข้อสอบไม่ได้ ก็ไม่มีนักเรียนคนใดบอกเหตุผลแก่อาจารย์ ทุกคนได้แต่นั่งเงียบเหมือนเดิม.

ครั้งที่ 10

ชื่อเรื่อง	ทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาด้านมาเรียนสมาเสมอ
ชื่อกิจกรรม	บทบาทสมมติ เรื่อง “ ห้อง 4/3 ”
เวลา	50 นาที
จุดมุ่งหมาย	เพื่อให้นักเรียนมีความตระหนักถึงผลของการมาเรียนหนังสือสมาเสมอ
อุปกรณ์	เอกสารบทบาทสมมติห้อง ม.4/3

วิธีการดำเนินการ

1. ขั้นเตรียมการ

ผู้วิจัยอธิบายถึงวัตถุประสงค์ที่ต้องการจากการเล่นบทบาทสมมติ ห้อง ม.4/3 และนำเข้าสู่กิจกรรม

2. ขั้นมีส่วนร่วม

ผู้วิจัยแจกเอกสารบทบาทสมมติ เรื่อง ห้อง ม.4/3 และเลือกนักเรียนมาเล่นบทบาทสมมติ และให้นักเรียนที่เหลือคอยอธิบายว่าแต่ละคนเป็นอย่างไร

3. ขั้นวิเคราะห์

ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปถึงวัตถุประสงค์ และข้อคิดที่ได้รับจากการเล่นบทบาทสมมติ พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

4. ขั้นสรุปและประเมินผล

สังเกตจากการเข้าร่วมกิจกรรม การเสนอความคิดเห็น การอภิปรายในแต่ละประเด็น และสรุปผลจากการทำกิจกรรม

10. เอกสารเรื่อง “ห้อง ม.4/3”

วันชัย สมบัติ อรุณ มนัส และเพชร เป็นนักเรียนห้อง ม.4/3 นักเรียนกลุ่มนี้มักจะเข้าห้องเรียนสายเป็นประจำ บางครั้งก็ขาดเรียนหรือผลัดเปลี่ยนกันขาดเรียนอยู่เสมอ

“เข้าเรียนไปก็เท่านั้น ถึงอยู่ในห้องอาจารย์สอนก็ไม่เข้าใจอยู่ดี” วันชัยบ่นให้เพื่อนในกลุ่มฟังที่ได้ทุนอาคาร จริงๆ แล้วชั่วโมงนี้พวกเขาต้องเข้าเรียนวิชาสังคม

“วิชานี้ อาจารย์ไม่เช็คชื่อ สบายเลยพวกเรา” อรุณพูด

“จริงอย่างที่แกว่า วิชาสังคมฉันเรียนอย่างไรก็ไม่เข้าใจเหมือนเดิม” พชรสนับสนุนความคิดของเพื่อน

“เดี๋ยวเราไปเยี่ยมสมุดเพื่อนมาอ่านก็ได้” สมบัติแนะ

“เอ็งไม่ต้องขยันเลย ตกก็ตกเป็นเพื่อนกันสิวะ” มนัสแย้ง ทั้งกลุ่มหัวเราะเสียงดังหลายวันต่อมา สมบัติ อรุณ และเพชร นั่งรวมกลุ่มกันที่บริเวณใต้ถุนในชั่วโมงสังคมเหมือนเดิม

“เข้าไต่ยืนมาว่าพรุ่งนี้อาจารย์จะสอบ” สมบัติบอกเพื่อนๆ

“ทำไงดีละ วันนี้วันชัย กับมนัสก็ดันไม่มาโรงเรียนด้วย” อรุณถาม

“ช่างมัน ยังไงพวกเราก็คงสอบตกยกกลุ่มอยู่แล้ว ไม่เห็นต้องไปกลัวอะไร” พชรเสนอทางออก

“แต่...” สมบัติเริ่มมีท่าทีกังวลแล้วพูดว่า “ข้าว่าเราน่าจะไปเยี่ยมสมุดเพื่อนมานั่งอ่านบ้างนะ พวกผู้หญิงคงให้เราเยี่ยมได้”

“ตามใจแกก็แล้วกัน .. แต่ข้าว่าแกอย่าขยันนักเลย ข้าไม่เคยเห็นแกสอบได้สักที” พชรพูดเชิงประชด “อ่านหรือไม่อ่านก็ค่าเท่ากัน เสียเวลา”

เย็นวันนั้นสมบัติไปเยี่ยมสมุดจดของเพื่อนนักเรียนหญิงไปถ่ายเอกสารเนื้อหาที่อาจารย์จะสอบพรุ่งนี้ เขาถ่ายเอกสารเพื่อเพื่อนๆ ในกลุ่มคนละชุด ก่อนกลับบ้านเขาเอาเอกสารที่จะสอบพรุ่งนี้ไปให้เพื่อนในกลุ่ม พร้อมกับยั่วว่า “พวกแกลองเอาไปอ่านดูสักหน่อย ข้าว่าไม่ยากนักนะ เห็นยังงี้บอกอาจารย์จะเก็บคะแนนครั้งสำคัญด้วย”

เพื่อนๆ ในกลุ่มรับเอกสารแล้วทำหน้าเบ้ “นี่แกอย่าบอกนะว่าแกจะเป็นผู้ร้ายกลับใจ” พชรพูดแซวพร้อมกับเสียงหัวเราะ

วันรุ่งขึ้น สมบัติถามเพื่อนๆ ในกลุ่มว่าได้อ่านหนังสือเตรียมสอบสังคมมากันหรือยัง “พวกแกอ่านมากันหรือเปล่าวะ”

“เออน่า..แกไม่ต้องเป็นห่วง” มนัสพูดตัดรำคาญ

หลังสอบ สมบัติก็ถามเพื่อนๆ ในกลุ่มด้วยความเป็นห่วง “เป็นไงวะ พวกแกทำกันได้ไหม อาจารย์ออกในสมุดจดเต๊เลย”

“ได้ก็ดีสิ เอ็งก็รู้ว่าพวกเราจะอ่านหรือไม่อ่านก็ค่าเท่ากัน” วันชัยพูดเนือยๆ

“อย่าบอกนะว่าแก้ทำได้” มนัสถาม

“ก็พอทำได้ ข้าว่ามันก็ไม่ยากนะ เมื่อคืนข้าลองอ่านดูก็พอจะเข้าใจบ้าง” สมบัติพยายามอธิบาย

ผลสอบออกมาปรากฏว่าในกลุ่มมีสมบัติคนเดียวที่สอบผ่าน

“แกขี้โกงนี่หว่า ไหนบอกว่าจะตกด้วยกันไง” อรุณถามสมบัติเสียงแข็ง

“ก็ฉันอุตส่าห์ถ่ายเอกสารให้พวกแกแล้วไง ทำไมไม่อ่านดูล่ะ ฉันว่ามันก็ไม่เห็นยากตรงไหน ทำไมพวกเราจะไม่ได้อ่านดูถูกตัวเองนักสิ” สมบัติขึ้นเสียงตอบ

ทั้งกลุ่มเงียบ ทุกคนมองหน้าสมบัติ

“ก็ได้ พวกเราจะลองอ่านดู แต่ถ้าอ่านแล้วยังตกอีก ฉันไม่เสียเวลามานั่งอ่านแล้วนะ”

พชรเสนอ

“จันทร์หน้ามีสอบอีกครั้ง ลองไปอ่านในเอกสารที่ฉันให้ไปนะ” สมบัติพูดแล้วเดินจากไป

แล้ววันสอบก็มาถึง กลุ่มเพื่อนของสมบัติลองอ่านมาสอบดู ปรากฏว่าทุกคนสามารถทำข้อสอบได้ แม้คะแนนที่ออกมาจะไม่ดีนักแต่ทุกคนก็สอบผ่าน

“ฉันเริ่มมีความมั่นใจขึ้นมาแล้วสิ” วันชัยพูด

“ต้องขอบใจแกมากนะ ที่ทำให้พวกเราเกิดความพยายามขึ้นมา” มนัสเสริม

“จริงด้วย” อรุณกับพชรพูดพร้อมกัน

สมบัติรู้สึกดีใจที่เขาสามารถพาเพื่อนๆ กลับเข้ามาเรียนได้สำเร็จ “คราวหน้าถ้าพวกเราเข้าไปเรียนด้วย ฉันว่าเราจะคะแนนดียิ่งกว่านี้อีก”

“ใช่ นี่ขนาดเข้าเรียนอ่านจากสมุดจดรอบเดียว ยังได้ขนาดนี้” อรุณพูดชมเพื่อนๆ

ทั้งกลุ่มหัวเราะพร้อมกัน พวกเขาคิดว่าต่อไปนี้จะตั้งใจเรียน จะเข้าไปเรียนทุกครั้ง เพราะเริ่มมั่นใจในการเรียนขึ้นมา ในที่สุดทั้งกลุ่มก็สามารถสอบผ่านวิชานี้ได้ และได้คะแนนดีกันทุกคน.

ครั้งที่ 11

ชื่อเรื่อง	ทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาจากบทเรียน, ค้นคว้าเพิ่มเติม
ชื่อกิจกรรม	กรณีตัวอย่าง เรื่อง “ ดวงตา ”
เวลา	50 นาที
จุดมุ่งหมาย	เพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงประโยชน์การทบทวนบทเรียนและการค้นคว้าเพิ่มเติมจากบทเรียนที่มีในวิชาสังคมศึกษา
อุปกรณ์	เอกสารกรณีตัวอย่างเรื่องดวงตา

วิธีการดำเนินการ

1. ขั้นเตรียมการ

ผู้วิจัยอธิบายถึงวัตถุประสงค์ที่ต้องการจากกรณีตัวอย่างเรื่องดวงตาและนำเข้าสู่กิจกรรม

2. ขั้นมีส่วนร่วม

ผู้วิจัยแจกเอกสารเรื่องกรณีตัวอย่างเรื่อง “ดวงตา” แล้วเปิดประเด็นให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์

3. ขั้นวิเคราะห์

ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปตามวัตถุประสงค์ และข้อคิดที่ได้จากการอภิปรายกรณีตัวอย่างเรื่อง “ดวงตา” พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

4. ขั้นสรุปและประเมินผล

สังเกตจากการเข้าร่วมกิจกรรม การเสนอความคิดเห็น และการอภิปราย ในแต่ละประเด็น และการสรุปผลจากการเข้าร่วมกิจกรรม

11. เอกสารเรื่อง “ดวงตา”

“เที่ยงนี้ไปทำรายงานที่ห้องสมุดกันนะ” ดวงตาเอ่ยปากชวนแก้ม

“ก็ดีเหมือนกัน จะได้ช่วยกันหาหนังสือ” แก้มรับคำชวน

ดวงตาเป็นนักเรียนชั้น ม.4 ดวงตาอยู่กับแม่สองคน ส่วนพ่อเสียไปตั้งแต่ดวงตายังไม่หัดเดิน แม่ของดวงตาทำขนมไทยขายอยู่ที่ตลาด ขนมไทยที่แม่ทำอร่อยมาก มีลูกค้าหลายคนติดใจและเป็นขาประจำ ทุกเย็นหลังเลิกเรียนดวงตายังไม่เข้าบ้าน เธอจะไปที่ตลาดเพื่อช่วยแม่ขายขนม ตอนเย็นๆ เป็นช่วงเวลาที่ขนมขายดี ขนาดอยู่กันสองคนยังขายแทบไม่ทัน นอกจากจะช่วยแม่ขายขนมแล้วดวงตายังรับผิดชอบทำงานบ้านเช่น ถูบ้าน หุงข้าว ล้างชาม เมื่อเสร็จจากงานบ้านแล้วดวงตาจึงมีเวลาทำการบ้าน หลังจากนั้นเธอจะอ่านหนังสือทบทวนจนตีก ดวงตาต้องตื่นแต่เช้ามาช่วยแม่เตรียมขนม จืดเตา ต้มน้ำ ขูดมะพร้าว คั้นกะทิ เธอจะช่วยแม่ทุกอย่าง เพราะเธอสงสารแม่

ดวงตาเป็นเด็กที่มีความขยัน อดทน กตัญญู ส่งผลให้แก้วตาเรียนเก่ง เธอได้ทุนเรียนดีทุกปี เธอตั้งใจว่าเธอจะทำงานเก็บเงินเพื่อส่งตัวเองเรียนมหาวิทยาลัย

“คุณครูขา หนังสือเศรษฐิกิจแบบพอเพียงอยู่ทางไหนคะ” ดวงตาถามครูบรรณรักษ์

“หนังสือเล่มนี้เป็นหนังสือใหม่ อยู่ในตู้หนังสือใหม่ด้านโน้นจ๊ะ” ครูบรรณรักษ์ตอบ ดวงตาด้วยความเอ็นดู

“ขอบคุณค่ะ” เธอยกมือไหว้ขอบคุณครูบรรณรักษ์ก่อนจะเดินไปที่ตู้หนังสือใหม่

ดวงตาและแก้มทำรายงานวิชาสังคมจนเสร็จ

“เย็นนี้เธอจะไปไหนหรือเปล่าจ๊ะ?” แก้มถาม

“ไปช่วยแม่ที่ตลาดจ๊ะ เธอมีอะไรหรือเปล่า” ดวงตาถาม

“ແຍ້ຈິ່ງ ຈົນກະຈະໃຫ້ເຮົາຊ່ວຍອືບາຍເລຂສັກໜ້ອຍ ວັນນີ້ເລຂຍາກຈິ່ງ ຈົນໄມ້ຄ່ອຍເຂົ້າໃຈ” ແກ້ມອືບາຍ

“สบายมาก เตี่ยวฉันจะอธิบายให้เธอเอง จากนั้นค่อยไปช่วยแม่ที่ตลาด” ดวงตาพูดแสดงความมั่นใจ

“เอาอย่างนี้นะ พอเธอสอนเลขฉันแล้วฉันจะไปช่วยแม่เธอขายขนมด้วย” แก้มเสนอ

“ไม่ต้องลำบากอย่างนั้นหรอกจ๊ะ” ดวงตาพูดเกรงใจเพื่อน

“ไม่ลำบากเลยจ๊ะ ฉันสิที่ต้องรบกวนเธอ” แก้มรีบพูด

เย็นวันนั้นหลังจากที่ดวงตาสอนเลขจนแก้มเข้าใจดีแล้ว ทั้งสองก็รีบไปตลาด ที่แผงขนมลูกค้ายังไม่เยอะนัก แต่พ่อเด็กทั้งสองไปถึงลูกค้าก็ค่อยๆ ททยอกันมา ทั้งสามช่วยกันขายขนมอย่างมีความสุข

การสอบปลายภาคใกล้จะมาถึง “เหนื่อยไหมจะลูก ใกล้สอบแล้ว ช่วงนี้แม่ขายคนเดียวก็ได้ ลูกรีบไปอ่านหนังสือเตรียมสอบดีกว่า” แม่พูดกับดวงตาอย่างเข้าใจ

“ไม่เป็นไรหรอกค่ะแม่ หนูอ่านหนังสือทบทวนตลอดเทอมอยู่แล้ว หนูไม่ต้องมาเร่งอ่านในช่วงสอบค่ะแม่” ดวงตาตอบ

“แล้วอีกอย่าง ช่วงเย็นๆ ขนาดแม่กับหนูสองคนยังขายไม่ทันเลย หนูเป็นห่วงค่ะ” ดวงตาพูดอย่างห่วงใยแม่

แม่กอดดวงตาไว้นาน “แม่รักลูกจะ แม่อยากให้ลูกสบาย แต่ตอนนี้ลูกต้องมาลำบาก”

“แม่จำ อย่าคิดมากเลยค่ะ” ดวงตารู้สึกถึงความรักที่แม่มีให้

หลังจากการสอบปลายภาค ดวงตาสอบได้เป็นที่หนึ่งของระดับ เธอได้ทุนเรียนดีเหมือนเช่นเคย เธอสามารถแบ่งเบาภาระค่าเล่าเรียนจากแม่ไปได้

ดวงตาเป็นเด็กที่มีความขยัน อดทน ตั้งใจเรียน เธอหมั่นทบทวนตำราอยู่เสมอ เธอจึงประสบความสำเร็จในการเรียนอยู่เสมอ

ครั้งที่ 12 ปัจฉิมนิเทศ

ชื่อเรื่อง ปัจฉิมนิเทศ

ชื่อกิจกรรม สู้ต่อไป

เวลา 50 นาที

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจถึงประโยชน์ในการใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษา
2. เพื่อให้นักเรียนสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษา

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหลังจากเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
2. ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปถึงสิ่งที่ได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมเพิ่มเติมหลังอภิปราย
3. ผู้วิจัยกล่าวขอบคุณนักเรียนและกล่าวปิดกิจกรรม

การประเมินผล

1. สังเกตความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน
2. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็น การอภิปราย และสรุปผล

ภาคผนวก ข.
แบบสอบถามทัศนคติต่อวิชาสังคม

แบบสอบถามทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษา

คำชี้แจงในการทำแบบสอบถาม

แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะสำรวจทัศนคติของนักเรียนต่อวิชาสังคมศึกษาที่เกิดขึ้นขณะเรียน โดยแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ฉบับ คือ ด้านความรู้, ด้านความรู้สึก, ด้านแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรม ซึ่งในแต่ละฉบับให้นักพิจารณาเลือกคำตอบที่ตรงกับใจนักเรียนแล้วระบายลงในกระดาษคำตอบที่แจกให้ต่างหาก ดังนั้นในการทำแบบสอบถามจึงควรปฏิบัติดังนี้

1. ก่อนตอบแบบสอบถามควรอ่านคำอธิบายในแต่ละฉบับเสียก่อน
2. เมื่ออ่านเข้าใจแล้วจึงพิจารณาดัดสินใจเลือกแต่ละข้อโดยระบายคำตอบให้ตรงกับการตัดสินใจของนักเรียนมากที่สุดเพียงคำตอบเดียว
3. กรุณาลบคำตอบเก่าให้สะอาดเมื่อต้องการที่จะเปลี่ยนคำตอบ
4. คำตอบของนักเรียนไม่มีคำตอบใดผิด เพราะแต่ละคนย่อมมีความรู้สึกนึกคิดหรือการกระทำที่แตกต่างกัน
5. โปรดตอบคำถามทุกข้อ เพราะถ้าขาดข้อใดข้อหนึ่งไปแบบสอบถามนี้จะใช้ไม่ได้
6. การตอบแบบสอบถามครั้งนี้ ไม่มีผลต่อคะแนนหรือผลการเรียนวิชาใด ๆ ทั้งสิ้น

แบบสอบถามฉบับที่ 1

แบบสอบถามทัศนคติต่อการเรียนวิชาสังคมศึกษาด้านความรู้

คำชี้แจง กรุณาระบายคำตอบลงในช่องใดช่องหนึ่งในกระดาษคำตอบซึ่งตรงกับ
ความคิดเห็นของนักเรียนมากที่สุดโดยมีเกณฑ์ดังนี้

5=	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความต้องการของ นักเรียนมากที่สุด
4=	เห็นด้วย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดของ นักเรียนมาก
3=	ไม่แน่ใจ	หมายถึง	ข้อความนั้นบางครั้งตรงกับความคิด ของนักเรียนบ้างและบางครั้งไม่ตรง กับความคิดของนักเรียน
2=	ไม่เห็นด้วย	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับความคิดของ นักเรียนมาก
1=	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับความคิดของ นักเรียนมากที่สุด

ตัวอย่าง

ข้อที่	ข้อความ	เห็น ด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง
01	ก. ด้านความรู้ วิชาสังคมศึกษาที่เรียนอยู่มีเนื้อหา เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน					
02	วิชาสังคมศึกษาเป็นวิชาที่มีเนื้อหา เข้าใจยาก					

ข้อความ	เห็น ด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง
1. ด้านความรู้					
1. เนื้อหาวิชาสังคมศึกษาที่เรียนสามารถนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้					
2. วิชาสังคมศึกษาเป็นวิชาที่มีเนื้อหาเข้าใจยาก					
3. ในวิชาสังคมศึกษานักเรียนมีโอกาสได้ศึกษาค้นคว้า น้อย					
4. วิชาสังคมศึกษา ทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้อย่าง กว้างขวาง					
5. วิชาสังคมศึกษามีส่วนช่วยในการเรียนรู้ชั้นสูงต่อไป ได้					
6. วิชาสังคมศึกษาทำให้รู้ประวัติความเป็นมาของชน ชาติไทย					
7. การวัดผลวิชาสังคมศึกษาน้อย ๆ ทำให้ข้าพเจ้าเกิด การพัฒนาทางความคิด					
8. วิชาสังคมศึกษามีส่วนทำให้ ข้าพเจ้าเข้าใจชีวิตมาก ขึ้น					
9. ข้าพเจ้าคิดว่าไม่จำเป็นต้องเรียนวิชาสังคมศึกษา					
10. วิชาสังคมศึกษามีความสำคัญกว่าทุกวิชา					
11. การอ่านหนังสือประกอบวิชาสังคมศึกษาให้ ประโยชน์ต่อการเรียนน้อย					
12. หนังสือเรียนวิชาสังคมศึกษามีเนื้อหาค่อนข้าง ซับซ้อน					
13. วิชาสังคมศึกษา ช่วยให้ข้าพเจ้ามีความคิด สร้างสรรค์					
14. เนื้อหาวิชาสังคมศึกษามีส่วนช่วยในการพัฒนา เทคโนโลยี					
15. เนื้อหาวิชาสังคมศึกษาส่งเสริมความเข้าใจในเรื่อง ประวัติศาสตร์					
16. เมื่อเรียนวิชาสังคมศึกษาทำให้ข้าพเจ้าเข้าใจใน ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็น ประมุขมากยิ่งขึ้น					

ข้อความ	เห็น ด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง
17. เมื่อเรียนวิชาสังคมศึกษาสามารถประพุดิตนตามหลักศาสนาของตนที่นับถือ					
18. เมื่อเรียนวิชาสังคมศึกษาสามารถปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี					
19. เนื้อหาวิชาสังคมศึกษาทำให้เข้าใจในยุคประวัติศาสตร์ของไทย					
20. นำความรู้วิชาสังคมศึกษามาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเป็นระบบ					
21. ข้าพเจ้าตระหนักถึงความสำคัญของการเปลี่ยนแปลงเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์					
22. เนื้อหาวิชาสังคมศึกษาทำให้เข้าใจการพัฒนาการของมนุษย์					
23. ความรู้ของวิชาสังคมศึกษาทำให้ข้าพเจ้าสามารถประพุดิตนเป็นประโยชน์ต่อสังคมได้					
24. เมื่อเรียนวิชาสังคมศึกษานำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม					
25. วิชาสังคมศึกษาทำให้ข้าพเจ้านำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตนเอง					
26. การวัดผลวิชาสังคมศึกษาแบบอัตนัยทำให้เกิดการรู้จักแก้ปัญหา					
27. ข้าพเจ้าเชื่อว่าการทบทวนบทเรียนในวิชาสังคมศึกษาทำให้ข้าพเจ้าเป็นคนรอบรู้					

แบบสอบถามฉบับที่ 2

แบบสอบถามทัศนคติต่อการเรียนวิชาสังคมศึกษาด้านความรู้สึก

คำชี้แจง กรุณาระบายคำตอบลงในช่องใดช่องหนึ่งในกระดาษคำตอบ ซึ่งตรงกับความรู้สึกที่แท้จริงของนักเรียนมากที่สุด โดยเกณฑ์ดังนี้

5= มากที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกที่เป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด
4= มาก	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกที่เป็นจริงของนักเรียนมาก
3= ปานกลาง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกที่เป็นจริงของนักเรียนปานกลาง
2= น้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกที่เป็นจริงของนักเรียนน้อย
1= น้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกที่เป็นจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ตัวอย่าง

ข้อที่	ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
01	ข. ด้านความรู้สึก ข้าพเจ้าชอบอ่านหนังสือพิมพ์หรือนิตยสาร เพราะทำให้ได้รับความรู้ในวิชาสังคม					
02	ข้าพเจ้ารู้สึกพอใจเมื่อทราบว่าครูดสอนวิชาสังคมศึกษา					

ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
2. ด้านความรู้สึกรู้สึก					
28. ข้าพเจ้าไม่ชอบทำการบ้านวิชาสังคมศึกษา					
29. ข้าพเจ้าชอบอ่านนิตยสารหรือหนังสือพิมพ์เพื่อให้ได้ความรู้มาประกอบการเรียนวิชาสังคมศึกษา					
30. เมื่อถึงชั่วโมงเรียนวิชาสังคมศึกษาแล้วข้าพเจ้ารู้สึกเบื่อหน่าย					
31. การเรียนวิชาสังคมศึกษาแบบบรรยายเป็นสิ่งที่ไม่น่าสนใจ					
32. การรายงานหน้าชั้นเรียนของเพื่อนทำให้ข้าพเจ้านอนหลับได้ทุกครั้ง					
33. วิชาสังคมศึกษาทำให้เป็นคนมีความคิดรอบคอบ					
34. วิชาสังคมศึกษาเป็นวิชาที่สนุกสนาน					
35. ข้าพเจ้ารู้สึกพอใจเมื่อวิชาสังคมศึกษาจบการเรียนการสอน					
36. การเรียนวิชาสังคมศึกษาทำให้ข้าพเจ้ามีความสนใจสังคมรอบด้าน					
37. การเรียนวิชาสังคมศึกษามีแต่เรื่องราวที่น่าสนใจตื่นเต้น					
38. ข้าพเจ้าเชื่อว่ากิจกรรมที่จัดในวิชาสังคมศึกษามีความน่าสนใจมาก					
39. การจัดนิทรรศการในสัปดาห์สังคมศึกษาไม่มีประโยชน์ต่อการเรียน					
40. การใช้สไลด์ประกอบการเรียนการสอนในวิชาสังคมศึกษาเป็นการเสียเวลาไม่คุ้มค่า					
41. ข้าพเจ้าเชื่อว่าอุปกรณ์การเรียนการสอนมีผลต่อการเรียนวิชาสังคมศึกษาได้ดียิ่งขึ้น					
42. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าการสอนวิชาสังคมศึกษาไม่มีความทันสมัย					
43. ข้าพเจ้าชอบสนับสนุนให้เพื่อนอ่านหนังสือประกอบวิชาสังคมศึกษา					

ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
44. ภาพประกอบการศึกษาวิชาสังคมศึกษา ในหนังสือเรียนมีความน่าสนใจ					
45. ข้าพเจ้าชอบเรียนวิชาสังคมศึกษามากกว่าวิชาอื่น					
46. ข้าพเจ้ารู้สึกสนุกสนานเมื่ออาจารย์ให้ทำกิจกรรมในวิชาสังคมศึกษา					
47. การเข้าร่วมกิจกรรมวิชาสังคมศึกษาทำให้เป็นคนที่มีความทันสมัย					
48. ข้าพเจ้าเชื่อว่าการทบทวนบทเรียนในวิชาสังคมศึกษาทำให้ข้าพเจ้าเป็นคนรอบรู้					
49. ข้าพเจ้ารู้สึกสนใจเมื่ออาจารย์ส่งงานวิชาสังคมศึกษาให้ค้นคว้าจาก Internet					

แบบสอบถามฉบับที่ 3

แบบสอบถามทัศนคติต่อการเรียนวิชาสังคมศึกษาด้านแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรม

คำชี้แจง กรุณาระบายคำตอบลงในช่องใดช่องหนึ่งในกระดาษคำตอบ ซึ่งตรงกับพฤติกรรมที่เคยเกิดขึ้นหรืออาจเกิดขึ้นในอนาคตของนักเรียนวิชาสังคมศึกษา โดยมีเกณฑ์ดังนี้

- 5= เป็นประจำ หมายถึง ข้อความนั้นตรงพฤติกรรมที่เคยเกิดขึ้นหรืออาจเกิดขึ้นหรืออาจขึ้นในอนาคตของนักเรียนเป็นประจำ
- 4= เกือบทุกครั้ง หมายถึง ข้อความนั้นตรงพฤติกรรมที่เคยเกิดขึ้นหรืออาจเกิดขึ้นหรืออาจขึ้นในอนาคตของนักเรียนแต่ไม่ทุกครั้ง
- 3= บางครั้ง หมายถึง ข้อความนั้นตรงพฤติกรรมที่เคยเกิดขึ้นหรืออาจเกิดขึ้นหรืออาจขึ้นในอนาคตของนักเรียนบางครั้ง
- 2= น้อยครั้ง หมายถึง ข้อความนั้นตรงพฤติกรรมที่เคยเกิดขึ้นหรืออาจเกิดขึ้นหรืออาจขึ้นในอนาคตของนักเรียนน้อยครั้งมาก
- 1= น้อยครั้งที่สุด หมายถึง ข้อความนั้นตรงพฤติกรรมที่เคยเกิดขึ้นหรืออาจเกิดขึ้นหรืออาจขึ้นในอนาคตของนักเรียนน้อยครั้งที่สุดจนเกือบจะไม่เกิดขึ้นเลย

ตัวอย่าง

ข้อที่	ข้อความ	เป็นประจำ	เกือบทุกครั้ง	บางครั้ง	น้อยครั้ง	น้อยครั้งที่สุด
01	ค. ด้านพฤติกรรม ข้าพเจ้าทบทวนเรียนวิชาสังคมศึกษา					
02	ข้าพเจ้าขาดเรียนวิชาสังคมศึกษา					

ข้อความ	เป็นประจำ	เกือบทุก ครั้ง	บางครั้ง	น้อยครั้ง	น้อยครั้ง ที่สุด
3. ด้านแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรม					
50. ข้าพเจ้าทบทวนบทเรียนวิชาสังคมศึกษา อย่างสม่ำเสมอ					
51. ข้าพเจ้าทำการบ้านวิชาสังคมศึกษาด้วยตนเอง					
52. เมื่อชั่วโมงเรียนข้าพเจ้าเข้าเรียนวิชาสังคม ศึกษาสายเสมอ					
53. ข้าพเจ้าไม่สนใจที่จะฟังครูอธิบายในชั่วโมง เรียน					
54. ข้าพเจ้านำอุปกรณ์การเรียนมาครบเสมอเมื่อ ถึงวิชาสังคมศึกษา					
55. ข้าพเจ้าส่งการบ้านตรงต่อเวลาเสมอ					
56. ข้าพเจ้านำวิชาอื่นขึ้นมาทำในคาบเรียนวิชา สังคมศึกษาเสมอ					
57. ข้าพเจ้าชวนเพื่อนคุยในเวลาเรียนวิชาสังคม ศึกษา					
58. เมื่อมีปัญหาในวิชาสังคมศึกษาข้าพเจ้าจะถาม ครูในชั่วโมงเรียนทันที					
59. ข้าพเจ้าตั้งใจเรียนเสมอในชั่วโมงวิชาสังคม ศึกษา					
60. ข้าพเจ้าทำรายงานหรือการบ้านในวิชาสังคม ศึกษาจนสุดความสามารถ					
61. ข้าพเจ้าทำเครื่องหมายหรือขีดเส้นใต้ข้อความ ที่สำคัญในบทเรียนที่ครูเน้น					
62. ข้าพเจ้าไม่ตั้งใจอ่านหนังสือประกอบการเรียน วิชาสังคมศึกษา					
63. ข้าพเจ้าตั้งใจเรียนมากขึ้นเมื่อรู้ว่าได้คะแนน วิชาสังคมศึกษาน้อย					
64. เมื่อครูถามคำถามในชั้นเรียนวิชาสังคมศึกษา ข้าพเจ้าพยายามหลีกเลี่ยงหรือนั่งก้มหน้า					
65. ข้าพเจ้าอ่านหนังสือเตรียมสอบวิชาสังคม ศึกษาเสมอ					
66. ถึงชั่วโมงเรียนวิชาสังคมศึกษาข้าพเจ้าอยาก หนีเรียนทุกครั้ง					

ข้อความ	เป็นประจำ	เกือบทุก ครั้ง	บางครั้ง	น้อยครั้ง	น้อยครั้ง ที่สุด
67. ขณะที่อาจารย์เริ่มสอนวิชาสังคมศึกษา ข้าพเจ้ากังวลนอนทุกคาบ					
68. ถึงแม้วิชาสังคมศึกษาจะน่าเบื่อแต่ข้าพเจ้าก็ ตั้งใจเรียนทุกครั้ง					
69. ข้าพเจ้าอยากให้โรงเรียนจัดค่ายกิจกรรมวิชา สังคมศึกษา					
70. ทุกครั้งที่เรียนวิชาสังคมศึกษาข้าพเจ้าไม่เคยมี หนังสือเรียนและอุปกรณ์การเรียนมา					

ภาคผนวก ค

1. ตารางแสดงคะแนนทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
2. ตารางแสดงคะแนนทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
3. ตารางแสดงคะแนนทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

ตาราง 5 ตารางแสดงคะแนนทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
ในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

ลำดับที่	กลุ่มทดลอง		กลุ่มควบคุม	
	ก่อนทดลอง	หลังทดลอง	ก่อนทดลอง	หลังทดลอง
1	200	154	233	216
2	203	199	228	240
3	221	203	226	241
4	227	210	215	236
5	217	212	232	260
6	236	233	234	230
7	230	235	228	203
8	219	243	233	245
9	234	247	208	241
10	235	253	235	251
11	206	273	188	201
12	184	278	213	223
13	208	281	198	201
14	237	299	213	215
15	209	195	201	246
16	222	256	223	225
17	205	273	237	230
18	193	193	223	228
19	234	287	231	240
20	229	266	233	243
$\bar{X}$	217.5	239.5	221.6	231.55
S	15.69	37.80	14.04	17.63

ตาราง 6 ตารางแสดงคะแนนทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
ในกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

ลำดับที่	กลุ่มทดลอง			
	ก่อนทดลอง	หลังทดลอง	ผลต่าง	ผลต่างยกกำลังสอง
1	200	154	-46	2,116
2	203	199	-4	16
3	221	203	-18	324
4	227	210	-17	289
5	217	212	-5	25
6	236	233	-3	9
7	230	235	5	25
8	219	243	24	576
9	234	247	13	169
10	235	253	18	324
11	206	273	67	4,489
12	184	278	94	8,836
13	208	281	73	5,329
14	237	299	62	3,844
15	209	195	-14	196
16	222	256	34	1,156
17	205	273	68	4,624
18	193	193	0	0
19	234	287	53	2,809
20	229	266	37	1,369
	$\bar{X} = 217.5$ $S = 15.69$	$\bar{X} = 239.5$ $S = 37.80$	$\sum D = 441$ $\bar{X}_{diff} = 239.50$ $S_{diff} = 37.80$	$\sum D^2 = 36,525$

ตาราง 7 ตารางแสดงคะแนนทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
ในกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

ลำดับที่	กลุ่มควบคุม			
	ก่อนทดลอง	หลังทดลอง	ผลต่าง	ผลต่างยกกำลังสอง
1	233	216	-17	576
2	228	240	28	144
3	226	241	15	225
4	215	236	21	4
5	232	260	28	784
6	234	230	-4	961
7	228	203	-25	1,849
8	233	245	12	4
9	208	241	33	25
10	235	251	16	0
11	188	201	13	576
12	213	223	10	1,444
13	198	201	3	169
14	213	215	2	1,369
15	201	246	45	64
16	223	225	2	144
17	237	230	7	256
18	223	228	5	49
19	231	240	9	81
20	233	243	10	100
	$\bar{X} = 221.6$ $S = 14.04$	$\bar{X} = 231.5$ $S = 17.63$	$\sum D = 199$ $\bar{X}diff = 231.50$ $S.diff = 17.63$	$\sum D^2 = 7,219$

ภาคผนวก ง
จดหมายเชิญผู้เชี่ยวชาญ

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย มศว โทร. 5731, 5618

ที่ ทม 1012/ 4215

วันที่ 13 พฤษภาคม 2546

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

เนื่องด้วย นางสาวนิธวรรณ เชาว์นิธิ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำสารนิพนธ์ เรื่อง "ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) กรุงเทพมหานคร" โดยมี อาจารย์ยวีร์ไลลักษณ์ พงษ์โสภา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ รองศาสตราจารย์เวณิ กริทอง ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรณรัตน์ พลอยเลื่อนแสง และ อาจารย์พาสนา จุลรัตน์ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจโปรแกรมการใช้กิจกรรมกลุ่ม และแบบสอบถามทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษา

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจโปรแกรม และแบบสอบถามให้ นางสาวนิธวรรณ เชาว์นิธิ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

(รองศาสตราจารย์ณภรณ์ หะวานนท์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ - สกุล	นางสาวนิวิวรรณ เชาว์นิธิ
วัน เดือน ปีเกิด	17 เมษายน 2517
สถานที่เกิด	จังหวัดสมุทรสงคราม
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	1131/256 ถนนนครไชยศรี แขวงถนนนครไชยศรี เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300 (02-668-3140)
ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน	อาจารย์ หมวดสังคมศึกษา
สถานที่ทำงานในปัจจุบัน	โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) สุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร 10110 (02-260-9986-8)
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2534 ปวช. โรงเรียนพาณิชยการตั้งตรงจิตร กรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2539 คบ. (สังคมศึกษา) สถาบันราชภัฏ สวนดุสิต กรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2546 กศ.ม. (เอกจิตวิทยาการศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กรุงเทพมหานคร